

اسناد / ۵۴

به تازگی منتشر شده است:

- بررسی کتب خطی یا قدیمه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران
- شرح احوال سلطان عبدالحمید و اوضاع مملکت عثمانی
- گزیده اسناد روابط خارجی ایران و مصر (جلد دوم و سوم)
- اسناد معاهدات دو جانبه ایران با سایر دول (جلد هشتم - قسمت دوم)
- گزیده اسناد روابط ایران و آلمان (جلد دوم و سوم)
- اسنادی از روند انعقاد عهدنامه دؤم ارزنة الروم (۱۲۶۴-۱۲۵۸ ه.ق)
- گزیده اسناد روابط بین ایران و قزاقستان (۱۹۹۸-۱۹۹۲)

نهضت جنگل

به روایت

اسناد وزارت امور خارجه

به کوشش:

رقیه سادات عظیمی

اداره انتشار اسناد

مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه
نمایشگاه و فروشگاه مرکزی. صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۶۲۵۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نهضت جنگل

به روایت

استاد وزارت امور خارجه

«اداره انتشار اسناد»

به کوشش رقيه سادات عظيمی

دفتر مطالعات سياسی و بين المللی

تهران-۱۳۷۷

ایران. وزارت امور خارجه. دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی. اداره انتشار اسناد نهضت جنگل به روایت اسناد وزارت امور خارجه / اداره انتشار اسناد؛ به کوشش رقیه سادات عظیمی - تهران: وزارت امور خارجه، مرکز چاپ و انتشارات، ۱۳۷۷.
بیست و یک، ۲۹۹ ص. نمونه. - (مباحث اسناد؛ ۵۴)

ISBN 964- 5572- 15- 0:

بها: ۹۷۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا (فهرست نویسی پیش از انتشار) ص. ع. به انگلیسی:

Jangal Movement in terms of the Historical documentations of the IRI'S foreign ministry.

کتابنامه: ص. بیست و یک.

۱. میرزا کوچک خان، یونس بن میرزا، ۱۲۹۸-۱۳۴۰ ق. - اسناد و مدارک. ۲. ایران - تاریخ - قاجاریان، ۱۱۹۲-۱۳۴۴ ق. - جنبشها و قیامها - اسناد و مدارک. الف. عظیمی، رقیه سادات، ۱۳۴۸ - گردآورنده. ب. ایران. وزارت امور خارجه. مرکز چاپ و انتشارات. ج. عنوان.

۹۵۵/۰۷۵۲۰۹۲

DSR ۱۴۷۰ / الف ۹ ن ۹

کتابخانه ملی ایران

م ۷۷-۱۷۷۹۰

نهضت جنگل

اداره انتشار اسناد

به کوشش رقیه سادات عظیمی

چاپ اول: ۱۳۷۷

حروفچینی و صفحه آرایی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

مرکز چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه

نمایشگاه و فروشگاه شماره ۱: تهران، خیابان آیت اله طالقانی بعد از تقاطع بهار، شماره ۵۱۷

صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۶۳۵۳ تلفن: ۳۰۷۶۸۵۸۲ - ۷۵۰۶۱۰۰ - فاکس: ۷۵۰۶۰۴۴

دفتر مرکزی و فروشگاه شماره ۲: تهران، خیابان شهید باهنر، خیابان شهید آقایی

صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۴۷۴۶، تلفن: ۲۰ - ۲۵۷۷۰۱۹ - فاکس: ۲۵۷۱۰۱۹

فروشگاه شماره ۳: انتهای خیابان شهید باهنر میدان شهید باهنر، تلفن: ۷۱ - ۲۲۹۲۲۷۰

فهرست مندرجات

پیشگفتار

سیزده

مقدمه

پانزده

- متن بازخوانی و تصاویر اسناد

۱

۱- کارگزاری اردبیل به وزارت امور خارجه

اعزام چند تن از جنگلیها به آستارا..... ۳

۲- کارگزاری مهام خارجه گیلان به وزارت امور خارجه

مذاکرات کارگزاری گیلان با هیئت اتحاد اسلام، درخواست تعیین حاکم برای منطقه؛..... ۵

۳- وزارت امور خارجه به کارگزاری گیلان

تعیین حاکم جدید برای گیلان؛..... ۱۱

۴- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه

تعیین امیر عشایر خلخال به حکومت رشت توسط قوای جنگل؛..... ۱۳

۵- کارگزاری مهام خارجه گیلان به ریاست وزرا

مذاکرات با سران نهضت جنگل؛..... ۱۵

۶- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه

اوضاع گیلان و اقدامات کمیته مساوات در این منطقه؛..... ۱۷

۷- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه

اعتراض به وزیر مختار روس جهت اعزام یکصد نفر قزاق به کسما برای مقابله با قوای جنگل..... ۱۹

۸- کارگزاری انزلی به وزارت امور خارجه

تأسیس کمیسیون تحقیق در انزلی توسط هیئت اعزامی از طرف هیئت اتحاد اسلام؛..... ۲۲

۹- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه

اخراج رئیس نظمی از رشت توسط هیئت اتحاد اسلام؛..... ۲۴

۱۰- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه

تفتیش رمزهای کارگزاری توسط قوای جنگل؛..... ۲۶

۱۱- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه

مذاکره با هیئت اتحاد اسلام جهت استخلاص میرزا احمدخان حیدری؛..... ۲۸

۱۲- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه

- درخواست هیئت اتحاد اسلام برای جلوگیری از حضور انگلیسی ها در ایران: ۳۰
- ۱۳- گزارش مدیر اداره تحریرات روس به وزارت امور خارجه؛
- ۳۲- ورود قریب الوقوع گارد احمر به ایران: ۳۲
- ۱۴- سفارت انگلیس در ایران به وزیر امور خارجه
- درخواست حفاظت از سرکنسولگری انگلیس و بانک شاهنشاهی: ۳۹
- ۱۵- کارگزاری قزوین به وزارت امور خارجه
- گسترش نفوذ هیئت اتحاد اسلام تا قزوین: ۴۱
- ۱۶- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- مذاکره با هیئت اتحاد اسلام درباره حضور بلشویکها در ایران: ۴۳
- ۱۷- گزارش ملاقات با وزیر مختار روس در خصوص اقدامات قوای جنگل
- ۴۷- کارگزاری همدان به وزارت امور خارجه
- اظهارات ژنرال باراتف پیرامون اقدامات قوای جنگل و درخواست امنیت راهها جهت خروج قشون از ایران: ۴۹
- ۱۹- سفارت انگلیس به وزارت امور خارجه
- اعتراض به دستگیری ویس قنسول (کنسول) انگلیس توسط قوای جنگل: ۵۱
- ۲۰- کارگزاری قزوین به وزارت امور خارجه
- ورود قوای جنگل به منجیل: ۵۳
- ۲۱- وزارت امور خارجه به وزارت داخله
- دستگیری ویس قنسول (کنسول) انگلیس توسط قوای نهضت جنگل: ۵۵
- ۲۲- کارگزاری قزوین به وزارت امور خارجه
- حمله قوای مشترک روس و انگلیس به قوای نهضت جنگل: ۵۷
- ۲۳- کارگزاری قزوین به وزارت امور خارجه
- ملاقات نماینده هیئت اتحاد اسلام با جنرال باراتف برای آزادی اسرای انگلیسی: ۵۹
- ۲۴- سفارت روسیه به وزیر امور خارجه
- عواقب توقیف نمایندگان انگلیسی توسط قوای جنگل: ۶۱
- ۲۵- کارگزاری مهام خارجه قزوین به وزارت امور خارجه
- حضور قوای اتحاد اسلام در منجیل: ۶۳
- ۲۶- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه

- استخلاص اسرای انگلیسی: ۶۵
- ۲۷- حاجی احمد کسمایی به کارگزار رشت
- استخلاص قونسول [کنسول] انگلیسی و رئیس بانک: ۶۸
- ۲۸- هیئت اتحاد اسلام به کارگزار مهام خارجه گیلان
- استخلاص اسرای انگلیسی و درخواست آزادی سلیمان میرزا و همراهان: ۷۰
- ۲۹- سفارت روسیه به وزارت امور خارجه
- اعتراض فرمانده روسی به خلع سلاح نظامیان روس توسط قوای جنگل: ۷۲
- ۳۰- سفارت انگلیس به وزارت امور خارجه
- دریافت غرامت برای دستگیری نمایندگان انگلیسی توسط قوای جنگل: ۷۴
- ۳۱- کارگزاری رشت به ریاست وزراء
- اقدامات هیئت اتحاد اسلام: ۷۶
- ۳۲- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- بروز درگیری میان قوای روسیه و قوای جنگل: ۸۰
- ۳۳- قونسول [کنسول] انگلیس به کارگزاری مهام خارجه گیلان
- کسب اجازه عزیمت به تهران: ۸۲
- ۳۴- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- درخواست از هیئت اتحاد اسلام جهت جلوگیری از بروز اختلافات و اعتراض به اقدامات قوای روسی: ۸۴
- ۳۵- کارگزاری مهام خارجه گیلان به وزارت امور خارجه
- ارسال نامه های فیما بین کارگزاری و هیئت اتحاد اسلام: ۸۶
- ۳۶- هیئت اتحاد اسلام به کارگزاری مهام خارجه گیلان
- دعاوی و مرافعات ملکی اتباع خارجه: ۸۹
- ۳۷- هیئت اتحاد اسلام کارگزاری مهام خارجه گیلان
- دعاوی و مرافعات ملکی اتباع خارجه: ۹۱
- ۳۸- کارگزاری گیلان به هیئت اتحاد اسلام
- عدم توانایی اجرای خواسته های این هیئت: ۹۳
- ۳۹- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- تحکیم قوای جنگلی ها در منجیل: ۹۵

- ۴۰- کارگزاری کرمانشاه به وزارت امور خارجه
ملاقات میرزا کوچک خان و ژنرال استوکس؛ ۹۷
- ۴۱- کارگزاری مهام خارجه گیلان به وزارت امور خارجه
اقدام سفارت جهت عزیمت محبوسین قوای جنگل؛ ۹۹
- ۴۲- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
گفتگو کارگزاری با هیئت اتحاد اسلام ۱۰۵
- ۴۳- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
مذاکره هیئت اتحاد اسلام با نماینده روس و انگلیس ۱۰۷
- ۴۴- ابلاغیه کلنل هیک ژنرال قونسول [کنسول] انگلیس
شکست نهضت جنگل از قوای انگلیسی ۱۰۹
- ۴۵- کارگزاری مشهد به وزارت امور خارجه
شکست جنگلی ها ۱۱۱
- ۴۶- سفارت انگلیس به منصورالملک
شکست جنگلی ها و انتخاب ولی به عنوان حاکم گیلان؛ ۱۱۳
- ۴۷- ابلاغیه کلنل هیک
عقب نشینی قوای جنگل و تصرف شهر رشت؛ ۱۱۶
- ۴۸- حکومت قزوین به ریاست وزراء
جنگ بین قوای جنگل و انگلیس و روس؛ ۱۱۸
- ۴۹- کارگزاری قزوین به وزارت امور خارجه
دستگیری وکیل التجاره گیلانی به جرم همکاری با هیئت اتحاد اسلام؛ ۱۲۰
- ۵۰- کارگزاری قزوین به وزارت امور خارجه
دستگیری چند تن از اهالی قزوین به جرم همکاری با هیئت اتحاد اسلام؛ ۱۲۲
- ۵۱- کارگزاری اردبیل به وزارت امور خارجه
ورود صاحب منصب عثمانی به اردبیل جهت ملاقات با سران نهضت جنگل؛ ۱۲۴
- ۵۲- فاخرالدوله به وزارت امور خارجه
عقب نشینی جنگلی ها و تصرف رشت توسط قشون روس و انگلیس؛ ۱۲۶
- ۵۳- کارگزاری مهام خارجه انزلی و طالش به وزارت امور خارجه
تصرف گمرک توسط قوای نهضت جنگل؛ ۱۲۸

- ۵۴- نامه از بارفروش به وزارت امور خارجه
جنگ مابین قوای جنگل و روس ها ۱۳۰
- ۵۵- حکومت قزوین به ریاست وزراء
خلع سلاح تنی چند از جنگلی ها در رودبار و الموت توسط امیراسعد؛ ۱۳۲
- ۵۶- کارگزاری قزوین به وزارت امور خارجه
جنگ بین قوای جنگل و انگلیس؛ ۱۳۴
- ۵۷- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
اوضاع رشت در خلال جنگ مابین قوای جنگل و انگلیس ها؛ ۱۳۶
- ۵۸- اعلان قونسول [کنسول] انگلیس
نظامی بودن شهر رشت؛ ۱۴۶
- ۵۹- اعلان قونسول [کنسول] انگلیس
انتصاب معین السلطنه به معاونت ایالت گیلان توسط انگلیس؛ ۱۴۸
- ۶۰- اعلان رئیس کل قشون گیلان
ابقاء حکومت نظامی و انتصاب مستر مایر به حکومت شهر؛ ۱۵۰
- ۶۱- کارگزاری مهام خارجه قزوین به وزارت امور خارجه
مذاکرات صلح نظامیان انگلیس و هیئت اتحاد اسلام ۱۵۲
- ۶۲- معاضدالوزاره به وزارت امور خارجه
الغاء کاپیتولاسیون و درخواست کمیته اتحاد اسلام جهت انحلال کارگزاری های گیلان؛ ۱۵۴
- ۶۳- کمیسر ملی وزارت امور خارجه روسیه به سفارت ایران
لغو کلیه قراردادهای سابق ایران و روس ۱۵۶
- ۶۴- ترجمه روزنامه آذربایجان
پیرامون ایران ۱۵۸
- ۶۵- کنسولگری دولت ایران در بادکوبه به وزارت امور خارجه
اعتراض به شایعه همکاری وی به نهضت جنگل ۱۶۲
- ۶۶- ریاست وزراء به سیدضیاءالدین طباطبائی
مأموریت سیدضیاءالدین طباطبائی به بادکوبه، اقدام جهت رفع اغتشاش در ایران ۱۶۵
- ۶۷- متن روزنامه رعد
"ختم غائله گیلان"، سواد تلگراف آقامیرزا احمدخان آدری کفیل حکومت گیلان"، تلگراف مقام ریاست

- ۱۹۸ تلاش جهت تصرف قنسولگری [کنسولگری] رشت، انزلی و قزوین
- ۸۲- وزارت امور خارجه به ژنرال قونسولگری [کنسولگری] تفلیس
- ۲۰۰ اوضاع گیلان و نتایج ورود بلشویک‌ها به ایران
- ۸۳- وزیر امور خارجه به سفیر ایران در مسکو
- ۲۰۲ نمایندگان اعزامی از گیلان به مسکو
- ۸۴- مشاورالسلطنه به وزیر امور خارجه
- ۲۰۴ دستورالعمل مشاورالممالک سفیر فوق‌العاده در مسکو؛
- ۸۵- کارگزاری مشهد به وزارت امور خارجه
- ۲۱۶ روند مذاکرات ایران و روس، درخواست جهت استفاده از نام متجاسرین به جای بلشویک‌ها؛
- ۸۶- ساعدالوزاره به وزارت امور خارجه
- ۲۱۸ اسامی کابینه انقلابی و اقدامات احسان‌اله‌خان؛
- ۸۷- اداره سیاسی قزوین به وزارت داخله
- ۲۲۰ جنگ بین قوای دولتی و انگلیسی با قوای نهضت جنگل
- ۸۸- اعلامیه ریاست وزراء
- ۲۲۲ الغاء قرارداد ایران و انگلیس؛
- ۸۹- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- ۲۲۳ تجدید رابطه بین خالوقربان، احسان‌اله‌خان و میرزا کوچک خان و بیان اوضاع گیلان؛
- ۹۰- معاضد السلطنه به ریاست وزراء
- ۲۲۵ قرارداد بین ایران و روسیه، عزیمت یک هیئت نمایندگی از جانب تهران به گیلان؛
- ۹۱- کارگزاری منجیل به ریاست نمایندگان فوق‌العاده گیلان
- ۲۲۸ مذاکرات نماینده دولت و میرزا کوچک خان و اظهارات وی؛
- ۹۲- نماینده مختار شوروی در ایران به وزارت امور خارجه
- ۲۳۳ رد خبر بمباران نقاط مرزی ایران توسط نیروهای شوروی و تحویل اسلحه به نهضت جنگل؛
- ۹۳- وزارت امور خارجه به سفارت شوروی
- ۲۳۵ تجاوز ارتش سرخ به خاک ایران و اعتراض به ورود چند صاحب منصب روسی به تنکابن؛
- ۹۴- وزارت امور خارجه به وزیر مختار شوروی
- ۲۳۷ اقدامات ارتش سرخ روسیه در هنگام تحلیه گیلان؛
- ۹۵- وزارت امور خارجه به سفارت شوروی

- ۱۶۷ وزراء کفیل حکومت گیلان و "سواد تلگراف میرزا کوچک خان"
- ۶۸- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- ۱۷۰ دستگیری دو تن از بلشویک‌ها
- ۶۹- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- ۱۷۲ تسلیم یک تن از قوای جنگل به اردوی دولتی
- ۷۰- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- ۱۷۴ مذاکرات قونسول [کنسول] انگلیس و میرزا کوچک خان؛
- ۷۱- کفیل کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- ۱۷۶ انجام تبلیغات بلشویک‌ها در رشت؛
- ۷۲- کارگزاری مهمام خارجه گیلان به وزارت امور خارجه
- ۱۷۸ ارسال اعلان میرزا کوچک خان
- ۷۳- اعلان میرزا کوچک خان جنگلی
- ۱۸۰ اطمینان دادن به اهالی منطقه جهت حمایت از آنان
- ۷۴- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- ۱۸۱ تمرکز قوای انگلیس در منجیل؛
- ۷۵- کفیل کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- ۱۸۳ انتقال بانک شاهنشاهی از رشت به تهران توسط قونسول [کنسول] انگلیس؛
- ۷۶- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
- ۱۸۵ درخواست حکمران رشت از میرزا کوچک خان جهت ورود به رشت؛
- ۷۷- متحدالمال ریاست وزراء
- ۱۸۷ تجاوز ارتش سرخ و انجام تبلیغات علیه دولت ایران، اعتراض ایران به مجمع اتفاق ملل؛
- ۷۸- سفارت ارمنستان به ریاست وزراء
- ۱۹۲ حمایت این کشور از اعتراض ایران، به مجمع اتفاق ملل؛
- ۷۹- کمیسر ملی امور خارجه مسکو به ریاست وزراء
- ۱۹۴ عدم وجود قوای روسی در خاک ایران و رد حمایت از نهضت جنگل؛
- ۸۰- ژنرال قونسولگری [کنسولگری] تفلیس به وزارت امور خارجه
- ۱۹۶ درخواست اطلاعات پیرامون اوضاع گیلان، ورود بلشویک‌ها به خاک ایران؛
- ۸۱- مسیو براوین به کمیته انقلابی ملی شهر انزلی؛

- ۱۱۰- ساعدالوزاره به وزارت امور خارجه
 اقدامات امیر عشایر خلخال و ضرغام السلطنه و تحریکات حاجی محمدجعفر؛ ۲۷۲
- ۱۱۱- تلگراف از لندن به وزارت امور خارجه
 کشته شدن میرزا کوچک خان؛ ۲۷۵
- ۱۱۲- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
 کشته شدن میرزا کوچک خان؛ ۲۷۷
- ۱۱۳- کارگزاری رشت به وزارت امور خارجه
 تشکیل جمهوری متحد قفقاز و تشکیل فرقه کمونیست ایرانیان در باکو توسط احسان‌اله خان؛ ۲۷۹
- ۱۱۴- وزارت امور خارجه به سفارت شوروی
 فرار احسان‌اله خان به بادکوبه و انجام اقداماتی علیه دولت ایران؛ ۲۸۱
- ۱۱۵- کارگزاری گیلان به وزارت امور خارجه
 فرار احسان‌اله خان به بادکوبه و تأمین به چند تن از متحسرین؛ ۲۸۳
- ۱۱۶- سفارت ایران در پاریس به وزارت امور خارجه
 تحقیقات پیرامون احسان‌اله خان و سردار محی در شوروی و رد احتمال حمله آذربایجان به
 ایران؛ ۲۸۵
- فهرست اعلام ۲۸۸

- انتقال متحسرین از بندر انزلی به بندر شهسوار توسط روس‌ها و بروز اغتشاش در آن قسمت؛ ۲۳۹
- ۹۶- نماینده مختار شوروی به وزیر امور خارجه
 اقدام در راستای درخواست وزارت امور خارجه ایران؛ ۲۴۲
- ۹۷- وزیر امور خارجه، به نماینده مختار شوروی
 درخواست تصفیه نقاط سرحدی بندر شهسوار؛ ۲۴۴
- ۹۸- نماینده مختار شوروی به وزیر امور خارجه
 رد اخبار پیرامون اقدامات ارتش سرخ؛ ۲۴۶
- ۹۹- کمیسر ملی امور خارجه شوروی به سفیر فوق‌العاده در مسکو
 تصحیح خبر روزنامه و همچنین اعلام رد هرگونه مداخله در امور داخلی ایران؛ ۲۴۸
- ۱۰۰- کارگزاری رشت به ریاست وزراء
 درگیری مابین قوای سیدجلال الدین (چمنی) و قوای دولت؛ ۲۵۱
- ۱۰۱- کارگزاری استارا به وزارت امور خارجه
 اقدامات احسان‌اله خان؛ ۲۵۳
- ۱۰۲- کارگزاری استارا به وزارت امور خارجه
 اوضاع بادکوبه و جنگ احسان‌اله خان جهت فتح تهران؛ ۲۵۶
- ۱۰۳- کارگزاری استارا به قونسولگری [کنسولگری] ایران در بادکوبه
 اعتراض به ورود کشتی‌های جنگی به مرداب انزلی؛ ۲۵۹
- ۱۰۴- وزارت امور خارجه به قونسولگری [کنسولگری] ایران در بادکوبه
 اعتراض به دخالت اتباع روسیه در امور داخلی ایران؛ ۲۶۱
- ۱۰۵- وزارت امور خارجه به سفارت شوروی
 اعتراض به ورود کشتی‌های جنگی به مرداب انزلی؛ ۲۶۳
- ۱۰۶- وزارت امور خارجه به وزارت داخله
 دستگیری اعضای کمیته انقلابی توسط میرزا کوچک خان، جنگ قوای جنگل با اکراد؛ ۲۶۵
- ۱۰۷- سفارت ایران در پاریس به وزارت امور خارجه
 ارسال مطبوعات در خصوص نهضت جنگل؛ ۲۶۷
- ۱۰۸- متن و ترجمه روزنامه فرانسوی
 تصرف شهر رشت و شکست میرزا کوچک خان؛ ۲۶۹
- ۱۰۹- متن و ترجمه روزنامه روتیر در خصوص میرزا کوچک خان؛ ۲۷۱

پیشگفتار

مطالعه زندگینامه و تاریخ احوال گذشتگان عموماً و شرح حال و زندگی زمامداران و دولتمردان هر عصر و زمان خصوصاً، موجب تنویر افکار و ازدیاد معلومات افراد می‌گردد. در حقیقت خواندن کتب تاریخ، علاوه بر آنکه ما را به چگونگی اوضاع و احوال گذشتگان آشنا می‌سازد، علل عظمت و انحطاط آنان را نیز برای ما روشن خواهد نمود. به عبارت دیگر، با مطالعه اینگونه زندگینامه‌ها، متوجه خواهیم شد که خلق و خوی و شخصیت افراد حاکم بر سرنوشت یک جامعه و کشور و درجه هوش و ذکاوت و تدبیر آنان، چگونه می‌تواند در سعادت و نیک‌بختی و یا گمراهی و تیره‌روزی یک قوم و ملت و بالمآل، جامعه کشور مؤثر باشد.

توصیه پیامبران عظیم‌الشان (ص) در کتب مقدس آسمانی و ائمه الطاهرين (ع) و اکثر علماء و دانشمندان در طول زندگانی بشر، بر اهمیت تاریخ و مطالعه سرگذشت نیاکان، بر مبنای عبرت‌آموزی از تاریخ نیز بر همین معنی استوار است که آیندگان زندگی گذشتگان را سرمشق قرار دهند و راه سرافرازی و افتخار را از تاریکی جهل و انجماد باز یابند.

امروزه اسناد و نسخ خطی تاریخی یکی از مهمترین منابع تاریخ واقعی بشمار می‌آیند و نقش بسزایی در روشنگری اذهان جامعه و نسل جوان و آینده‌ساز کشور خواهند داشت، علی‌الاصول لازم می‌داند از کوشش و فعالیت‌های صمیمانه‌ای که در این راه انجام گرفته است قدردانی شود، به ویژه از شورای عالی نظارت بر تدوین و نشر اسناد، جناب آقای سیدصادق خرازی معاونت محترم آموزش و پژوهش وزارت امور خارجه و جناب آقای محمدحسن کاووسی عراقی رئیس اداره انتشار اسناد دفتر مطالعات سیاسی و بین‌المللی وزارت امور خارجه و خانم رقیه سادات عظیمی که کار تحقیق و تهیه و تدوین این مجموعه تاریخی را با نهایت دقت و صمیمیت به انجام رسانیده‌اند.

سیدکمال خرازی

وزیر امور خارجه

و رئیس شورای عالی نظارت بر تدوین و نشر اسناد

مقدمه

هنوز آثار شوم قرارداد ۱۹۰۷ و حضور بیگانگان در کشور از اذهان ایرانی محو نشده بود که جنگ بین‌الملل اول آغاز شد و قسمت عمده خاک ایران علی‌رغم اعلام بی‌طرفی دولت، توسط نیروهای متفق و متحد به اشغال در آمد و استقلال کشور برای چندمین بار در سراسری سقوط قرار گرفت. در این زمان، آشفتگی سیاسی، عدم وجود مسئولان لایق، سقوط کابینه‌ها یکی پس از دیگری و بی‌ثباتی قدرت و از سوی دیگر پریشانی و فقر عمومی، آشفته بازاری پدید آورده بود. به سال ۱۹۱۵ انگلیس و روس در صدد بر آمدند تا با بهره‌برداری از این فرصت، ایران را گرفتار قرارداد ننگین دیگری نمایند تا دیگر اسمی از ایران مستقل در نقشه‌ها دیده نشود. در این برهه از زمان بود که ایران خسته از فشار حکومت استبدادی، مستعد قیام‌های آزادیبخش جهت خاتمه دادن به حضور بیگانگان در نقاط مختلف کشور شد.

میرزا کوچک خان نیز مانند انقلابیون که خواهان احقاق حق ملت از بیگانگان بودند؛ علم مخالفت را بر دوش گذارده و با استبداد به مبارزه برخاست. از این رو همراه تنی چند از آزادی‌خواهان با تشکیلات اتحاد اسلام در تهران ارتباط برقرار نمود و به مناظره و گفتگو پرداخت. او که ضرورت مبارزه را بیشتر از قبل احساس می‌نمود با این هدف که "هر دولتی که نتواند مملکت خود را از سلطه و اقتدار دشمنان خارجی نجات دهد وظیفه ملت است که برای استخلاص وطنش قیام کند"^(۱)، مصمم به سازماندهی نهضتی برای دستیابی به اهداف خود شد و در همین راستا به جنگل‌های شمال رفت تا آتش مبارزه را در این منطقه فروزان نماید. قیام وی از شوال ۱۳۲۳ هـ. ق. تا ربیع‌الثانی ۱۳۲۰ به طول انجامید.

نام وی یونس فرزند میرزا بزرگ در سال ۱۲۹۸ ق در رشت متولد شد، تحصیلاتش را ابتدا در مدرسه جامع رشت و سپس در تهران ادامه داد. سراسر دوران زندگی وی به مبارزه و مجاهده علیه اشغال‌گران ایران گذشت. فعالیت‌های سیاسی خود را در رشت به همراهی گروهی از طلاب در مجمع روحانیون شروع کرد، وی همچنین در

وقایع انقلاب مشروطه در جنگ با قوای استبدادی در فتح فزوین و تهران نقش قابل توجهی به عهده داشت. در ادامه مبارزات خود، جهت سرکوبی فتنه تراکمه که به تحریک محمدعلی شاه علیه مشروطه خواهان صورت پذیرفته بود، فعلاً شرکت نمود و در تهران نیز به یاری مشروطه خواهان شتافت.

با آغاز جنگ جهانی اول، بیگانگان به ویژه انگلیس و روس در ایران حضور گسترده تری یافته، همچنین گسترش ملوک الطوائفی، هرج و مرج و پیامدهای ناشی از حضور اجانب در اغلب نقاط، همه و همه کشور را در ورطه سقوط قرار داده بود. با این وجود، تخاصم و رقابت قدرت های بزرگ با یکدیگر نقطه روشنی برای آزادی خواهان به شمار می آمد که با استفاده از این فرصت اقدام به حفظ کشور نمایند. در همین زمان تشکیلات اتحاد اسلام نضج می گرفت و کوچک جنگلی با بهره مندی از نظریات سران این تشکیلات و به منظور حفظ کشور، در بحبوحه جنگ جهانی اول بر آن شد تا به گیلان رفته و شالوده نهضت خویش را در این منطقه بنیان نهد. وی و همراهانش تشکیلات مخفی با عنوان هیئت اتحاد اسلام را پایه ریزی کردند که این امر توانست به تدریج نیروهای مجاهد را به سوی خود جلب کند و مورد حمایت ملت ایران عموماً و مردم گیلان خصوصاً واقع شود.

اوج گیری نهضت، به خطر افتادن منافع انگلیس و روس را در منطقه به همراه داشت که به مقابله و درگیری های مکرر دو قوا منجر گردید. بعد از انقلاب اکتبر ۱۹۱۷ و فروپاشی اقتدار روسیه و در نتیجه فراخوانی نیروهای روسی از ایران به کشور خود، انگلیس که بی رقیب مانده بود و به تنها قدرت فعال در ایران تبدیل شد، این مسئله با توجه به اسناد مجموعه حاضر کاملاً روشن می گردد، چنان که عده زیادی از اهالی منطقه به جرم ارتباط با قوای جنگل توسط انگلیس دستگیر و به نقاط دیگر تبعید گردیدند^(۲) و یا اینکه بعد از جنگ با انقلابیون و تصرف شهر رشت، خودسرانه به عزل و نصب مقامات منطقه اقدام نمود^(۳)، بدون آنکه صلاح دیدی از دولت مرکزی به عمل آورد.

انگلیس به منظور استفاده هرچه بیشتر از موقعیت به دست آمده در ایران، اقدام به طرح و امضاء قرارداد ۱۹۱۹ نمود که البته موج اعتراض انقلابیون و ملیون سراسر کشور و از جمله جنگلی ها را نیز به دنبال داشت^(۴). دولت موقت و ثوق الدوله که خود

عاقبت قرارداد بود در مقابل، سیاست خشونت و وحشت را در پیش گرفت و از آنجایی که نهضت جنگل نیز از جمله مشکلات مبتلا به دولت وی بود، تلاش زیادی جهت درهم پاشیدن نهضت نمود که اولین اقدام وی ایجاد نفاق و تشتت در میان مردان نهضت بود که متأسفانه تا حد زیادی نیز در آن موفق گردید.

مسئله دیگری که تحولات جنگل را در مسیری غیر از مسیر اولیه خود به حرکت در آورد، ورود کمونیست های شوروی به خاک ایران، به بهانه سرکوبی و استرداد کشتی های شورشیان روسیه بود، که به ماندگار شدن کمونیست ها در گیلان و برقراری ارتباط با میرزا کوچک خان انجامید و عاقبت تأسیس جمهوری انقلابی ایران را در پی داشت. این جمهوری در گیلان با توافق میرزا کوچک خان و تنی چند از سران جنگل و سران کمونیست های شوروی مقیم ایران تأسیس گردید^(۵).

پس از گذشت دو ماه به منظور نابودی میرزا و نهضت جنگل کودتایی تحت عنوان کودتای سرخ در رشت صورت گرفت که به استعفای از رهبری جمهوری جدیدالتأسیس و خروج کوچک خان جنگلی و دیگر انقلابیون از این منطقه منجر شد، که البته تنی چند از یاران نزدیک میرزا به کودتاچیان پیوسته و تفرقه و نفاق در میان سران نهضت و دیگر سطوح به اوج خود رسید. در تهران نیز ناتوانی کابینه ها، سقوط آنها یکی پس از دیگری و اوضاع متشنج کشور، زمینه مساعدی برای کودتا به وجود آورد. عاقبت بر اثر دخالت بی حد و حصر انگلیس در امور کشوری، کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹ انجام پذیرفت و سیدضیاءالدین طباطبایی مسئول تشکیل کابینه گردید. مسکو که تا این زمان سعی نموده بود که با استفاده از نارضایتی ایرانیان از مظالم انگلیس و انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ از نهضت جنگل به عنوان وسیله و ابزاری جهت اعمال فشار به دولت ایران و مبارزه با انگلستان چه از نظر تبلیغاتی و چه از دیدگاه ایدئولوژیکی استفاده کند^(۶)، بعد از برقراری زمینه های تفاهم دوستی با انگلستان^(۷)، با دولت مرکزی ایران وارد مذاکره شد و عاقبت معاهده دوستی ایران و شوروی به امضاء رسید^(۸). با این تفاهم هر سه قدرت بر سر مسئله سرکوب نهضت جنگل به تفاهم رسیدند.

در ماههای پایانی عمر نهضت، اختلاف و تشتت داخلی که بین انقلابیون ریشه دوانیده بود، بار دیگر از سر گرفته شد، و این بهترین مسئله و فرصت را برای نابودی قیام

فراهم آورد. نتیجه این اختلافات به حدی بود که در مدت زمان اندکی و در طی یک برخورد کم اهمیت از نظر نظامی، قدرت دفاعی نیروهای باقی مانده جنگل در هم شکست و عاقبت با شهادت میرزا کوچک خان جنگلی حرکت نهضت نیز متوقف گردید.

شرح مختصر فوق در واقع شالوده تاریخی مجموعه حاضر برای روشن تر شدن جایگاه اسناد ارائه شده می باشد تا بتوان در چارچوب این محدوده، با استناد به اسناد منتشر شده وزارت امور خارجه زوایای دیگری از نهضت را بررسی و نکات مبهم، قوت و ضعف آن را آشکارتر نمود. البته در سال های گذشته کتب زیادی در خصوص این قیام به چاپ رسیده که می توان به کتاب "جنیش میرزا کوچک خان": گزارش های سفارت انگلیس در تهران گردآوری شده توسط غلامحسین میرزا صالح و "نهضت جنگل"؛ اسناد محرمانه گزارش به کوشش فتح اله کشاورز اشاره نمود که با اتکاء به اسناد، نقش مهمی در بازگو نمودن حقایق تاریخی ایفاء نموده اند. گردآورنده مجموعه حاضر نیز امید دارد کتاب وی گام دیگری در جهت شناخت هرچه بیشتر این قیام ملی باشد.

در اینجا ذکر چند نکته درباره اسناد مجموعه حاضر ضروری می نماید:

- فتوای سیدحسن مدرس در خصوص نهضت جنگل به عنوان حُسن مطلع قبل از مجموعه اسناد آورده شده است.

- بخشی از اسناد مجموعه، شامل مکاتبات کارگزاران مهام خارجه گیلان با مرکز و یا با خود هیئت، از جهاتی قابل تأمل است؛ یکی اینکه اطلاعات با اهمیت و زیربنایی را در اختیار خوانندگان قرار می دهد و دیگر اینکه تا حدی نشان دهنده قدرت و نفوذ نهضت در منطقه می باشد، چنانکه در سند شماره یک نگارنده سند اشاره می نماید که: "... از چند سال پیش تا کنون هیئت اتحاد اسلام در خطه گیلان طوری بود که هر یک از مأمورین دولتی برای اینکه بتوانند انجام وظیفه نمایند مجبور بوده اند با حضرات روابطی داشته باشند..." و یا در اسناد دیگر اشاره به دایر نمودن کمیسیون تحقیقی جهت رسیدگی به کارهای حکومتی و عدلیه^(۹)، تفتیش رمزهای کارگزاری^(۱۰) نموده اند که مبین این مطلب است.

- بخش دیگر اسناد را گزارش های کارگزاری گیلان در خصوص اوضاع این منطقه

و اقدامات روس ها و انگلیس ها و برخی اقدامات کمونیست ها در بر می گیرد.

- نامه های سفارت انگلیس و روسیه که اغلب اعتراض آنها به اقدامات نهضت را شامل می شود از دیگر موضوعات مجموعه حاضر است و از جمله می توان به اعتراض آنها به دستگیری سروان نونل افسر اطلاعاتی انگلیس و ماک لارن و آکشوت کنسول و مدیر بانک شاهنشاهی در رشت اشاره نمود. کاپیتان نونل عضو ابتلیجنت سرویس انگلیس مأموریت داشت اطلاعات محرمانه ای را از منطقه قفقاز تهیه نماید که در بازگشت جنگلی ها، از ماهیت و اهداف او آگاه شدند و بعد از دستگیری وی را به جنگل فرستاده، زندانی نمودند. ماک لارن و میجر آکشوت نیز به دنبال دستگیری نونل دستگیر و به جنگل برده شدند، که البته باید این عمل را عکس العمل دستگیری سلیمان میرزا جنگلی دانست^(۱۱). اعتراضات گسترده ای از سفارت انگلیس، روس در خصوص دستگیری انگلیسی ها به عمل آمد^(۱۲) تا جایی که در طی نامه ای، سفارت انگلیس به تعیین غرامت برای زندانی ها اقدام می نماید^(۱۳) و این غرامت را از دولت مرکزی مطالبه می کند.

- ورود بلشویک ها و اقدامات آنها که باید با صراحت گفت که تحولات نهضت را

در مسیری غیر از مسیر اصلی خود به حرکت در آورد. موضوع دیگر این مجموعه است که اسناد نکات مهمی در این باره را در بر دارد، برقراری روابط بین تهران و مسکو^(۱۴)، رد حمایت شوروی از نهضت جنگل^(۱۵) از جمله این موضوعات است.

قابل ذکر است در مجموعه حاضر سندی به چشم می خورد که ضروری است درباره آن شرح مختصری داده شود: از آنجایی که موفقیت های ارتش سرخ در داخل به خصوص در جنوب روسیه هر لحظه سرحدات شمالی ایران را تهدید می نمود، انگلیس از ترس اتحاد جنگلی ها با بلشویک ها اقدام به متارکه جنگ نمود. وثوق الدوله نخست وزیر وقت نیز در صدد سازش با جنگلی ها بر آمد و افرادی از جمله احمد آذری کفیل حکومت رشت را مأمور این کار نمود. آذری چند ماهی در رشت توقف کرد. از آنجایی که مذاکراتش به نتیجه نرسید، سعی نمود به مرکز و انمود نماید میرزا کوچک اظهار اطاعت و انقیاد به دولت کرده است، لذا تلگرافی ساختگی که حکایت از این مسئله می نمود از طرف مشار الیه به وثوق الدوله محابره کرد و در جواب، وثوق الدوله نیز تلگرافی به مشارالیه فرستاد که متن این تلگراف ها در روزنامه رعد چاپ شد که مورد اعتراض جنگلی ها قرار گرفت و

به حبس موقت آذری منجر گشت. سند شماره ۶۶ به این تلگرافها اشاره دارد.

- موضوع دیگر اسناد، دوران پایانی نهضت است، طی این مدت نفاق و دو دستی به اوج خود رسیده به گونه‌ای که تعدادی از آنان هدف واقعی خویش را فراموش نمود و راه دیگری در پیش گرفتند. اسناد این قسمت به مذاکرات کارگزاری گیلان با سران نهضت جنگل و یا با مرکز در خصوص نهضت و گزارش‌های این کارگزاری می‌باشد که تا دوران پس از شهادت کوچک جنگلی، از هم پاشیده شدن نهضت و فرار یاران سابق میرزا را در بر می‌گیرد.

در خصوص چگونگی تنظیم اسناد نیز ذکر چند نکته ضروری است:

- اسناد مجموعه بر اساس ترتیب تاریخی تنظیم و دسته‌بندی شده است.

- چون متن اسناد فاقد اصلاحات ویرایشی بوده است، گردآورنده در متن بازنویسی به این اصطلاحات پرداخته است.

- غلط‌های املائی اسناد نیز اصلاح و جهت حفظ امانت، داخل گروه صحیح آنها ذکر شده است.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از زحمات جناب آقای محمدحسن کاووسی عراقی ریاست محترم اداره انتشار اسناد که در زمینه تهیه این مجموعه مرا صمیمانه یاری فرمودند، و همچنین از جناب آقای سیدمحسن بحرانی که در کار بازخوانی و مقابله این کتاب مرا یاری و مساعدت نموده‌اند، سپاسگزاری نمایم.

رقیه سادات عظیمی

اداره انتشار اسناد

منابع و مأخذ:

۱- یادداشت‌های میرزا اسماعیل جنگلی، قیام جنگل با مقدمه و کوشش اسماعیل راثین

(تهران: جاویدان، ۱۳۵۷) ص ۱۲۴.

۲- اسناد وزارت امور خارجه، سندهای شماره ۴۹ و ۵۰ کتاب حاضر.

۳- اسناد وزارت امور خارجه، سندهای شماره ۵۸، ۵۹ و ۶۰ کتاب حاضر.

۴- اسناد وزارت امور خارجه، سند شماره ۶۴ کتاب حاضر.

۵- اسناد وزارت امور خارجه، سند شماره ۸۲ کتاب حاضر.

۶- ایرج ذوقی، تاریخ روابط سیاسی ایران و قدرت‌های بزرگ ۱۹۲۵-۱۹۰۰ (تهران:

پاژنگ، ۱۳۶۸)، ص ۳۷۷.

۷- ابراهیم فخرایی، میرزا کوچک خان سردار جنگل، تهران ۱۳۴۴، ص ۲۷۴ و ۲۷۵

۸- اسناد وزارت امور خارجه، سند شماره ۸۴ کتاب حاضر.

۹- اسناد وزارت امور خارجه، سند شماره ۸ کتاب حاضر.

۱۰- اسناد وزارت امور خارجه، سند شماره ۱۱ کتاب حاضر.

۱۱- اسناد وزارت امور خارجه، سند شماره ۲۸ کتاب حاضر.

۱۲- اسناد وزارت امور خارجه، سند شماره ۱۹، ۲۴ کتاب حاضر.

۱۳- اسناد وزارت امور خارجه، سند شماره ۳۰ کتاب حاضر.

۱۴- اسناد وزارت امور خارجه، سند شماره ۸۴ کتاب حاضر.

۱۵- اسناد وزارت امور خارجه، سندهای شماره ۷۹، ۹۲ و ۹۹ کتاب حاضر.

استفتاء از آیت الله سیدحسن مدرس در خصوص نهضت جنگل

سؤال: آیا محاربه با جمعیتی که پنج سال است به نام اتحاد اسلام و جنگلی‌ها در حدود گیلان قیام کرده و عملاً خودشان را به تمام اهالی ایران معرفی نموده و جز حفاظت نوامیس اسلامی و خواست استقلال مملکت و دفاع از [مقابله با] دشمنان ایران و اسلام و قطع نفوذ و مداخلات ظالمانه و تعدیات جابرانه اجانب مقصد و مقصودی نداشته و ندارند و تنها جمعیتی که در تحت تأثیرات دیگری نبوده فقط به قوای مادی و معنوی ایرانی اتکا و اتکال داشته و حقیقتاً موجب افتخار و شرافت ایران و ایرانی است چه صورت دارد؟ آیا محاربین با این جمعیت در حکم محارب و محاربه با امام زمان (ع) خواهد بود، حکم او را بیان نمائید. -

بسم الله الرحمن الرحيم

حقیر از آقای میرزا کوچک خان و از اشخاصی که صمیمانه و صادقانه با ایشان هم‌آواز بودند نیت سویی نسبت به دیانت و صلاح مملکت نفهمیدم بلکه جلوگیری از دخالت خارجه و نفوذ سیاست آنها در گیلان عملیاتی بوده بس مقدس که بر هر مسلمانی لازم، خداوند همه ایرانیان را توفیق دهد که نیت و عملیات آنها را تعقیب و تقلید نماید. پر واضح است که طرفیت و ضدیت و محاربه با همه جمعیتی مساعدت با کفر و معاندت با اسلام است.

فی شهر جمادی الثانیة ۱۳۳۸

سید حسن مدرس

جای مهر، سیدحی ابن اسمعیل طباطبائی

وزارت امور خارجه

کارگزاران اردبیل

تاریخ ۱۳ شهریور ۱۳۳۵

نمره ۸۳۳

ضمیمه شماره

مقام سعادت در ارتش در ارتش مبارک

بسم الله الرحمن الرحیم
 این نامه روز چهارشنبه پنجم شهریور ۱۳۳۵ در ارتش مبارک
 در تبریک آقا و جناب حاج سید باقر آردبیلی بوده روزنامه لاهوتی
 فرستاده ام و سیر آن که هر برسد آن بود از خود آنها حین ملاقات
 فقط عرض می‌کنم که بسیار مفهوم بود و اینها با شما مردم تبریک
 کلام بسیار مفهوم است و بسیار بودیم از طرف تبریک
 می‌فهمم که بود هنوز وقت خود را موقوف نموده و در این است

ابوعلی محمد...

اراده الهی در این است
 در این راه...

شماره سند: ۲

تاریخ: صفر ۱۳۳۶ - ۲۸ برج عقرب ۱۳۳۶

فرستنده: کارگزاری مهام خارجه گیلان

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پیرامون مذاکرات کارگزاری گیلان، با هیئت اتحاد اسلام و درخواست تعیین حاکم برای

این منطقه

نمره: ۲۰۷۲

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

به طوریکه خاطر مبارک مستحضر است در تلگراف رمز ۱۹۷۰ راجع بملاقات با رؤسا و
 هیئت اتحاد اسلام تفصیل مطالب را موقوف بر اپورت کتبی نموده بود، اینک با نهایت احترام
 مبادرت به عرض می‌نماید.

تقریباً از یک سال قبل، و مخصوصاً از چند ماه پیش تاکنون، نفوذ هیئت اتحاد اسلام در
 خطه گیلان طوری بود که هر یک از مأمورین دولتی برای اینکه بتوانند انجام وظیفه نمایند
 مجبور بوده‌اند با حضرات روابطی داشته باشند، شاید بدینوسیله موفق شوند که در این موقع
 باریک با نبودن وسایل لازمه جلوگیری از پاره پیش آمدهای سوء بنمایند. چاکر پس از ورود به
 رشت و اطلاع بر این موضع مراتب را در طی تلگرافات مزبور بعرض رسانید و پس از وصول
 دستخط تلگرافی نمره ۳۰۳ با نمایندگان هیئت در شهر رشت داخل در مذاکره شده معایب
 مداخله در امور را گوشزد می‌نمودم و آنها هم قولهایی می‌دادند که حقیقه چاکر را متعاقب
 نمی‌نمود و شاید بعضی اوقات هم در امورات قضائی مداخله کرده و بالاخره عملاً برخلاف آن
 رفتار می‌شد تا اینکه در این اواخر ازدیاد قشون روس در شهر رشت و جمع آوری قواء از اطراف
 هیئت اتحاد اسلام و انتریکهای مغرضین طوری اوضاع را وخیم و شهر رشت را تهدید می‌نمود
 که با جزئی غفلت ممکن بود شهر رشت معدوم شود و نظایر فجایع ارومیه و غیره به اعلی درجه
 به ظهور برسد زیرا اگر مختصر زد و خورد و طرفیتی بین هیئت اتحاد اسلام و قشون روس به

ظهور می‌رسید در هر صورت مغلوبیت هر یک از طرفین شهر رشت دچار غارت و حریق واقع می‌شد. از طرف دیگر وصول مالیات‌های مستقیم و غیر مستقیم باشکالات مواجه و بالنتیجه صندوق مالیه بکلی خالی و اداره نظمی و قشونی و سایر دوایر بدون حقوق مانده و به کلی امور فلج شده بود. لهذا چاکر باتفاق امین مالیه مصمم شدیم که با رؤساء هیئت مزبور ملاقات و شاید بدینوسیله جلوگیری از این پیش آمدها بنمائیم و برای اینکه سوء تفاهمی دست ندهد قبلاً مراتب را به قونسول‌های روس و انگلیس اظهار و خاطر آنها را مسبوق نموده و چون مشارالیه از وضعیات مطلع بودند بفوریت تصدیق و قونسول روس مخصوصاً فوق‌العاده اظهار خوشوقتی کرد زیرا تنها راه حلی که برای جلوگیری از زد و خورد حضرات متصور شود، همین قضیه بود. بهرحال چنانکه در رمز ۱۹۷۰ معروض شد در جمعه بازار با آقایان میرزا کوچک خان و حاجی احمد که زمامدار هیئت اتحاد اسلام هستند ملاقات و مذاکرات ذیل به عمل آمد:

(۱) در سیاست عمومی و اطاعت به اوامر دولت اظهار داشتند که اگرچه ما با اشخاصی که سابقه خیانت دارند موافقت نداریم ولی تا ساعتی که در مسند وزارت هستند این مقام را مقدس شمرده و نسبت به ذات مقدس اعلیحضرت شهبازی با کمال فداکاری و خدمتگزاری مطیع و هر طور امر و مقرر شود اطاعت داریم ولی از اولیای دولت استدعا می‌کنیم مأمورینی که می‌فرستند با بودجه باشد که نسبت برعایا تعدی نشود و شرحی نسبت به حکومت معتضدالاطباء اظهار داشتند که مشارالیه از همدستهای سپهسالار و صارم الدوله و غیره بوده و در حکومت محلات اهالی را غارت کرده و بدبختانه امروز همچو شخصی را بحکومت لاهیجان اعزام می‌فرمایند، ما اطاعت داشته و تردیدی در پذیرفتن او نداریم ولی اگر علاوه بر مقرری دولتی دیناری از کسی مأخوذ بدارد رعایای محل و اهالی او را خارج خواهند کرد و در همین زمینه شرح مفصلی بیان نمودند، چاکر و امین مالیه هم محظور است و مشکلات دولت را گوشزد نموده و آقایان را نصیحت کرده و به اطاعت اوامر دولت عملاً توصیه نمودیم.

(۲) در معایب و مفاصد زد و خورد با قشون روس مذاکرات مفصلی نموده و در خاتمه آقایان را متقاعد کردم که در شهر معترض آنها نشوند و شاید با تدابیر لازمه بتوان شهر رشت را

حفظ نمود و این قسمت در تلگراف نمره ۱۹۷۰ هم معروض گردید.

(۳) در باب مداخلات بامور اتباع خارجه آقایان اظهار داشتند که ما در تقاطعی که قدرت داریم عملاً (کاپی تولاسیون) را نقض کرده‌ایم و باید اتباع خارجه مجبوراً به محاکم داخلی رجوع نمایند. پس از استدلالات و مذاکرات مطول آقایان متقاعد شدند که در شهر رشت و انزلی و لاهیجان یعنی در تقاطعی که کارگزاری در آنجا هست مداخله ننمایند. ولی در قومن و کسما و غیره امور راجعه به اتباع خارجه را خودشان تصفیه خواهند کرد و این امر هم قبل از اینکه از طرف دولت خاتمه به این امورات داده نشود و حقیقه وضعیات گیلان تشخیص نشود که تکلیف مأمورین چیست قابل حل نخواهد بود.

(۴) در باب اعمال نفوذ در قوه قضائیه و مداخله در امر محاکماتی کارگزاری از قبیل عمل جلیل‌الممالک و عالوش بیک و قضیه حاجی میرزا محمدرضا و شاه محمدخان و غیره مذاکراتی به عمل آمده و چاکر را مطمئن نمودند که در آتیه بکلی در امور قضایی مداخله نخواهد شد.

(۵) استدعای آقایان در تعیین حکومت صحیح‌العملی است که از طرف چاکر نیز مکرر همین استدعا شده و محتاج به تجدید تصدیق نیست، پس از اتمام مذاکرات معروضه در فوق آقای امین مالیه هم موفقیت‌های جالب توجهی در رفع مشکلات اداری خود حاصل نمودند که البته راپورت آن را به وزارت متبوعه خود معروض داشته‌اند.

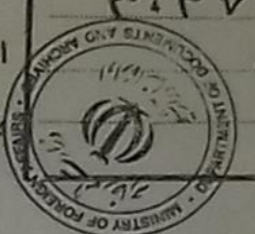
در خاتمه چاکر به وظیفه و مسئولیت شخص معروض می‌دارم که با اعزام یک نفر حاکم فعال جدی وطن خواه قسمت عمده مشکلات گیلان حل خواهد شد و با تسامح در این امر عاقبت وخیمی را جلب و چنانکه مکرر معروض داشته‌ام صدمات و خسارات جبران ناپذیری متوجه خواهد گردید. رأی رأی مبارک است.

امضاء

[حاشیه]: محرمانه

به عرض برسد در هیئت محترم وزراء عظام ملاحظه فرمایند. بهرطور مقرر فرمایند جواب نوشته شود. ۱۶ صفر ۳۶.

نمبره عمومی	۵۹۸۶
نمبره خصوصی	۳۰۳۷
کارتن	۴۲
دوسیه	۱۹

نوع مسودہ	کاغذ
موضوع مسودہ	
درجہ	
پاک نوٹس کنندہ	

وزارت امور خارجه

اداره دفتر

تاریخ ۲۳ صفر ۱۳۳۶

دراصل

الحکمران کینڈ
 راجپوت سرحد صحیح کوئی نہ تا کوئی نہ ۲۸ شعبہ ۲۰۷۲ صدر
 ۱۳۳۶
 وزیر اعلیٰ سندھ نے وزیر امور خارجہ کو خط لکھا کہ ان کے پاس ایک خط ہے جس میں وزیر اعظم پاکستان نے
 درخواست کی ہے کہ ان کے پاس ایک خط ہے جس میں وزیر اعظم پاکستان نے
 درخواست کی ہے کہ ان کے پاس ایک خط ہے جس میں وزیر اعظم پاکستان نے
 درخواست کی ہے کہ ان کے پاس ایک خط ہے جس میں وزیر اعظم پاکستان نے
 درخواست کی ہے کہ ان کے پاس ایک خط ہے جس میں وزیر اعظم پاکستان نے
 درخواست کی ہے کہ ان کے پاس ایک خط ہے جس میں وزیر اعظم پاکستان نے

(سرالہ)

شماره سند: ۴

تاریخ: ۸ ربیع الاول ۱۳۳۶ - اول جدی ۱۲۹۶

فرستنده: احتمالاً از کارگزاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تعیین امیر عشایر خلخالی به حکومت رشت از جانب نهضت جنگل

نمبره: -

حضور مبارک بندگان حضرت اشرف وزارت پناهی دامت شوکة العالی

دیروز غروب از مستشار سفارت انگلیس رقعہ به فدوی رسید کہ اطلاع می دهد
 جنگلی ها امیر عشایر خلخالی را به حکمرانی رشت گماشته اند و ضمناً استعلام می کند کہ نظریة
 اولیاء دولت علیہ درین موضوع چیست. عین رقعہ مستشار را لفاً تقدیم داشت کہ هر طور مقرر
 فرمایند جواب بدهم. منصورالملک

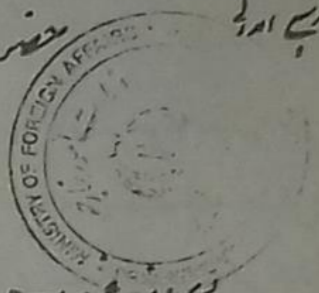
[حاشیہ]:

- جواب حضوراً گفته و کاغذ مستشار اعاده داده شد ۹ ع اسد ۳۶.

وزارت امور خارجه

اداره
مورخه
نمره
ضمیمه

حضرت بارک‌زبان حضرت ائمه هدی عجل الله فرجاتهم و آسرهم

ذی‌درد عروب از ستارنارت انگلیس رفته بقدر رسیده که اطلاع می‌دهم
جناب ابراهیم یزدانی را بکمران رشت گماشته که در ضمن استقامت بکنه که در
اداره در نتیجه در تفریح حدیث عینی رفته است در آنجا تقسیم دست که بر طرف
سرتان نیز جواب می‌دهم. منتظرید

وزارت امور خارجه
سرتان نیز جواب می‌دهم

شماره سند: ۵

تاریخ: ۱۹ ربیع الاول ۱۳۳۶ - ۱۲ جدی ۱۲۹۶

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: ریاست وزراء

موضوع: مذاکرات با سران نهضت جنگل

نمره: ۲۳۶۵

از رشت

خیلی محرمانه عرض می‌شود مقام رفیع هیئت وزراء عظام رمز نمره ۱۰۰ وزارت داخله
و تلگراف حضرت اشرف آقای مستوفی الممالک زیارت خود چاکر به کسما رفته، مذاکرات
بعمل آمده حضرات پس از گفتگوی زیاد راجع به فاسد بودن طهران [تهران] و اینکه عنقریب
آنجا را هم اصلاح خواهیم کرد، بالاخره گفتند جواب آقای مستوفی الممالک را هم عرض
می‌کنیم که اگر حاکم صالح بفرستند می‌پذیریم، ولی می‌دانیم طهران [این کار را] کار نمی‌کند،
علاج فعلی اعزام فوری سردار جنگ یا سردار اسعد است. با تلگراف دولت نتیجه نگرفته، سایر
مأمورین را هم به وسیله شکایت اجباری اهالی بیرون کرده و استقلال گیلان را اعلان خواهند
نمود. ۸ جدی - نمره ۲۳۶۵.

مهدی فرخ

[حاشیه]:

- اداره کابینه ضبطی است.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۱۹ بهمن ۱۳۳۶

نمره ۲۴۸۷

ضمیمه

از رشت

بسیار محترم و عزیز سرکار عالی راجع به اقامت در راه و عمل در راه
 وزارت دهنده و عطف حضرت پرف بر طرف با ستون بهما
 زیارت خود مبارک به کما رفته مذاکرات بهر آن حضرت
 پس از گفتن راجع به فاسد بودن این دو جهت صورت
 انبار را ام تصدع خواهیم کرد بلا فزه گفته جواب
 ستون بهما را ام عرض میکنم که اگر حاکم صالح نباشد
 نیزیم در میانیم طرف کار نرفته تصدع فیع جوان
 قدر سلاحت به سردار بهدست با عطف در دست نموده
 نرفته سار با نمرین راه به وسیله کفایت جابران
 بدون کرده و معتقد گیند که را بحدن خوانند نموده
 (۲۳۶۵) (شرفرخ) اداره کانسولگری

شماره سند: ۶

تاریخ: ۲۹ ربیع الاول ۱۳۳۶ - ۲۲ جدی ۱۲۹۶

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پیرامون اوضاع گیلان و اقدامات کمیته مساوات در این منطقه

نمره: ۲۴۸۷

از رشت

دست خط مبارک تلگرافی نمره ۱۲۴ زیارت فوراً تحقیقات لازمه به عمل آمده و با
 قونسولگری [کنسولگری] انگلیس هم مذاکره شد، تهدید کننده کسانی هستند که امروز زمامدار
 گیلانند. تمام ادارات مخصوصاً نظمییه در دست حضرات است، چطور می توان وسایل اطمینان
 و اعتماد را فراهم کرد در حالتی که امین مالیه بیست روز است محبوس خود چاکر هم عنقریب به
 او ملحق خواهد شد. در شهر لاینقطع نمایش مخالف دولت داده می شود، اعضاء کمیته مساوات
 هم وارد و برای تجزیه ایالات ایران مشغول اقدامات، دیشب هم تأثر کاوه آهنگر را دادند.

۲۲ جدی نمره ۲۴۸۷ مهدی فرخ

[حاشیه]:

- اداره کابینه

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۳۰ ربيع الاول ۱۳۳۶

نمره ۴۷۴

ضمیمه

اینگله

از رشت

وتمت مبارک علاج ۱۳۳۶ زیارت فردا تحقیقات لازم نموده و با قوه قاهره
 تهیه کنندگان استند در امور زامدار کلاشه تمام ادارات مخصوصاً در
 حضرات عالیجنابان و سایر اطمینان و اعتماد را و اولاً که در حالتی است
 روزگاری مجبور شویم چاکریم مقرب با و ملی خواهیم شد در هر دو نقطه
 مخالف دولت داده میوه اغوا کننده مسوات هم دارد و برابر تجویز ایالت
 ایران منصرف اقدامات دنیب هم تا تر کاده اینسکر را در ۲۲ جدی

۲۴۸۷ مهر فرخ

۱۱۱۱۰ کانس

شماره سند: ۷

تاریخ: ۴ ربيع الثاني ۱۳۳۶ - ۲۷ جدی ۱۲۹۶

فرستنده: احتمالاً کارگزاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اعتراض به وزیر مختار روس به اعزام یک صد نفر قزاق به کسما جهت مقابله با قوای جنگل
نمره: -

راپورت ملاقات با وزیر مختار روس

در باب تلگراف کارگزاری گیلان راجع به اینکه ژنرال فیکو به نمایندگان جنگلیها
 اظهار کرده بود که بر حسب امر ژنرال باراتف مأمورم که یکصد نفر قزاق به کسما بفرستم با جناب
 وزیر مختار مذاکره کرده و گفتم با کمال جد و جهد دولت ایران در مقابل آن همه فجایع و
 مظالمی که بر کلیه اهل این مملکت وارد گردید نهایت صبوری را بخرج داده و بی طرفی خود را
 حفظ کرد، حال که قشون روس در شرف معاودت است اشکالاتی پیش می آورند که بالاخره
 منجر به زد و خورد می شود و اجر چندساله دولت بهدر رود. این است که اولیای دولت صریحاً
 می گویند اگر این عده قزاق بکسما فرستاده شود و زد و خوردی واقع گردد مسئولیت آن به عهده
 مسیین خواهد بود. وزیر مختار اظهار داشته که از این امر ژنرال باراتف تعجب دارم و با اظهارات
 شما مساعدم در این موقع نباید اقدامی کرد که منتهی به اشکالات شود. اما گمان نمی کردم که
 جنگلیها نسبت به قشون روسی تجاوزی کرده باشند که ژنرال باراتف این حکم را داده است.
 گفتم اولاً خیر مبسوطی در این باب نرسیده و آنچه اطلاع داده اند مبنی به مأموریت آن یکصد نفر
 قزاق به کسما بوده بالفرض که تجاوزی هم شده باشد باز هم بهتر آن است که از راه دیپلماسی
 مذاکرات آن بشود نه با قوه جبریته چنانچه دولت ایران هم همین معامله را در این دو سه سال
 اخیر نموده است. تصدیق کرده و وعده دادند که به ژنرال تلگراف نمایند که از اعزام قوه بطرف
 جنگل و کسما صرف نظر شود.

امضاء

وزارت امور خارجه
اداره
مورخه ۲۲ بهمن ۱۳۳۶
دائره
امره
صحب

را بر سر حدت با وزیر امور خارجه

در باب تکلیف کارکنان در امور بازرسی و زغال فسفوری
حفظها اظهار نموده است که در امور بازرسی و زغال فسفوری
قرآن یکبار نفوس با جناب وزیر امور خارجه که کتب با کمال
مردم در است ایران در تمام این ممالک و کتب را در کمال
انجمن و در اردو در هند و سایر بلاد خارج هر دو کتب
حفظ کرده و در امور بازرسی و زغال فسفوری
شماره اول در باب دفعه پنجم و در زغال فسفوری
له بر روی آینه در هر دو کتب که در این ممالک
کسی از کتب خود در این ممالک که در کتب آن ممالک

خواهر کتب در زغال فسفوری در زغال فسفوری
مساعد در این ممالک که در زغال فسفوری
نسبت فقیران در زغال فسفوری
کتاب اول در زغال فسفوری در این ممالک
آن کتب نفوس آن کتب با نفوس در زغال فسفوری
در زغال فسفوری و سایر ممالک که در زغال فسفوری
بسی مساعد در این ممالک که در زغال فسفوری
زغال فسفوری با زغال فسفوری که در زغال فسفوری
مردم که در زغال فسفوری

شماره سند: ۸

تاریخ: ۵ ربیع الثانی ۱۳۳۶ - ۲۸ جدی ۱۲۹۶

فرستنده: کارگزاری انزلی

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تأسیس کمیسیون تحقیق در انزلی توسط هیئت اعزامی از طرف هیئت اتحاد اسلام

نمره: ۱۱۴۳

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

قریب یکماه است از طرف هیئت اسلامی و میرزا کوچک خان هیئتی مرکب از سه چهار نفر به اسم کمیسیون تحقیق در انزلی دایر و ریاست آن با آقای حسین پاشا خان است، به کارهای حکومتی و عدله رسیدگی می کنند.

اوضاع انزلی به واسطه نداشتن حکومت سخت و ناگوار است، فقط اداره نظمیه که دارای هشتاد نفر آژان است و هر روزی چهل نفر از آنها که مشغول خدمت هستند قوه مجریه است، با وجودیکه کاپیتن محمودخان رئیس نظمیه انزلی کمال مواظبت را در نظم شهر به عمل می آورد، ولی با اوضاع حاضر و بودن قشون روس این عده چه می توانند بکنند.

امضاء: منوچهر

[حاشیه]:

- اداره تحریرات روس

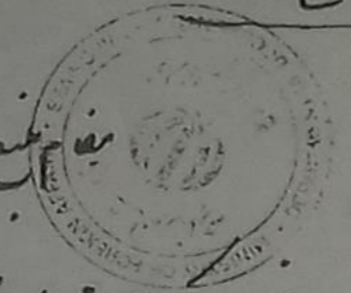

کارگزاری انزلی

شماره: ۱۱۴۳

تاریخ: ۵ ربیع الثانی ۱۳۳۶

سیمه

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

قریب یکماه است از طرف هیئت اسلامی و میرزا کوچک خان هیئتی مرکب از سه چهار نفر

کمیسیون تحقیق در انزلی دایر در ریاست آن با آقای حسین پاشا خان است که کارهای حکومتی و عدله رسیدگی می کنند.

اوضاع انزلی بواسطه نداشتن حکومت سخت و ناگوار است فقط اداره نظمیه که دارای هشتاد نفر آژان است و هر روزی چهل نفر از آنها که مشغول خدمت هستند قوه مجریه است، با وجودیکه کاپیتن محمودخان رئیس نظمیه انزلی کمال مواظبت را در نظم شهر به عمل می آورد، ولی با اوضاع حاضر و بودن قشون روس این عده چه می توانند بکنند.

امضاء: منوچهر

اداره تحریرات روس

شماره سند: ۱۰

تاریخ: ۲۷ ربیع الثانی ۱۳۳۶ - ۲۱ دلو ۱۲۹۶

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تفتیش رمزهای کارگزاری توسط قوای جنگل

نمره: ۲۷۵۴

از رشت

بواسطه انتریک امین و بعضی دیگر، هیئت اتحاد اسلام مصمم شده اند رمزهای چاکر را غفلتاً تفتیش کنند.

۱۹ دلو نمره ۲۷۵۴

فدوی مهدی فرخ

[حاشیه]: قسمتی از این تلگراف و مفهوم شده که مفتاح جدید خواسته و در باب تلگرافخانه هم چیزی دارد. تکرار خواسته می شود.

- در کابینه نگاهدارید

- خیلی فوری

وزارت امور خارجه

اداره دائره

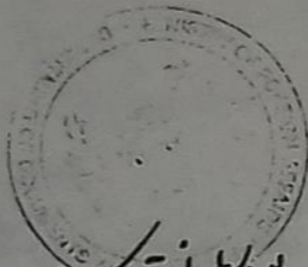
مورخه ۲۷ ربیع الثانی ۱۳۳۶

نمره ۶۸۳

ضمیمه

Handwritten signature

وزارت امور خارجه

بوالطریق انتریک امین و بعضی دیگر هیئت اتحاد اسلام مصمم شده اند رمزهای

چاکر را غفلتاً تفتیش کنند. ۱۹ دلو ۲۷۵۴

تقریباً در این مورد و موضوع در باب تلگرافخانه هم چیزی دارد. تکرار خواسته می شود.

در کابینه نگاهدارید

شماره سند: ۱۱

تاریخ: ۱ جمادی الاول ۱۳۳۶ - ۲۴ دلو ۱۲۹۶

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: مذاکره با هیئت اتحاد اسلام در خصوص استخلاص میرزا محمدخان حیدری

نمره: ۲۷۹۲

از رشت

قبل از زیارت رمز نمره ۱۹۱، حسب الامر وزارت جلیله داخله با هیئت اتحاد اسلام راجع به استخلاص میرزا محمدخان حیدری مذاکره نمود، جواب اظهار می کند پولی که مشارالیه از مالیه طهران [تهران] گرفته باید تماماً به هیئت رد کند پس از آن مستخلص شود همین طور به وزارت جلیله داخله هم عرض شد.

۲۴ دلو نمره ۲۷۹۲

فدوی مهدی فرخ

[حاشیه]:

- اداره تحریرات روس، به وزارت فوائد عامه اطلاع بدهید.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۱۳۳۶

نمره ۷۰۷

ضمیمه

از رشت

قبلاً زیارت رمز نمره ۱۹۱ حسب الامر وزارت جلیله داخله با هیئت اتحاد اسلام راجع به استخلاص میرزا محمدخان حیدری مذاکره نمود و ابلاغ می کند که مشارالیه از مالیه طهران [تهران] گرفته باید تماماً به هیئت رد کند پس از آن مستخلص شود همین طور به وزارت جلیله داخله هم عرض شد.

اداره کار اداری

بروز رشت فوائد عامه اطلاع بدهید

شماره سند: ۱۲

تاریخ: ۷ جمادی الاول ۱۳۳۶ - ۳۰ دلو ۱۲۹۶

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: درخواست هیئت اتحاد اسلام برای جلوگیری از حضور انگلیسی ها در ایران

نمره: ۲۸۳۸

از رشت

در تعقیب نمره ۲۸۰۴ و نمره ۲۸۳۰، هیئت اتحاد اسلام از کمیته نظامیان وقت خواسته، دیروز کمیته را تشکیل دادند. حضور جنرال فسنین کو و گریگوروف قونسول روس و این بنده را هم تقاضا کرده بودند. برای اینکه کاملاً از جریان امور مطلع بوده و وضعیات فعلی را به عرض برساند و بعلاوه قونسول روس هم حاضر شده بود، چاکر هم حضور بهم رسانیده، نمایندگان هیئت اتحاد اسلام پس از مذاکرات راجعه به حمل ادوات حربیه، اظهار داشتند که انگلیسی ها خیال دارند این نقطه را هم مثل جنوب تصرف کنند؛ شما چه رویه اتخاذ خواهید کرد. مشارالیه هم پس از مشاورات سری پانزده روز مهلت خواستند که با کمیته های مرکزی مذاکره نمایند، تلگرافی هم از طرف هیئت، حضور هیئت دولت عرض شده است و از چاکر هم تقاضا کردند که به پیشگاه دولت عرضه دارم که اگر انگلیسی ها رویه فعلی را تعقیب کنند زد و خورد حتمی، و چنانچه هیئت دولت علاقه مند به عدم خونریزی در گیلان هستند؛ امر فرمایند به فوریت با جاهای لازم مذاکره و از این رفتار جلوگیری کنند. چاکر هم بواسطه فوریت و اهمیت امر تا وصول دستورالعمل عجاله در ضمن مذاکرات شفاهی اهمیت موقع و احتمال وقوع مخاطرات و توجه مسئولیت این پیش آمد را به کارکنان دولت انگلیس گوشزد نمودم و برای آتیه منتظر دستورالعمل فوری است.

۲۸ دلو نمره ۲۸۳۸ مهدی فرخ
 [حاشیه]: اداره تحریرات انگلیس، این تلگراف در هیئت محترم وزراء خوانده شده است. از مقام منبع حضرت اشرف کسب تعلیمات برای جواب بنمائید.

- حالاکه انگلیسی ها از آن حدود رجعت کرده اند، اقدامی لازم نیست.

- ضبط شود.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۷ دلو ۱۳۳۶

نمره ۷۴۷

از رشت

تاریخ: ۳۰ دلو ۱۳۳۶
 شماره سند: ۲۸۳۸
 فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ
 گیرنده: وزارت امور خارجه

در تعقیب نمره ۲۸۰۴ و ۲۸۳۰ هیئت اتحاد اسلام از کمیته نظامیان وقت خواسته، دیروز کمیته را تشکیل دادند. حضور جنرال فسنین کو و گریگوروف قونسول روس و این بنده را هم تقاضا کرده بودند. برای اینکه کاملاً از جریان امور مطلع بوده و وضعیات فعلی را به عرض برساند و بعلاوه قونسول روس هم حاضر شده بود، چاکر هم حضور بهم رسانیده، نمایندگان هیئت اتحاد اسلام پس از مذاکرات راجعه به حمل ادوات حربیه، اظهار داشتند که انگلیسی ها خیال دارند این نقطه را هم مثل جنوب تصرف کنند؛ شما چه رویه اتخاذ خواهید کرد. مشارالیه هم پس از مشاورات سری پانزده روز مهلت خواستند که با کمیته های مرکزی مذاکره نمایند، تلگرافی هم از طرف هیئت، حضور هیئت دولت عرض شده است و از چاکر هم تقاضا کردند که به پیشگاه دولت عرضه دارم که اگر انگلیسی ها رویه فعلی را تعقیب کنند زد و خورد حتمی، و چنانچه هیئت دولت علاقه مند به عدم خونریزی در گیلان هستند؛ امر فرمایند به فوریت با جاهای لازم مذاکره و از این رفتار جلوگیری کنند. چاکر هم بواسطه فوریت و اهمیت امر تا وصول دستورالعمل عجاله در ضمن مذاکرات شفاهی اهمیت موقع و احتمال وقوع مخاطرات و توجه مسئولیت این پیش آمد را به کارکنان دولت انگلیس گوشزد نمودم و برای آتیه منتظر دستورالعمل فوری است.

در تعقیب نمره ۲۸۰۴ و ۲۸۳۰ هیئت اتحاد اسلام از کمیته نظامیان وقت خواسته، دیروز کمیته را تشکیل دادند. حضور جنرال فسنین کو و گریگوروف قونسول روس و این بنده را هم تقاضا کرده بودند. برای اینکه کاملاً از جریان امور مطلع بوده و وضعیات فعلی را به عرض برساند و بعلاوه قونسول روس هم حاضر شده بود، چاکر هم حضور بهم رسانیده، نمایندگان هیئت اتحاد اسلام پس از مذاکرات راجعه به حمل ادوات حربیه، اظهار داشتند که انگلیسی ها خیال دارند این نقطه را هم مثل جنوب تصرف کنند؛ شما چه رویه اتخاذ خواهید کرد. مشارالیه هم پس از مشاورات سری پانزده روز مهلت خواستند که با کمیته های مرکزی مذاکره نمایند، تلگرافی هم از طرف هیئت، حضور هیئت دولت عرض شده است و از چاکر هم تقاضا کردند که به پیشگاه دولت عرضه دارم که اگر انگلیسی ها رویه فعلی را تعقیب کنند زد و خورد حتمی، و چنانچه هیئت دولت علاقه مند به عدم خونریزی در گیلان هستند؛ امر فرمایند به فوریت با جاهای لازم مذاکره و از این رفتار جلوگیری کنند. چاکر هم بواسطه فوریت و اهمیت امر تا وصول دستورالعمل عجاله در ضمن مذاکرات شفاهی اهمیت موقع و احتمال وقوع مخاطرات و توجه مسئولیت این پیش آمد را به کارکنان دولت انگلیس گوشزد نمودم و برای آتیه منتظر دستورالعمل فوری است.

شماره سند: ۱۳

تاریخ: ۲۱ جمادی الاول ۱۳۳۶ - ۱۴ حوت ۱۲۹۶

فرستنده: مدیر اداره تحریرات روس - معززالدوله

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ورود قریب الوقوع گارد احمر به تهران و اظهار عجز دولت وقت از حفاظت پایتخت و

اصرار سفیر روس در خصوص محافظت از شهر

نمره: -

راپورت ملاقات

امروز سه شنبه ۲۱ جمادی الاولی قبل از ظهر، حسب الامر به سفارت روس رفته و با مسیو مینوسکی ملاقات کرده به او اظهار داشتم که هیئت دولت می فرمایند اگرچه برای جلوگیری از ورود عده گارد احمر به طهران [تهران] که اخیراً به رشت وارد شده اند، اقدامات مقتضیه به عمل آمده و به هیچوجه اولیای دولت مایل نیستند که حضرات به طهران [تهران] آمده و تعرضی به اعضای سفارت نموده و تولید هیجان و انقلابی به نمایند ولی این نکته را هم خاطر نشان می نمایند که چون متأسفانه به واسطه اقدامات مخالف بی طرفی دول همسایه قوای مادی و معنوی دولت دچار ضعف و گذشته از این، حسیات عمومی متوجه بالشویکهاست به این جهت اولیای دولت جلوگیری از ورود عده مزبور را به وسیله قوای نظامی خالی از اشکال نمی دانند و وضعیت مملکت به هیچوجه اجازه نمی دهد که به قوه قهریه از ورود آنها ممانعت به عمل بیاید؛ زیرا که ممکن است این مسئله تولید هیجان و انقلاب عظیمی در اهالی پایتخت نموده، و دولت را دچار مشکلات عمده نماید. با این حال سفارت چه راه چاره برای حل این کار تصور می کنند؛ آیا گمان نمی کنند که ژنرال باراتف و عده از قشون روس که هنوز در همدان و قزوین هستند بتوانند مقاومتی در مقابل حضرات نموده و از عبور آنها به سمت طهران [تهران] جلوگیری نمایند. در هر حال دولت اولاً به ملاحظه حفظ حیثیات و احترامات سفارت و

اعضای آن و ثانیاً برای جلوگیری از وقوع انقلاب [ه] پاره [ای] اتفاقات ناگوار در طهران [تهران] به هیچوجه مایل نیست که دسته مزبور به طهران [تهران] بیایند، و برای اجرای این مقصود حتی المقدور اقداماتی که مقتضی بوده به عمل آورده و ضمناً مایل است بداند که سفارت چه نظریاتی دارد و به چه قسم چاره جویی می کند. مشارالیه در جواب با یک هیجان خاطرری اظهار داشت که، اولاً به هیچوجه منتظر نبودیم که همچو پیغامی از طرف دولت به ما برسد زیرا که حفظ و حراست جان و مال و مقام ما از وظائف حتمیه دولت علیه [است] و هر اتفاقی که برای ما رخ بدهد مسئولیت آن به عهده دولت ایران خواهد بود؛ و گذشته از اینکه تعرض یک دسته اشخاص غارتگر انقلابی به سفارت و اعضای آن در پایتخت ایران، در حالتی که اولیای دولت بیطرف و تماشاچی باشند و هن بزرگی به شرف و حیثیات دولت وارد خواهد آورد، عواقب وخیم و نتایج بس ناگواری نیز برای دولت ایران در آتیه خواهد داشت؛ ثانیاً ما از سفارت به میل و اراده خود ابدأ خارج نخواهیم شد و تا آخرین نفس حقوق خود را حفظ خواهیم کرد. و بعد از آنکه از دولت ایران مأیوس شدیم با وجود اینکه مسئولیت پیش آمدهای غیرمنتظره را به عهده اولیای دولت ایران واگذار خواهیم نمود، متوسل به یک اقدامات دیگری هم از قبیل تهیه کردن یک عده قوا برای دفاع خواهیم شد. قریب چهل نفر از صاحب منصبان روس فعلاً در طهران [تهران] هستند که ما می توانیم با خرج یک مبلغی آنها را مسلح کرده و یک عده اشخاص متفرقه نیز از ارامنه و مسلمان و غیره اجیر نموده و حاضر دفاع و حفظ خود شویم و یقیناً این اقدامات باعث انقلاب عظیمی در طهران خواهد شد و ممکن است جوی خون از کوچه ها جاری شود؛ گذشته از اینها ما ناچاریم به انگلیسی ها مراجعه کنیم و آنها هم البته برای خودشان و ما و سفارتخانه های متفقین و جان و مال و اتباع آنها در مقابل یک انقلاب و خونریزی عظیمی که طبعاً در طهران [تهران] برپا خواهد شد؛ در حالتی که دولت علیه برای جلوگیری اظهار عجز می نماید اقدامات خواهد نمود و ممکن است منجر به این شود که انگلیسی ها به طهران [تهران] قشون وارد کنند مثل اینکه عنقریب قشون آنها به مشهد و کرمانشاه وارد خواهند شد. خیلی تعجب است که دولت ایران همیشه به ما و سایرین در تخلیه کلیه خاک ایران از قشون اجانب

تأکید می‌کردند و جان و مال مأمورین و اتباع خارجه را تأمین می‌نمودند و حالا در مقابل یک دسته از مردمان شریر غارتگر نمی‌توانند مقاومت کنند. اگر بنا باشد سرحدات ایران و دروازه‌های طهران [تهران] برای ورود اینگونه دستجات که هیچ مقصودی جز تولید انقلاب و قتل و غارت ندارند باز باشد پس چطور ممکن است امنیت و آسایش در این مملکت برقرار شود و چه تأمینی سفر و اتباع دول متفقہ خواهند داشت. امروز یک دسته از طرف حزب بالشویک به طهران [تهران] می‌آید و یک انقلاب تولید می‌کند، فردا ممکن است دستجات دیگر از طرف احزاب دیگر بنمایند و هرکدام مقاصدی را که دارند آزادانه در این مملکت اجرا نمایند. دولت ایران بخوبی می‌تواند با قزاق و پلیس که دارند از ورود این دسته و امثال آن جلوگیری کنند. اگر به کلنل استاراسلسکی امر بدهند که تا کرج بیست قزاق دائر نماید و به نظمیه هم حکم بدهند که اشخاص مسلح را نگذارند به شهر وارد شوند و اسلحه آنها را درب دروازه بگیرند و وادارند کلیه واردین اسامی خود را با ذکر اینکه برای چه شغلی به طهران [تهران] آمده‌اند موافق مرسوم تمام دول با خط خود درب دروازه در دفاتری مخصوص بنویسند یقیناً اسباب نظم و آسایش عمومی فراهم و هیچ اتفاق ناگواری رخ نخواهد داد. والا با این ترتیب که اتصالاً فراری‌های روس و اشخاص هرج و مرج طلب و روسیونر مسلح و غیر مسلح وارد می‌شوند؛ عنقریب انقلابی بر پا خواهد شد که جان و مال همه در خطر و خود آقایان مستوفی‌الممالک و مشیرالدوله و امثال آنها هم نتوانند در خانه‌های خود راحت بنشینند و جان و مال و خانه و همه چیز آنها هم در معرض خطر خواهد بود. اگر این اقداماتی که شرح داده شد برای جلوگیری، به عمل نیاید پس معلوم می‌شود دولت ایران مایل به نگاهداری و حفاظت ما نیست در این صورت ممکن است مخالف مهماندوستی و غریب‌نوازی که از عادات و اخلاق پسندیده ایران است قبل از اینکه گارد احمر وارد شود و انقلابی در پایتخت برپا و خون جمعی بیگناه به هدر رفته و تولید یک هرج و مرج علاج‌ناپذیری می‌شود به اداره پلیس امر نمایند ما را از سفارت خارج و از ایران تبعید نمایند والا غیر از این باشد ما تا جان داریم از اینجا خارج نخواهیم شد و برای کشتن و کشته شدن حاضریم و از هیچ چیز بیم و هراسی نداریم. اینکه می‌گویند احساسات

عمومی متوجه بالشویکهاست معلوم نیست برای چه و مآخذ آن چیست، اگر برای اظهارات بی اساس مسیوبراوین است که وظیفه دولت است به عموم مردم حالی نماید که یک حزبی که هنوز از هیچ جا برسمیت شناخته نشده اقدامات آنها جز انقلاب و خونریزی نتیجه نداده و ابداً پایه و مایه ندارد چگونه امضا و اظهاراتشان می‌تواند معتبر و دارای اثری باشد. عهدنامه ۱۹۰۷ را اگر آنها می‌گویند لغو شده ما هم که قبل از آنها الغای آن را اعلان کردیم. برای تغییر پاره مواد قرارداد گمرکی هم که گفتیم حاضریم داخل مذاکره شویم عهدنامه ترکمانچای و سایر چیزهای اساسی را دولت ایران خود باید تصدیق کند تا دولت ثابتی در روسیه که موافق میل تمام ملت روسیه تأسیس نشود و عموم دول او را شناسند نمی‌توان تغییر داد؛ و امضای احدی در تغییر آنها سندیت نخواهد داشت. در سایر امور هم آنچه مقدر بوده مساعدت کرده و خواهیم کرد. من حاضریم خودم شخصاً صدق این اظهارات و بی اساس بودن اظهارات مسیوبراوین را که می‌گویند جلب توجه عمومی را نموده در جمع دموکراتها یا هرجا که مقتضی باشد به اطلاع عموم برسانم و مخصوصاً تمنا دارم که در ظرف امروز و فردا هیئت دولت مرا احضار نمایند که خودم در حضور تمام آقایان وزراء مطالبی را که لازم است مشروحاً معروض داشته و جلب توجه ایشان را به اظهارات خود که فوق العاده دارای اهمیت و متضمن منافع دولت ایران است بنمایم، و توقع نموده که همین امروز یا فردا به او جواب داده شود. استحضاراً جسارت به عرض نمود.

مدیر اداره تحریرات روس معززالدوله

[حاشیه]:

- اداره روس راپورت را بدهید در دفتر ضبط نمایند.

موضوع: درخواست حفاظت از قونسولگری انگلیس و بانک شاهنشاهی
 گیرنده: وزیر امور خارجه
 فرستنده: سفارت انگلیس در ایران
 تاریخ: ۲۳ جمادی الاول ۱۳۳۶ - ۱۶ حوت ۱۲۹۶
 شماره سند: ۱۴

جناب مستطاب اجل اکرم انجم

دیروز تلگرافی که بعنوان ویس قونسول [کنسول] انگلیس مقیم رشت فرستاده بودم، از طرف اداره تلگرافخانه دولت علیه پس فرستاده و نوشته بودند که بواسطه غیبت ویس قونسول [کنسول] مشارالیه تلگرافات مزبور را نتوانسته اند برسانند. تلگرافی هم رئیس بانک شاهنشاهی به رئیس شعبه بانک در رشت نموده آن را هم به همین نحو پس فرستاده اند، این فقره توأمأ با تهدیداتی که در این اواخر از طرف یک دسته یاغی مقیم کسما که به ویس قونسول انگلیس برای توقیف او شده بود اسباب بیم دوستدار گردیده که ممکن است یک واقعه ناگواری اتفاق افتاده باشد. بنابراین از جناب مستطاب عالی خواهشمندم قبول زحمت فرموده، اقدامات فوری لازمه برای حفظ قونسولگری و بانک شاهنشاهی از این اشرار به عمل آورند که دوستدار و رئیس بانک شاهنشاهی بتوانیم آزادانه با آنها مخابره کنیم. در این موقع احترامات فایقه را تجدید می نماید.

امضاء:

[حاشیه]:

- ضبط شود.

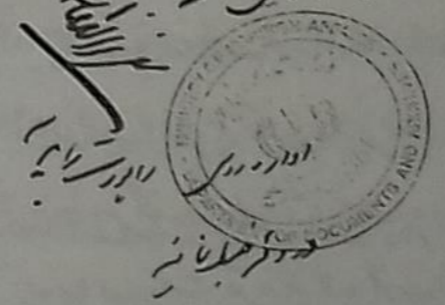
- اداره انگلیس

شماره سند: ۱۴
 تاریخ: ۲۳ جمادی الاول ۱۳۳۶ - ۱۶ حوت ۱۲۹۶
 فرستنده: سفارت انگلیس در ایران
 گیرنده: وزیر امور خارجه
 موضوع: درخواست حفاظت از قونسولگری انگلیس و بانک شاهنشاهی

جناب مستطاب اجل اکرم انجم

دیروز تلگرافی که بعنوان ویس قونسول [کنسول] انگلیس مقیم رشت فرستاده بودم، از طرف اداره تلگرافخانه دولت علیه پس فرستاده و نوشته بودند که بواسطه غیبت ویس قونسول [کنسول] مشارالیه تلگرافات مزبور را نتوانسته اند برسانند. تلگرافی هم رئیس بانک شاهنشاهی به رئیس شعبه بانک در رشت نموده آن را هم به همین نحو پس فرستاده اند، این فقره توأمأ با تهدیداتی که در این اواخر از طرف یک دسته یاغی مقیم کسما که به ویس قونسول انگلیس برای توقیف او شده بود اسباب بیم دوستدار گردیده که ممکن است یک واقعه ناگواری اتفاق افتاده باشد. بنابراین از جناب مستطاب عالی خواهشمندم قبول زحمت فرموده، اقدامات فوری لازمه برای حفظ قونسولگری و بانک شاهنشاهی از این اشرار به عمل آورند که دوستدار و رئیس بانک شاهنشاهی بتوانیم آزادانه با آنها مخابره کنیم. در این موقع احترامات فایقه را تجدید می نماید.

امضاء:

اداره امور خارجه
 وزارت امور خارجه
 تهران

۱۳۳۶ ۲۳ شهریور ۱۹۱۸
۷

جناب عالی

در روز ۱۳ شهریور در مجلس شورای ملی در تهران
 در جلسه بعد از ظهر وقت در آنجا در آنجا
 بر سر شنبه در وقت ظهر در آنجا
 تمام کسب و کار در آنجا
 اتفاق افتاده است
 برای حفظ قزوق و سایر امور
 با آنها که در آنجا

Chakri PM
M. A. C. M. A. C. M. A. C.

شماره سند: ۱۵

تاریخ ۲۶ جمادی الاول ۱۳۳۶ - ۱۹ حوت ۱۲۹۶
 فرستنده: کارگزاری قزوین - اقتدارالملک
 گیرنده: وزارت امور خارجه
 موضوع: گسترش نفوذ هیئت اتحاد اسلام تا قزوین
 نمره: ۲۲۳۵

از قزوین

شایع است که هیئت اتحاد اسلام به قزوین می آیند. علایمی هم پیدا است. تکلیف
 مأمورین دولتی در این موقع چیست.
 نمره ۲۲۳۵
 اقتدارالملک

[حاشیه]:

- اداره تحریرات روس، جواب بدهید هر وقت هیئت اتحاد اسلام به قزوین وارد شد
 تکلیف شما معین می شود.

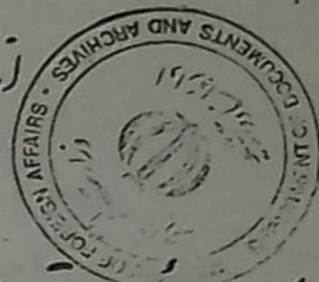
وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۲۶ صفر ۱۳۴۶

نمره ۱۷۸

ضمیمه

از فردین

شایع است که هیئت اتحاد اسلام به فردین رانیه علیهم السلام
پیداست که هیئت مأمورین راتی در این موقع صحت ۲۲۴۵
آندار ملک

اداره تحریرات ادک

جواب به هر وقت هیئت آنها داد

فردین دارد که هیئت آنها نمی گوید

شماره سند: ۱۶

تاریخ: ۲۸ جمادی الاول ۱۳۳۶ - ۲۱ حوت ۱۲۹۶

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: مذاکره با هیئت اتحاد اسلام درباره حضور بلشویکها در ایران

نمره: ۳۰۳۳

از رشت

نمره ۲۳۰، نمره ۲۴۰ زیارت. خود چاکر به کسما رفته و نظریات دولت را با مشکلات و وضعیت فعلی و عدم اعتماد به پیشرفت کامل بالشویکها خاطر نشان نمودم. هیئت اتحاد اسلام عقیده راسخ شان این است که نمایندگان سابق روس که عموماً آلت انگلیسها هستند باید بهر وسیله ممکن است خارج شده و به مأمورین دولت جدید بالشویکها در کمال فوریت رسمیت داد. چاکر نظریات دولت را راجع به در دست داشتن هر دو دسته نماینده روس بیان کرد، اظهار داشتند از نمایندگان سابق روس و اعضاء آن که اقداماتشان منجر به معاهده ۱۹۱۵ و اضمحلال ایران شده چشم داشت مساعدت نباید داشت و بالشویکها معاهداتی یا هیئت کرده و همه طور اطمینان داده اند که بر ضد مأمورین سابق خودشان که هنوز هم تغییر مسلک نداده از قبیل فسینکو و باراتف اقدامات سخت کرده، حتی مساعدتهای جدی از قبیل دادن اسلحه و غیره با ایرانیها نمایند و تصمیم دولت را در باب حفظ بیطرفی و عدم دخول روسها از هیچ دسته به ایران با نظر خوش تلقی نکرده و می گویند قشون انگلیس پشت دروازه طهران [تهران] و انتریک آنها پای تخت را بحال رقت آور دوچار کرده دولت اقدامی نکرده و یا کرده نتیجه نمی گیرد، بنابراین ما بکدام دلیل دولت بالشویک را که نماینده آن در مرکز آنقدر برای مساعدت حاضر و در اینجا به این درجه صمیمیت می کنند، نپذیرفته و از خیالاتشان که نافع به حال ماست جلوگیری و خارجشان کنیم بالاخره می گویند بهیچوجه هیئت اتحاد اسلام غیر از بالشویکها که

دعوت به انهدت با بر ابرق نظره فرزند چینه بود است داد است با این محبت برین
 در تمام جسم خود دست با این نامور پید آنها است برین بقدر ذوق قول گفتند
 بگرم با نفع مرد است خود آنها مارین خوت زنا که من به چرخیده است
 نفع خوام کرد رنگه از این مقصود کسب نرفت ناید نصرتیم بهت است که
 زنی که با نطق فوق پیش روی نذر است نفع شکر با کرم با با نطق حضرت
 رکت و به تهران رفت پر از چرب زلف ده که آقاان را تعهد کردم دارم
 این بلاف طهران نفع بد کرم نماند خود با کرم را به عداوت کرده طرف سیر بر این
 در هر خاک کرم و از آنها هم قول گفتم که سیر بر کرم کنند و آنها هم تعهد شدند با این شرط
 که تعهد سیر بر این آنها بنمید و بدید ملک شرا و کرم در شرط است به خون نماند
 اما بعد هم آنها بر بند بنظر که جواب طرف سیر بر این را گفتم و انهم است نماند
 بر در اعدا در در با بر این فرزند اگر چه بیوقت از این حسن نیت کند و این در
 با تصدیق نماند با در کرم است این وقت حد کدق نماند است سلام با نطق
 در وقت با در دست در بر حال نماند است سلام با با نطق
 در سیر نماند و با بر است سوز به طار سوز نماند است اطاعت بر ۲۰ است
 ۱۲۰۴۳

ایمان را در این
 در این
 در این

شماره سند: ۱۷

تاریخ: جمادی الاول ۱۳۳۶

فرستنده: احتمالاً کارگزاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ملاقات با وزیر مختار انگلیس و مذاکره در خصوص اقدامات قوای جنگل

نمره: -

رپورت ملاقات

روز پنجشنبه حسب الامر، وزیر مختار انگلیس را ملاقات و در وقعه دستگیری ویس
 قونسول [کنسول] و رئیس بانک انگلیس در رشت از طرف حضرت اشرف عالی و بستگان
 حضرت اشرف آقای رئیس الوزراء بیان تأسف نموده وزیر مختار کاملاً از قضیه مسبوق نبودند و
 بعد از اینکه بوسیله بیانات فدوی درست مستحضر شدند، اظهار داشتند رویه بی اعتنایی که
 اولیاء دولت در مقابل عملیات قوای جنگلی پیش گرفته اند، معلوم بود همین قبیل نتایج را دارد
 درین مدت بهیچوجه در فکر تعیین حکمران و تهیه قوای کافی برای گیلان نبوده اند و در
 صورتیکه این رویه امتداد داشته باشد دولت انگلیس خودش ناچار به مدافعه خواهد پرداخت و
 قوای جنگلی در مقابل قشون منظم نمی توانند کاری بکنند. فدوی جواب دادم درین موضوع
 انصافاً نمی توان ایرادی به دولت وارد آورد اوضاع جنگ عمومی و عملیات نظامی دول خارجه
 در ایران این وضعیات فوق العاده را تهیه کرده و دولت ایران وقتی مشغول جریان اینگونه
 حوادث می بود که موانع و مشکلات خارجی را که فعلاً در ایران وجود دارد در کار نداشت،
 بالاخره وزیر مختار از بیان تأسف دولت علیه تشکر کرده سفارش نمود که تسهیلات لازمه در
 مسافرت خانواده قونسول [کنسول] و رئیس بانک به عمل آید و فدوی وعده مساعدت
 دادم.

فدوی ...

۱. اسم نویسنده نامفهوم است.

وزارت امور خارجه

اداره - اداره امور خارجه
دائرة - اداره امور خارجه
مورخه - اداره امور خارجه
نمره - اداره امور خارجه

دائرة امور خارجه

ژانویه ۱۳۳۶

روز پنجم شب اهدام در شهر انگلیس را بعد از در وقت دیگر
در وقت اول در شهر انگلیس در وقت اول از طرف حضرت از طرف
رئیس هیات امنه آقایان امیرالوزراء و سایر آقایان حاضر در
کامنه از قبیله سمیعی نمودند و بعد از آنکه بر سر میزبانان
متفکر شده اظهار داشتند رویه به رعایت حکم اولی است
عمیات قرار صلح سر گرفته اند مسلم بودیم بقیه تاریخ را در
درین وقت به هم در وقت قبلی حکم در وقت قرار کانج بکسر نمودند
در صورتیکه کنج رویه است و ادواته با هر است انگلیس خدمت را با
به در وقت اول بر وقت و قرار صلح در وقت بر وقت منظم نموده اند
کار برکنند مذکور در حداد دادم در وقت صلح اضافاً نیز قرار
بر وقت دارد و در وقت اول صلح عمی و صلح اولی فارم

Handwritten notes in Persian script, including phrases like "دائرة امور خارجه" and "وزارت امور خارجه".

شماره سند: ۱۸

تاریخ: ۶ جمادی الثانی ۱۳۳۶ - ۲۸ حوت ۱۲۹۶

فرستنده: کارگزاری همدان - ساعدالسلطنه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اظهارات ژنرال باراتف در خصوص اقدامات قوای جنگل و درخواست امنیت راهها

جهت خروج قشون از ایران

نمره: ۲۹۰

از همدان

جنرال باراتف دیروز از کرمانشاه مراجعت نموده در ملاقات امروز اظهار می داشت که
دور نیست میرزا کوچک خان به واسطه توقیف کردن قونسول و رئیس بانک انگلیسی سبب
بشود که دولت انگلیس به این صفحه قشون وارد نمایند. ضمناً می گفت برخلاف میل دولت و
اهالی ایران و آرزوی ما اسباب شده است که نمی توانیم زودتر از ایران خارج بشویم زیرا که
انگلیسی ها از رسانیدن وجه برای ادای قروض و مخارج مسافرت قشون در این جاها و
مخصوصاً در رشت بهانه به دستشان آمده است از بنده خواهش می کرد با آقای نظام السلطان
دوستانه به میرزا کوچک خان بنویسیم تا خروج کلیه قشون روس از اینگونه اقدامات خودداری
نمایند.

۶ جمادی الثانیه نمره ۲۹۰

مهدی ساعدالسلطنه

[حاشیه]: اداره تحریرات روس، این اقدامات خارج از وظیفه ساعدالسلطنه است.

- ساعدالسلطنه احضار شده اند.

- ضبطی است.

وزارت امور خارجه

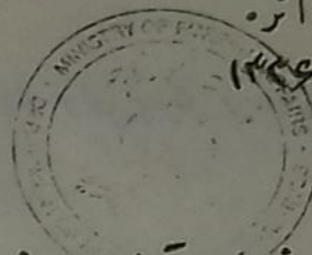
اداره

دائرة

مورخه ۸ ص ۱۳۳۶

نمره ۹۴۴

ضمیمه

آر بھدان

جنرال بابتغف در روز از کلمات . مراجعت نعم در ملاقات امروز الظهار
 در رت میرزا کوچک خان بواسطه توقیف کردن قنول و شیر بانگ
 سبب بشود است بظنیر باین صفت قنون وارد نمایند و ضمناً گفتند
 میردست وائل ایران و آذربایجان باین سبب است که در تمام قنون
 از این ان خراج بشود زیرا که بظنیر که از رسانیدن و هم برابر داد
 قرون و خارج مسافر قنون در اینها با و همو در رت بهانه
 بهشتن کومه است از بنده خواهمش میگرد با آقا نظام
 در تابه میرزا کوچک خان بنویسم تا خروج کلیه قنون رو
 اینگونه اتمات نمودار نمایند و ص ۱۳۳۶ ص ۱۳۳۶

مهر سردار

بازرسی شد

رئیس اداره مطبوعات
اداره آذربایجان
۱۳۳۶

شماره سند: ۱۹

تاریخ: ۱۰ جمادی الثانی ۱۳۳۶ - ۲ حمل ۱۲۹۷

فرستنده: سفارت انگلیس در ایران

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اعتراض به دستگیری ویس قونسول انگلیس توسط میرزا کوچک خان

نمره: -

جناب مستطاب اعظم اجل اکرم انجم

البته خاطر جناب مستطاب عالی مسبوق است که مستر تول ویس قونسول انگلیس
 مقیم اهواز را که از روسیه به ایران مراجعت می نموده، کوچک خان در این اواخر گرفته است و
 حال در دست مشارالیه می باشد. شرف دارم که از این بی قانونی جدید پروتست نموده و از
 دولت علیه ایران خواهش کنم اقدامات فوریه برای استخلاص مشارالیه به عمل آورند، در ضمن
 اینکه حق مطالبه ترمیم این شرارت و گرفتاری مستر مکلارن و مستر اکشاط را برای خود
 محفوظ می دارم. احترامات فایقه خود را نسبت به جنابعالی تجدید می نمایم. محل امضاء

[حاشیه]:

- اداره تحریرات انگلیس

- کاربردازی داخله ارسال شد ۱۷ ح ۳۶/۲

۱۳۳۶
۱۰ بهمن ۱۳۳۶
۱۹۱۸

British Legation,
Tehran.

جناب صاحب سزاوارم

آقا خان جانعلی لاسبق است دستبردار و سر قراول پیشتر هم از آنجا که در آنجا در آنجا

کریک خان در این امر که در دست حال در دستش را در پیشتر در آنجا

بدیه پرده است نمود و در دولت علیه این حدیث هم ادوات فرید بری است

در ضمن این سند حق مطالبه و تمام این سرارت و لقا بری سر آمدن دستبردار

S. H. Coote

مهرات نامه حواریت جناب سلطان به کمره رسالتم

در آنجا
در آنجا
در آنجا

شماره سند: ۲۰

تاریخ: ۱۲ جمادی الثانی ۱۳۳۶ - ۴ حمل ۱۲۹۷

فرستنده: اقتدارالملک از قزوین

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ورود قوای جنگل به منجیل

نمره: ۵

از قزوین

پیش قراول قوه جنگل که سیصد الی پانصد نفر است شهرتی دارد به منجیل وارد شده است. ۳ حمل، نمره ۵، اقتدارالملک

[حاشیه]:

- در کابینه ضبط شود.

وزارت امور خارجه
اداره اداره
مورخه ۱۲ صفر ۱۳۴۶
نمره ۹۶۶
ضمیمه

از قزوین

پسر قراول قوه مجریه سید الی پانصد نفرک شهرت دار
به بنجیر وارد شده است ۴ مهر ۱۳۴۶

در کابینه حضور است

شماره سند: ۲۱

تاریخ: ۱۷ جمادی الثانی ۱۳۳۶ - ۹ حمل ۱۲۹۷

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: دستگیری ویس قونسول انگلیس توسط قوای نهضت جنگل

نمره: ۳۷

از سفارت انگلیس مراسله راجع به دستگیری مستر نول ویس قونسول انگلیس مقیم اهواز به وسیله قوای اتحاد اسلام در رشت به وزارت امور خارجه رسیده است که سواد آن را برای استحضار خاطر آن وزارت جلیله تلوا ارسال داشته و متمنی است به فوریت برای استخلاص مشارالیه به حکومت گیلان و مواقع لازمه اوامر مقتضیه صادر فرموده و ضمناً قوای مزبور را به وخامت این اقدامات سوء که برای دولت تولید مشکلاتی را می نمایند متوجه داشته، نتیجه را اعلام فرمایند.

نمره عمومی	۳۹۴۴
نمره خصوصی	۳۷
کارتن	۳۳
دوسیه	۳۱

نوع مسوده	وزارت و عهد
موضوع مسوده	وزارت امور خارجه
صمیمه	اداره
پاك نويس كنده	تاریخ ۱۷ آبان ۱۳۳۶

دستورالعملی که در این باره در تاریخ ۱۷ آبان ۱۳۳۶ در وزارت امور خارجه صادر شد و در تاریخ ۱۹ شهریور ۱۳۳۶ در وزارت جنگ به اطلاع رسید و در تاریخ ۲۲ جمادی الثانی ۱۳۳۶ در وزارت جنگ به اطلاع رسید و در تاریخ ۲۲ جمادی الثانی ۱۳۳۶ در وزارت جنگ به اطلاع رسید.

شماره سند: ۲۲

تاریخ: ۲۲ جمادی الثانی ۱۳۳۶ - ۱۴ حمل ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری قزوین - اقتدارالملک

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: حمله قوای مشترک روس و انگلیس به قوای نهضت جنگل

نمره: ۸۱

از قزوین

صد نفر داوطلب روس با سه توپ یک ساعت قبل از قزوین برای جلوگیری جنگل

حرکت قوای دیگر هم از روس و انگلیس امروز به جلو آنها خواهند رفت.

۱۲ حمل نمره ۸۱ اقتدارالملک

[حاشیه]:

- انگلیس

- وصول به کابینه - ۱۹ شعبان.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۲۲ شهریور ۱۳۴۶

نمره ۱۰۲۷

ضمیمه

از قزوین

صد نفر داوطلب روس با سه توپ یک عتبه قزوین را به سوی
جنگل حرکت قرار دیک هم از روس و انگلیس امروز به جبهه آنها فرانسه
۱۲ مهر ۱۳۴۶ اقتدار الملک

~~سید محمد باقر~~

محمد باقر
۵۴

شماره سند: ۲۳

تاریخ: ۲۵ جمادی الثانی ۱۳۳۶ - ۲۸ حوت ۱۲۹۶

فرستنده: کارگزاری قزوین - اقتدار الملک

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ملاقات نماینده هیئت اتحاد اسلام با جنرال براتف در خصوص آزادی اسرای انگلیسی

نمره: ۱۰۴

از قزوین

تکمیل نمرات ۹۴ و ۹۵ نماینده هیئت اتحاد اسلام که به وسیله فدوی با جنرال براتف
ملاقات نمود، امروز صبح با اطومبیل [اتومبیل] عازم رشت گردید که راجع به استخلاص
مجرمین انگلیسی مذاکره نماید. براتف هم منتظر اقدام مشارالیه است.

۱۶ حمل نمره ۱۰۴ اقتدار الملک

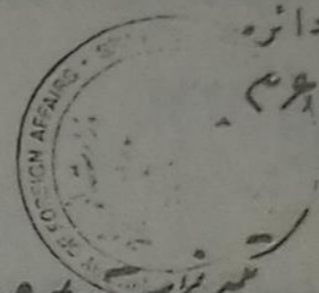
[حاشیه]:

- ضبط شود

- اداره تحریرات انگلیس.

وزارت امور خارجه
اداره رز اداره
مورخه ۲۵ ج ۲۶۲
نمره ۱۰۴
ضمیمه

تذکره

تعمیرات ۹۴ و ۹۵ نمایندگی است که به دست آمده است
برای دولت نموده اند و با اطمینان تمام در دست رسید
به مدیر بزرگوار این حال نیز بر این شرط اتمام است
عاصم

اداره کارهای

۱

شماره سند: ۲۴

تاریخ: ۲۶ جمادی الثانی ۱۳۳۶ - ۱۸ حوت ۱۲۹۷

فرستنده: سفارت روسیه در ایران

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: نتایج توقیف نمایندگان انگلیسی ها توسط جنگلی ها

نمره: ۸۳

جناب مستطاب اجل اکرم انجم دوستان استظهارا مکرمات

فرمانده قشون روس در ایران خواستار است که دوستدار توجه مخصوص اولیای دولت
علیه را بر این مسئله جلب نماید که توقیف انگلیسی ها در رشت توسط کوچک خان نه تنها
نظامیان روس را که در ایران هستند به حالت سختی دچار می نماید بلکه اهالی فقیر محلی را نیز
دچار سختی و صعوبت می کند. هر چند که جنگلی ها رئیس بانک شاهنشاهی را در رشت
خلاص نموده اند ولی مشارالیه غیر ممکن می داند که عملیات بانکی را تا استخلاص کلیه
انگلیسی ها که جنگلی ها توقیف نموده اند و تا صدور دستورالعملهای لازمه از طهران [تهران]
تجدید نماید تعطیل عملیات بانک نیز باعث آن می شود که به نظامیان روس پول نرسد و آنها
نتوانند وجه قبوض ضبطی را به اهالی پرداخته و پول چاروادارها را بابت حمل و نقل ادا نموده
و به صاحبان خانهای [خانه های] که نظامیان روس در آنها منزل کرده اند وجه اجاره آنها را
پردازند، لهذا دوستدار توقیراً مراتب را برای استحضار خاطر محترم و اقدامات لازمه از طرف
جناب مستطاب اجل عالی زحمت داده خواهشمند است مقرر فرمایند دوستدار را از نتیجه آن
مستحضر دارند. در این موقع احترامات فایقه را تجدید می نماید.

امضاء

سفارت دولت قویشوکت روسیه

در ایران

مورخه ۲۶ شهریور ۱۳۳۶

نمره ۸۳

جناب تنطاب ابراهیم افشاری
شهر تبریز

فرمانی که در روز پنجشنبه ۲۵ جمادی الثانی ۱۳۳۶ در تبریز صادر شد و در آنجا
باینکه سید علی میرزا که در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز
نظایب آن دولت را که در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز
نزدیک آن دولت است که در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز
فردوسی که در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز
که در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز
باینکه نیز با حقش آنست که در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز
ضمیمه را با آنکه در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز
که در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز
تقریباً مراتب را بهر آنکه در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز
در اینصورت اقرامات فایده را که در تبریز اقامت دارد و در وقت آنکه در تبریز

[Handwritten signature]

شماره سند: ۲۵

تاریخ: ۲۹ جمادی الثانی ۱۳۳۶ - ۲۱ حمل ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری مهام خارجه قزوین

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: حضور قوای اتحاد اسلام در منجیل

نمره: ۱۴۷

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

موافق اطلاعی که رسیده و سابقاً هم به عرض رسانید سیصد نفر از آقایان اتحاد اسلام

فعالاً در منجیل توقف دارند و شهرت دارد که چهارصد نفر هم از رشت حرکت کرده به آنها قریباً

ملحق خواهند شد ولی معلوم نیست چه وقت به قزوین خواهند آمد. الامر الاشراف مطاع.

محل مهر: کارگزاری مهام خارجه قزوین

فدوی اقتدارالملک

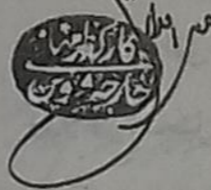
[حاشیه]:

- اداره روس

وزارت امور خارجه
کار تدارک مقام خارجه قزوین
نمره ۱۳۷
تاریخ ۲۹ شهریور ۱۳۳۶
شعبه

مقام سید ذکریه در قزوین
سازش اظهار کرد که سید ذکریه در قزوین
دولت دارد که چهارصد نفر هم در دست حرکت کرده بانها قریباً
پانزده روز است چقدر بدین خواهی که الله اعلم
مقام سید ذکریه در قزوین

شماره سند: ۲۶

تاریخ: ۳۰ جمادی الثانی ۱۳۳۶ - ۲۲ حمل ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: استخلاص اسرای انگلیسی

نمره: ۱۰۷۷

از رشت

بعد از زیارت دستخط تلگرافی نمره ۳۰۳ فقط به کسما رفته و اوامر مبارک را به هیئت اتحاد ابلاغ کرد. هیئت اتحاد اسلام نیز نظر به اعتماد کاملی که به هیئت دولت و مخصوصاً به شخص حضرت اشرف دارند امر مبارک را قبول و قونسول [کنسول] انگلیس و رئیس بانک را به فدوی تسلیم کردند. فدوی هم با احترامات لازمه مشارالیهم را به شهر معاودت داد و به عمارت قونسولگری بردم و بعد از اظهار تأسف از این پیش آمد ضمناً اظهار نمودم که وقوع این امر به واسطه سوء اقدامات مأمورین غرب دولت انگلیس است که نسبت به نماینده رسمی پارلمان ایران نموده اند در هر حال قونسول [کنسول] و رئیس بانک فعلاً در شهر و آزاد هستند ولی لازم است در کمال فوریت از بانک طهران [تهران] به رئیس بانک امر شود که بانک را باز نموده مشغول وظایف خود بشود؛ زیرا که در صورت استنکاف از این کار ممکن است مجدداً سوء تفاهمات و اشکالات حاصل شود و ضمناً خاطر مبارک را مستحضر می دارد که تقاضای ملاقات از طرف براتف بوده و اظهارات او را هم نپذیرفته اند و بطوریکه خودشان تلگراف کرده و کتباً هم عرض خواهند کرد استخلاص حضرات فقط راجع به اطاعت امر دولت و اعتماد به حضرت اشرف بوده است. در هر صورت فعلاً اینکار خاتمه حاصل کرده، کاپتین نوئل هم - از دستگیری مجدد او منصرف شوند، اگر مجدداً دستگیر شد به عرض می رسانم الساعه قونسول [کنسول] و رئیس بانک تقاضا کردند که طرف طهران [تهران] حرکت کنند چاکر جواب دادم از

شماره سند: ۲۷

تاریخ: غره رجب ۱۳۳۶ - ۲۳ حمل ۱۲۹۷

فرستنده: حاجی احمد کسمایی

گیرنده: کارگزار رشت

موضوع: استخلاص قونسول [کنسول] انگلیس و رئیس بانک

نمره: -

آقای کارگزار رشت دام اقباله

در زمان ملاقات که استخلاص قونسول [کنسول] انگلیس و رئیس بانک را خواسته بودید به شما اظهار شد که در تحت نظر خواهند بود، از قرار راپورت واصله خیال فرار را داشته‌اند. لازم گردید اکیداً به شما نوشته شود که هرگاه اشخاص فوق بخواهند فرار کنند مسئولیت آنها بعهده شما خواهد بود و ضامن ایشان می‌باشید بعلاوه قرار بود که پس از مراجعت به رشت سواد تلگراف سابق وزیر امور خارجه را داده ضمناً تلگراف جدیدی به وزارت امور خارجه نمودم، سواد آن را نیز بدهید تا کتون اثری نشد جهة مفهوم نگردید البته جواب فقرات فوق را بزودی بدهید که منتظریم.

محل امضاء: (احمد کسمایی است)

وزارت امور خارجه

کارگذاری مهام خارجه گیلان

سواد شماره ۱۳۳۶

مورخه غره رجب

نمره: -

۱۵

آقای کارگزار رشت دام اقباله

در ۱۵ غره رجب ۱۳۳۶

در رشت نظر خواه نمودم از وزارت امور خارجه

لحم لبر اکبراً بنام فرستنده سواد شماره ۱۳۳۶

این سواد را خواه نمودم در این سواد سواد وزارت امور خارجه

در جهت رشت سواد شماره ۱۳۳۶

بموجب بیدار است در این سواد سواد شماره ۱۳۳۶

در جهت رشت سواد شماره ۱۳۳۶

محل امضاء (احمد کسمایی است)

شماره سند: ۲۸

تاریخ: ۲ رجب ۱۳۳۶ - ۲۴ حمل ۱۲۹۷

فرستنده: هیئت اتحاد اسلام

گیرنده: کارگزار مهام خارجه گیلان

موضوع: استخلاص اسرای انگلیسی و درخواست استخلاص سلیمان میرزا و همراهان

نمره: ۴۲۰۱

آقای کارگزار مهام خارجه گیلان دام اقباله

مراسله تحت نمره ۱۶۹ واصل و قرائت گردید. اینکه حسب تلگراف رمز وزیر امور خارجه در تحت نمره ۳۰۳ کشف نمودم و تقاضای اعزام قونسول انگلیس و رئیس بانک را حسب الامر وزیر امور خارجه نموده بودید مسبوق شدیم. البته تاکنون از مرام هیئت اتحاد اسلام مستحضر شده‌اید که در مقابل اوامر مطالعه هیئت دولت نهایت صمیمیت و انقیاد را داشته و دارند مخصوصاً جلب انظار کامله نجات و توجهات کامله شاهنشاه تاجدار خود را اولین فریضه خود دانسته و می‌دانند الحال که تصمیم بر خلاص مشارالیها نموده‌اند، اطاعت نمودم، به وسیله جنابعالی ایشان را اعزام برشت نمودیم. البته مفاد صمیمیت هیئت اتحاد اسلام را به وزیر متبوع خود و سایر مقامات مربوطه خواهید عرض نمود ولی باید مشارالیها در تحت نظر و توقیف خودتان باشند تا مدلول تلگراف وزیر امور خارجه (استخلاص سلیمان میرزا و همراهانش) به موقع اجرا بگذارد و حیثیات دولت علیه محفوظ ماند. مخصوصاً لازم است که تعقیب آن تعهد را نموده باشید و مشارالیها را باید نهایت مراقبت نمائید تا نتیجه مطلوبه حاصل آید (هیئت اتحاد اسلام)

(محل مهر) سواد مطابق اصل است.

۲۰

وزارت امور خارجه

کارگذاری مهام خارجه گیلان

سواد مکتوبه

مورخه ۱۳۳۶

نمره ۴۲۰۱

آقای کارگزار مهام خارجه گیلان دام اقباله

بسم الله الرحمن الرحیم
 در جواب تلگراف مورخه ۱۳۳۶ مورخه ۲۴ حمل ۱۲۹۷
 در خصوص استخلاص اسرای انگلیسی و درخواست استخلاص سلیمان میرزا و همراهان
 به استحضار می‌رساند که هیئت اتحاد اسلام در این خصوص
 اقدامات لازم را در جهت نجات اسرای مذکور در دست گرفته است
 و در این باره با مقامات ذیصلاح در تهران و سایر نقاط
 در پی اقدامات لازم است. امید است که با مساعدت و همکاری
 شما در این امر موفقیت حاصل گردد. ضمناً در خصوص
 سایر اسرای انگلیسی نیز اقدامات لازم را در دست گرفته است
 و در این باره نیز با مقامات ذیصلاح در تهران و سایر نقاط
 در پی اقدامات لازم است. امید است که با مساعدت و همکاری
 شما در این امر موفقیت حاصل گردد.

تلفظ صحیح
 آید (هیئت اتحاد اسلام)
 سواد مطابق اصل است

شماره سند: ۳۰

تاریخ: ۱۲ رجب ۱۳۳۶ - ۴ ثور ۱۲۹۷

فرستنده: سفارت انگلیس در ایران

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: دریافت غرامت برای دستگیری نمایندگان انگلیسی توسط قوای جنگل

نمره: -

جناب مستطاب اجل اکرم افخم

از وقتی که مستر مک لارن ویس قونسول [کنسول] اعلیحضرت پادشاه انگلستان مقیم رشت و مستر اکشاط رئیس شعبه بانک شاهنشاهی آنجا و صمصام الکتاب منشی قونسولگری [کنسولگری] را میرزا کوچک خان گرفته است شش هفته و همچنین پنج هفته از وقتی که کپتین نوئل که تا این اواخر ویس قونسول اهواز بوده و همین رفتار نسبت به او شده است می گذرد اعتراضاتی که کراراً از طرف دوستدار برای این بی احترامی شده تا بحال اسباب خلاصی مشارالیهم نگشته است. از دولت انگلیس به دوستدار دستورالعمل رسیده خاطر محترم را مستحضر سازم که دولت مشارالیهها غرامات ذیل را از دولت علیه ایران مطالبه می نمایند. برای مستر مک لارن و کپتین نوئل هر یک سه هزار لییره برای مستر اکشاط دو هزار لییره برای صمصام الکتاب هزار لییره و در این موقع احترامات فایقه را تجدید می نماید.

امضاء

[حاشیه]: اداره تحریرات انگلیس باید برای اشخاصی از طرف قشون انگلیس بر خلاف بی طرفی دستگیر شده و به هندوستان و سایر جاها فرستاده شده اند، همینطور صورتی تهیه کرده و مناسب مقام آنها غراماتی معین نموده از سفارت در جواب این مراسله مطالبه نموده، معذک پس از اتخاذ عقیده مقام وزارت هر طور تعلیمات داده شد از آن قرار رفتار نمائید.

- مراسله جوابیه تهیه و برای امضاء تقدیم شد.

امضاء

British Legation, Tehran

۱۲ رجب ۱۳۳۶
۲۲ رجب ۱۳۳۶
۱۹۱۸
جناب مستطاب اجل افخم

ارویند ستر مک لارن ویس قونسول اهواز
پناه بستان مهم رشت و میرزا کوچک خان

صمصام الکتاب منشی قونسولگری
رشت و میرزا کوچک خان گرفته است شش هفته

کد این ادعای قونسول اهواز
برای این بدو هر یک سه هزار لییره

مستتر اکشاط دو هزار لییره
و در این موقع احترامات فایقه را تجدید می نماید

مشارالیهم نگشته است
مستحضر سازم که دولت مشارالیهها غرامات ذیل را

از دولت علیه ایران مطالبه می نمایند
برای مستر مک لارن و کپتین نوئل هر یک سه هزار لییره

Handwritten notes in Persian script, including dates and names.

Handwritten notes in Persian script, including dates and names.

شماره سند: ۳۱

تاریخ: ۱۳ رجب ۱۳۳۶ - ۵ ثور ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: ریاست وزراء

موضوع: اقدامات هیئت اتحاد اسلام

نمره: ۷۹۴

مقام منبع ریاست وزراء عظام دامت شوکتہ کبیرہ وزارت جلیله داخلہ وزارت جلیله امور خارجه هیئت اتحاد اسلام تقاضا کرده اند مطالب ذیل را به عرض برساتم که این جمعیت تا امروز عملاً از خود معرفی به حفظ استقلال مملکت و ابهت و عظمتی دولت و تحصیل رفاه رعیت نموده و از هیچگونه فداکاری تعلل نکرده و حتی المقدور در مقام آن بوده و هست که مراتب انقیاد خود را به دولت علیه ثابت و در اذهان راسخ تر نموده باشد که بر خلاف میل دولت اقدامی نشود و اینکه اخیراً پاره از اقدامات موقتاً نموده فقط برای جلوگیری از نفوذ اجانب در آزارات و خطوط راه عراق الی انزلی بوده که این نقطه از شمال مثل نقاط جنوب و غرب و غیره نشود و حیات مملکتی و بقاء ابهت دولت محفوظ باشد و در این ایام آنچه از قوانین و از قبیل دایر کردن تلگراف بی سیم و ایجاد استحکامات و تکمیل قواء خود در منجیل و حمل نمودن بترزین های موجود هم از غازیان به قزوین و ورود عده از انگلیس با مهمات در همدان و قزوین اصرار کرده اند، همان ارتباط براتف و انگلیسها است که مقام ضدیت با این جمعیت و حمله به ایالت گیلان برآمده و این جمعیت عمل در تعقیب مرام خود در حفظ استقلال مملکت و مقام ملیت و بقاء ابهت و عظمت و شوکت دولت ناگزیر از اتخاذ وسایلی است که دشمن نتواند به مقاصد خود نایل گردد و نتایج چند ساله این جمعیت را لغو نموده باشد و ناچار از توقیف بترزین و تفتیش مسافرین و جلوگیری از آن استحکامات و برداشتن اساس تلگراف بی سیم خواهد بود و اگر براتف مثل سابق در مقام اغفال برآمد و عملیات این جمعیت را بزرگترین بهانه صوری خود

در تأخیر حرکت قرار بدهد و تلگرافاتی از مقام دولت صادر نماید چنانچه در وقعه قوتسول [کنسول] و بانک انگلیس و غیره صادر نموده و هیئت مفاد آنها را نظر به اطاعت از دولت متبوعه محبوب خود کما فی السابق اطاعت نماید قطع رشته حیات خود و اهالی بلکه حیات مملکت و دولت را مشاهده خواهد کرد و باید خاطر مقدس دولت علیه را مسبوق داریم که عدم اطاعت این جمعیت در این موقع از تلگرافاتی که صادر گردد به الغاء شبهات تراف و انگلیسها و یا دشمنان داخلی حمل بر تمرد و عصیان این جمعیت قرار ندهند و محلی ناچار از مراجعه خواهند بود، خود را مسئول ندانسته بلکه مسئولیت بعهدہ براتف و انگلیسها و امثال آنها از دشمنان داخلی است و فعلاً لازم دانسته اند از نیات خود دولت متبوعه را مسبوق دارند.

پنج ثور نمره ۷۹۴ فدوی مهدی فرخ

[حاشیه]:

- اداره روس - اداره انگلیس

شماره سند: ۳۲

تاریخ: ۱۴ رجب ۱۳۳۶ - ۶ ثور ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: بروز درگیری میان قوای روسیه و قوای جنگل

نمره: ۳۰۴

از رشت

نمره ۷۹۴ اظهارات هیئت اتحاد اسلام را به عرض رسانده و موافق تلگرافات واصله قوای براتف در منجیل مشغول بنای استحکامات هستند و بالشویکها به هیئت اظهار داشتند که در صورتی که اجازه داده شود آنها عده بیاورند و با براتف زد و خورد کرده و مشارالیه را قلع و قمع نمایند و چون از طرف هیئت از حمل بنزین جلوگیری شده محتمل است همین امر را براتف وسیله قرار داده و اقداماتی بنماید و بطور قطع دیر یا زود زد و خورد بین قوای براتف و قوای هیئت واقع خواهد شد. حال نظریه هیئت معظم دولت چیست و با این اقدامات براتف چه رویه باید اتخاذ شود.

شب ۵ ثور نمره ۳۰۴ مهدی فرخ
[حاشیه]: اداره تحریرات روس تلگراف نمائید که از قرار اظهار سفارت بالشویکها نمایندگی خود را در ایران به باراتف داده اند. در منجیل هیچ قسم استحکاماتی نمی سازند و اگر هیئت اتحاد اسلام معترض آنها نشوند هرچه زودتر ایران را تخلیه کرده و می روند.

- در این باب مذاکراتی که با ژنرال باراتف شده بود به کارگزار گیلان تلگراف شده و دیگر اقدامی لازم نیست ضبطی است.

- برای متحدالمال

- سابقاً خلاصه این تلگراف برای حضور و متحدالمال نوشته شده است.

- سواد

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۶ رجب ۱۳۳۶

نمره ۱۱۸۰

Handwritten signatures and notes at the top left of the page.

بشماره ۷۹۴ اظهارات هیئت اتحاد اسلام را به عرض رسانده و موافق تلگرافات واصله قوای براتف در منجیل مشغول بنای استحکامات هستند و بالشویکها به هیئت اظهار داشتند که در صورتی که اجازه داده شود آنها عده بیاورند و با براتف زد و خورد کرده و مشارالیه را قلع و قمع نمایند و چون از طرف هیئت از حمل بنزین جلوگیری شده محتمل است همین امر را براتف وسیله قرار داده و اقداماتی بنماید و بطور قطع دیر یا زود زد و خورد بین قوای براتف و قوای هیئت واقع خواهد شد. حال نظریه هیئت معظم دولت چیست و با این اقدامات براتف چه رویه باید اتخاذ شود.

شب ۵ ثور نمره ۳۰۴ مهدی فرخ

[حاشیه]: اداره تحریرات روس تلگراف نمائید که از قرار اظهار سفارت بالشویکها نمایندگی خود را در ایران به باراتف داده اند. در منجیل هیچ قسم استحکاماتی نمی سازند و اگر هیئت اتحاد اسلام معترض آنها نشوند هرچه زودتر ایران را تخلیه کرده و می روند.

- در این باب مذاکراتی که با ژنرال باراتف شده بود به کارگزار گیلان تلگراف شده و دیگر اقدامی لازم نیست ضبطی است.

- برای متحدالمال

- سابقاً خلاصه این تلگراف برای حضور و متحدالمال نوشته شده است.

- سواد

شماره سند: ۳۳

تاریخ: ۱۶ رجب ۱۳۳۶ - ۸ ثور ۱۲۹۷

فرستنده: ماکلرن قونسول [کنسول] انگلیس (محبوس در زندان قوای جنگل)

گیرنده: کارگزاری مهام خارجه گیلان

موضوع: درخواست اجازه عزیمت به تهران

نمره: ۹

کارگزاری محترم مهام خارجه گیلان

متجاوز از دو هفته است که جنابعالی بطور رسمی دوستدار و مستر اکشاط و منشی قونسولگری [کنسولگری] را به قونسولگری آوردید و گویا خیر آزادی ما را نیز به طهران [تهران] مخایره فرموده اید، هر قدر کوشش برای عزیمت طهران می نمائیم ابدأ منتج نتیجه نیست. از قرار اطلاعات وارده دولت علیه ایران است که ما را در اینجا نگاهداشته اند و رفتن ما منوط به اجازه جنابعالی است در این صورت خواهشمند است جواز عزیمت به طهران را وصول که هر چه زودتر به طهران رهسپار باشیم و نیز متمنی است جواب این مراسله را به زودی کتباً به دوستدار اطلاع بدهید. بدین وسیله مراتب اتحاد را تجدید می نماید.

محل امضاء ماکلرن

[حاشیه]:

- سواد مطابق اصل است.

وزارت امور خارجه

کارگذاری مهام خارجه گیلان

سواد محترم

مورخه ۱۶ رجب ۱۳۳۶

نمره

کارگزاری محترم مهام خارجه گیلان

بسم الله الرحمن الرحیم
 جناب آقای مهندس ...
 در خصوص درخواست ...
 طهران ...
 در این خصوص ...
 جواز عزیمت ...
 در این خصوص ...

محل امضاء مهام خارجه گیلان

شماره سند: ۳۵

تاریخ: ۱۹ رجب ۱۳۳۶ - ثور ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری مهام خارجه گیلان

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ارسال نامه های فیما بین کارگزاری و هیئت اتحاد اسلام

نمره: ۳۵۵

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

تلگراف رمز نمره ۳۲۹ زیارت اینک سواد سه طغر مراسلات متعاطیعه فیما بین کارگزاری و هیئت اتحاد اسلام را در موضوع دعاوی و مرافعات ملکی اتباع خارجه لفاً تقدیم و خاطر مبارک را مستحضر می دارد که هیئت اتحاد اسلام پس از استحضار از مفاد تلگراف نمره ۲۸۸ وزارت جلیله بنای اعتراضات را گذارده و از طرفی عدلیه گیلان هم چون ارجاع اینکارها را بخود مورد استفاده خود می بیند پیشتر حضرات را وادار به اعتراض و ایرادات می نماید. جواب رمز نمره ۱۱۷ هم که استدعا شده بود حکمی از وزارت جلیله عدلیه اعظم به عنوان عدلیه گیلان بر طبق امری که از وزارت جلیله امور خارجه شرف صدور یافته صادر گردد تاکنون نرسیده و فدوی سخت دوچار [دچار] محضورات شده ام، مستدعی است امر و مقرر فرمایند از وزارت جلیله عدلیه تلگراف لازم به عدلیه گیلان به طوریکه استدعا شده بود صادر گردد و در باب اظهارات هیئت اتحاد اسلام هم هر طور مقرر می فرمایند عمل شود.

امضاء

محل مهر: کارگزاری خارجه گیلان

[حاشیه]: اداره روس - در این باب با سفارت داخل مذاکره شده و بگوئید با وجود تمام معایب عهدنامه ترکمانچای که اولیای امروزه دولت روس هم آن را ملغی می دانند چون هنوز عهدنامه دیگری که قائم مقام آن باشد فی ما بین موجود نیست لهذا وزارت خارجه عجالاً بعضی از فصول آن را که هر روز طرف احتیاج است می خواهد عملاً معمول دارد تا عهدنامه جدید منعقد شود. اتباع روس در ایران به موجب همان عهدنامه که به قوه جبریه منعقد شده حق استملاک در خاک ایران ندارند، مناسب نیست که اولیای سفارت در چنین وقتی باز بخواهند به قوه فشار مقصود خود را انجام دهند و عهدنامه را معلق ندانند بایستی یا املاک خود را به فروشند یا محاکمات آن را به محاکم داخله رجوع نمایند.

وزارت امور خارجه
 کارگزاری مهام خارجه گيلان
 سواد گيرنده
 مورخه ۱۳۳۶/۵/۵
 شماره ۴۶۹۳

کارگزاری مهام گيلان

برج در فرجه در حقوق منع ارجاع بغيره که هر چه سابقه در برهه قوانين حکومت است
 لغو دانسته نشود و چنانچه در مورد موضوعات در دولت داشته فوراً اين لام را در
 کارگزاری سراسر در حقوق منع در دعا و مستحق بنا بر چه است و اگر زنجير عدل است
 و با هم با گذر وزارت متبوعه دستور رسيد ميتواند و با برادر خواهان بابت لایحه
 تا در انحصار اقرارات گذرد و نتواند بچشم حکومت مع که بغير کار ارايه در اين حينه
 دست آس و از طرف دولت عليه تصحيح را بر آرد آن امر و آنان را غرض آن
 را در دادنامه است که بغير تصحيح اول راتا نمي است با مرعات نزاکت مجرب در

سولو طایفی
 دفتر کارگزاری

شماره سند: ۳۷

تاریخ: ۱۳ رجب ۱۳۳۶ - ۵ ثور ۱۲۹۷

فرستنده: هیئت اتحاد اسلام

گیرنده: کارگزاری مهام خارجه گیلان

موضوع: دعاوی و مرافعات ملکی اتباع خارجه

نمره: ۴۶۹۳

کارگزاری مهام خارجه گیلان دام اقباله

نظر به احساسات ملیه جنابعالی در استقلال مملکت ایران باید تکلیف آن مقام محترم
 که در اطاعت و اوامر صادره از وزارت متبوعه را ملاحظه کرده و به آنچه در عهدنامه ترکمانچای
 در حق اتباع خارجه تعرض شده و عملیات خارجه را بر خلاف آن که چندی است از رعب
 مصادر امور مجری گشته با عموم ملت خواهان وطن هم آواز و درخواست از دولت شده که
 همان مدلول عهدنامه را مجری دارند و مطابق تلگرافی که سابقاً رسیده و از طرف کارگزاری
 اعلان هم بر طبق آن نشر و چندی هم در اداره عدلیه رفتار شده، رفتار گردد و باید عموم طبقات
 را هم وادارید که جداً خواستار از دولت شوند چنانچه از طرف هیئت در جریده تعرضی خواهد
 شد.

مهر: دفتر کارگزاری گیلان

وزارت امور خارجه
کارگزاری مهاباد خارجه
سوادکده مهاباد

مفتی امام اسلم

موضوع: تحکیم قوای جنگلی ها در منجیل
گیرنده: وزارت امور خارجه
فرستنده: کارگزاری رشت
تاریخ: ۸ شعبان ۱۳۳۶ - ۲۹ ثور ۱۲۹۷
شماره سند: ۳۹

خواه فرموده است غیورانه درک را موربانه و غیره، کما استیفاء در فقط از نقطه نظر ارباب است
از این امر درام و کماله سابق است غیورانه در فلف دستور مرکز وزارت متبوعه و قوای جنگلی
و صحت و قوت ۳۵۸۷/۳۵۸۷ وزارت حمید امیر و در محقق و طریقی از اقدام و عدالت نشرو امورات در وقت
رافع از وظیفه خود منتهی نموده و در اصل محرم و اینه آن اعدک از نظر بر گشته و عملی
بمقتضی ملاحظه فرموده که در این امر از کارگزاری مهاباد قزوین در این خصوص اقدامات
و کت محمود و قزوین با هم در مقام است و این امر را قبول کنیم و هر چه در این قطعاً توفیق سعادت خواهد بود
بفشارها در گین در صورتی که در این مورد در این حین خبر و از این است (باید در این صورت در این
و قهر از این است و در وزارت امور و غیورانه و غیره که در این است و این است و این است و این است
بنظر نظر است و در این است و در این است و در این است و در این است و در این است و در این است
و در این است و در این است و در این است و در این است و در این است و در این است و در این است

دفعین دفتر کارگزاری مهاباد
مهر و امضاء

شماره سند: ۳۹
تاریخ: ۸ شعبان ۱۳۳۶ - ۲۹ ثور ۱۲۹۷
فرستنده: کارگزاری رشت
گیرنده: وزارت امور خارجه
موضوع: تحکیم قوای جنگلی ها در منجیل
نمره: ۲۱۲

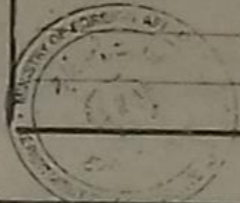
رشت کارگزاری خارجه از قزوین شایع است هشت صد نفر قوای جنگل در منجیل
مشغول سنگر بندی هستند این خیر باعث تشویش و اضطراب در قزوین گردیده احتمال همه
قسم حوادث می رود. تفضیل را فوراً اطلاع دهید.
نمره

(رمز شود اعتلاء الملک)

نمره عمومی	_____
نمره خصوصی	۲۱۳
کارتن	۳۳
دوبه	۱۰

نوع مسوده	تکرار شد
موضوع مسوده	_____
صمیمه	_____
پاک نویس کننده	_____

وزارت امور خارجه
اداره روس
تاریخ ارسال ۱۳۳۶

بیت ایالتی اراک در فرامین از قزوین شایع است بینه قزوین و اراک جناب
سردار گلستانه است این خبر است که قزوین و اراک در قزوین که در حال
این قسم در وقت ورود تقصیر می کردند اطلاع رسیدند

(از اراک به اراک)

شماره سند: ۴۰

تاریخ: ۲۳ شعبان ۱۳۳۶ - ۱۳ جوزا ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری کرمانشاه - معززالسلطان

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ملاقات میرزا کوچک خان و جنرال استوکس

نمره: ۲۴۵

از کرمانشاه

امروز قونسول [کنسول] انگلیس مذاکره نموده که میرزا کوچک خان قزوین آمده با
جنرال استوکس ملاقات کرده است. شایعات دیگری نیز راجع به جنگلی ها در این جا نشر دارد و
بعضی متوحش هستند.

۲۳ شعبان، نمره ۲۴۵، معززالسلطان

[حاشیه]:

- اداره انگلیس تکذیب نموده و خلاف واقعه را تلگراف نمایند.
- اقدام شد.

وزارت امور خارجه

اداره ریز دايره
مورخه بیخ شبان ۱۳۶۵

نمره ۱۳۶۴۹۱۳۱

صمیمه

[Handwritten signature]

درگهت

ملاقات کرده است شایسته دیگر نیز رابع ...
ریضی ترخیز منته ۲۲ شبان ۱۳۶۵
منزله ۵۵

ارلا ۱
نفس

را نمره را

استماع ۹

شماره سند: ۴۱

تاریخ: ۲۴ شعبان ۱۳۳۶ - ۱۴ جوزا ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری مهام خارجه گیلان

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اقدام سفارت انگلیس جهت عزیمت محبوسین قوای جنگل

نمره: ۷۰۵

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

پس از اینکه چاکر حسب الامر اولیای دولت مسیو ماکلون ویس قونسول [کونسول] انگلیس و مسیو آکشداد رئیس بانک را در حبس رسمی هیئت اتحاد اسلام خارج و آنها را به شهر مراجعت دادم از ساعت اول قونسول و رئیس بانک بطوری که در تلگرافات رمز عرض شد تقاضای حرکت طرف طهران نمودند و از طرف هیئت اتحاد اسلام محرمانه و کتیباً به چاکر و رئیس نظمیہ امر می شد که قونسول و رئیس بانک نباید حرکت کنند، سواد مکتوب هیئت به نمره ۱ و نمره ۲ لفاً از نظر مبارک می گذرد و از طرف دیگر اعضاء و نمایندگان هیئت اتحاد اسلام (به استثنای میرزا کوچک خان و حاجی احمد) از عاقبت امر مخوف و به مرور نزدیک شدن قوای انگلیس حضرات را متزلزل و به وسایلی محرمانه خود را به طرفداری انگلیس ها به قونسول معرفی کردند (بدیهی است این اشخاص بی وجدان و بی شرافت که برای جلب نفع و درک و جاهت ملی با سلیقه بوقلمونی داخل این طور اجتماعات شده اند از هیچ چیز باک نداشته و برای محافظت شخص خود حاضرند از استقلال مملکت و دولت خود صرف نظر نموده و در این قبیل موارد مسئولیت همچو امری را از خود دور و متوجه به دولت و مملکت خود می نمایند) قونسول انگلیس هم اولین پیشنهادش به اعضاء و نمایندگان مزبور این بود که موجبات حرکت قونسول و رئیس بانک و دو نفر مثنی قونسولگری و رئیس بانک را فراهم نمایند مشارالیه هم نیز نظر به اینکه تفوه به این امر شاید موجب کشف حقایق و تمایل آنها را به

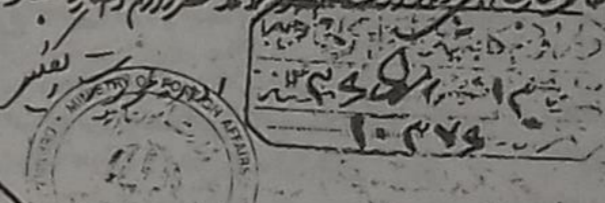
دولت انگلیس آشکار کند، راه فرار خود را اینطور در نظر گرفتند که در این موضوع مسئولیت را متوجه دولت نمایند و به قونسول انگلیس گفته بودند، هیئت اتحاد اسلام مانع حرکت شما به طهران نیست و مایل نیستیم که شما را در قونسولگری خودتان توقیف داریم بلکه کارگزار وکیل حکومت گیلان است که حسب الامر دولت شما را توقیف کرده و مانع از حرکت است. چنانکه مراسله مورخه ۶ رجب قونسولگری انگلیس که مواد آن به نمره ۳ از شرف لحاظ مبارک می‌گذرد به خوبی این مسئله را ثابت می‌کند، فدوی در بدو امر هرچه تفکر کردم که علت صدور مراسله و استحضار قونسول انگلیس را کشف نمایم موفق نشدم (چنانکه تا دوروز قبل هم بی‌اطلاع بودم) و بالاخره چون جواب ندادند به مراسله قونسولگری انگلیس موجب مسئولیت چاکر در پیشگاه وزارت جلیله بود این بود جوابی به مراسله مزبوره مطابق تلگرافات رمزی که از وزارت جلیله رسیده بود دادم و سواد آن به نمره ۴ از نظر مبارک می‌گذرد، پس از دو روز مجدداً مراسله دو سواد آن نیز به نمره ۵ از نظر مبارک می‌گذرد از قونسولگری انگلیس رسید و این مراسله نیز بیشتر اسباب تعجب فدوی شد زیرا از مقدمات امر بطوریکه فوقاً عرض شد هیچ مسبوق نبوده و علت این مراسلات پی در پی و سئوالات را نمی‌توانستم درک کنم. ناچار جواب مراسله را داده و خوشبختانه بدون اطلاع از کیفیت امر صریحاً مسئولیت را از دولت دور و فهماندم که دولت هیچوقت راضی به حبس آنها نبوده و مانع از حرکت آنها هم نیست، سواد این مراسله نیز نمره ۶ از لحاظ مبارک می‌گذرد. قونسول انگلیس پس از وصول این مراسله از حضرات تقاضای پتّه عبور از منجیل را نمود مشارالیه به تصور این که چاکر برای حفظ موقعیت خود از دادن پتّه عبور استنکاف خواهم نمود اظهار داشته بودند که اجازه عبور با حکومت وقت است و باید به کارگذار مراجعه کنید روز بعد وکیل الدوله منشی قونسولگری انگلیس به کارگذاری آمده و تقاضای پتّه عبور نمود چاکر نیز به اداره نظمیّه نوشتم دو پتّه به آنها بدهند. پس از اینکه منشی قونسولگری انگلیس نوشته اداره حکومتی را به نظمیّه ارائه داد نظمیّه جواب گفت ما مطیع امر هیئت اتحاد اسلام هستیم و شما نباید از رشت خارج شوید. در این موقع قونسول انگلیس با چاکر ملاقات و کلیه مذاکرات و گزارشات را بیان نمودم و رسماً اظهار داشت که فقط محبس ما

را تغییر داده‌اند و ما هنوز خود را محبوس می‌دانیم چون بطوریکه در فوق عرض شد چاکر از گزارشات بی‌اطلاع و هیچ نمی‌توانستم مبنای فشاری که قونسول انگلیس در موضوع حرکت خود به طهران به کارگزاری وارد می‌آورد به دست بیاورم، از آن جهت راپورت مسئله را عرض نکرده و منتظر کشف امر بودم تا دو روز قبل حقیقت مسئله را بزحمات زیاد کشف و لازم دیدم خاطر مبارک اولیای آن وزارت جلیله را کاملاً مستحضر دارم و استحضاراً جسارت نمودم.

اداره تحریرات انگلیس

محل مهر: کارگزاری خارجه گیلان

خودم غولها را داشته بودم و چون عبور با حکومت فرستاد و باید بلا درنگ درم بکنید روز بعد
 و کبر لاله مشرق و مشرقی انگلیس که در سر راه و قناری عبور نمود چاکر نیز در این نظریه درم
 عبور با آنها به ندرت مشرق و مشرقی انگلیس در سر راه و قناری عبور نمود چاکر نیز در این نظریه درم
 با سطح در هیئت آنها که استیم و شما باید از رشت خارج بود در این معنی و نیز انگلیس با چاکر است
 در این مذاکرات و گذر رشت را پایان نمود در زمان این رشت فقط مجبور بودیم در این
 در این مورد خود مجبور بودیم چون بطوریکه در فوق عرض شد چاکر از رشت با سطح و چاکر
 جانبش از رشت و تزلزل انگلیس در موضع حرکت خود بطهران که در گذر در میان رشت
 از آنچه در رشت که در عرض کرده و مظهر کشف از بدین امر در رشت صحبت کرده را در رشت
 و تمام دیدم خاطر که این امر در رشت است و در این مورد چاکر از رشت با سطح و چاکر
 در رشت ۱۳۳۶

شماره سند: ۴۲

تاریخ: ۲۴ شعبان ۱۳۳۶ - ۱۴ جوزا ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پیرامون گفتگوی کارگزاری با هیئت اتحاد اسلام

نمره: ۷۰۳

از رشت

بعد از زیارت نمره ۴۴۸ مراتب به هیئت اتحاد اسلام اعلام و نظریات و عقاید آنها
 استفسار شد، اینطور جواب می دهند نظریات هیئت در این موضوع این است با نهایت حزم و
 احتیاط آنها را عودت داده باشند و از نظریات اولیاء دولت هم خوب بود در مقابل این معاملات
 هیئت را مستحضر می داشتند تا مطابق نقشه دولت متبوعه از هر اقدامی که لازم بدانند رفتار شده
 باشد اطلاعاً عرض شد نظریات خود چاکر هم در راپورت نمره ۶۲۳ مورخه ۱۶ شعبان به عرض
 رسیده است استدعای مراجعه به آن را دارم. ۱۴ جوزا نمره ۷۰۳ مهدی فرخ

[حاشیه]:

- اداره تحریرات روس. این تلگراف را نگاهدارید تا هیئت دولت معین شود که بعرض
 برسانید.

وزارت امور خارجه

اداره ریز دائره

مورخه ۲۶ سن ۱۳۴۸

نمره ۱۴۵۵

ضمیمه

م
درشت

بسم الله الرحمن الرحيم
بیت هیئت اتحاد اسلام و نظریات و عقاید آنها
استفاده از این نظر جواب سینه نظریات هیئت در این موضوع اینست با هیئت
حرم و وصی ط آنها را عورت داده باشند و از نظریات اول و عورت هم خوب بود
ست بر این مسأله است را که حضرت امینه تا سالیان گذشته عورت تر عورت در راه
در اندام بدنه زن را بشاید و طبعی و موضوع نظریات خود میگویم در راه
مرخصه ۱۹ شبان بفرماید است استعاضه بر این امر در ۱۴ جوزا
نهد فرخ

اداره کارهای دولتی
ای تلگراف را الفبا هم از این است
و مری ریز
۱۳۴۸

شماره سند: ۴۳

تاریخ: ۲۸ شعبان ۱۳۳۶ - ۱۸ جوزا ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری رشت - مهدی فرخ

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: مذاکره با هیئت اتحاد اسلام با نماینده روس و انگلیس

نمره: ۷۲۵

از رشت

وزارت خارجه سه روز قبل مسیونیکی تن قونسول روس در ارومیه همراهی مازر
استکس برای مذاکره به هیئت اتحاد اسلام وارد رشت روز بیست و هفتم در آتشگا با حضرات
ملاقات تقاضای انگلیسها تصمیم کاپتین نوئل و منشی قونسولگری بوده و بعلاوه راه عبور
بدهند که قشون انگلیس طرف قفقاز برود سوالات و تقاضاهایی هم هیئت کرده اند که جزئیات
آن را تا حال نتوانستم کشف کنم، در هر صورت امروز نیکی تن و استکس به قزوین مراجعت
کرده اند که نسبت به تقاضاهای هیئت با مقامات عالی تر مذاکره نمایند. چاکر اقدام نمود که با
اینها ملاقات کنم ممکن نشد، بالاخره امروز، به وسیله ویس قونسول انگلیس کشف نمودم که
چون چاکر نماینده رسمی دولت هستم حضرات نخواستند با من ملاقات و مذاکره نموده باشند.
۱۸ جوزا نمره ۷۲۵ فدوی مهدی فرخ

[حاشیه]:

- اداره کابینه تلگراف را به جناب آقای منصورالملک بدهید.

وزارت امور خارجه
اداره ریز دائره
پورخه ۳۰ جول ۱۲۹۷
نمره ۱۴۹۳
ضمیمه

دردشت
دردشت

دردشت خبره سردار قهرمان خان و زول در سر بلاد و در بلاد
بکسر باران و از به نسبت آمد بهم و در درشت روز بیست و نهم در
حضرت مددات و قضا کنفرانسیم که باین زمین در شتر قورقوی بوده
معبوده راه عبور برین وقت در کنفرانس و فقتار بود سردار و در
امانت کرده از در خویش از آن حال شکر کنم در درشت
در زول خان و بکسر روزم و به نسبت کرده در درشت و در
بست است عاقره کرده باشد چاکر اتمام نمود در این مددات
کفران با بدخوره امروز برسد و سر قورقول کنفرانس نمود چون
چاکر نمانده کرد در دست امم حضرت نوشته به بر مددات و در
نموده بنده ۱۸ خرداد ۱۲۹۷ فردر سرد فریخ

دردشت
دردشت

شماره سند: ۴۴

تاریخ: ۷ رمضان ۱۳۳۶ - ۲۷ جوزا ۱۲۹۷
فرستنده: کلنل هیک جنرال قونسول دولت انگلیس
گیرنده: -

موضوع: ابلاغیه در خصوص جنگ بین قوای جنگل و انگلیس
نمره:

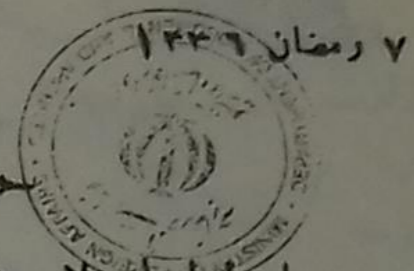
ابلاغیه

بعموم اهالی اعلام میدارد جنگلی ها که مدتی است در مقام یاغیگری بوده راه طهران و
رشت را مسدود کرده بودند بتاریخ دویم شهر رمضان بتحریرک و مساعدت چند نفر
صاحبمنصب المانی میخواستند مانع عبور قشون دول مؤتلفه از پل منجیل بشوند عساکر
منصوره بر متمریدین حمله آورده و عده زیادی را مقتول و مجروح ساخته بقیه السیف آنها را
بکلی متفرق و پراکنده نمودند پل را متصرف شدند و جناب کلنل بچارکاروف رودبار را اشغال
نموده گویا قصد رشت دارند از جانب مؤتلفین یکنفر سالدات روسی مجروح شده است و از
طرف متمریدین یکنفر صاحبمنصب المانی و بیست نفر سالدات و جنگلی دستگیر و اسیر
شده اند البته آقای میرزا کوچک خان و حضرات جنگلی باید از دوستهای اجنبی خود کمال
امتنان را داشته باشند.

کلنل هیک جنرال قونسول
دولت فحیمه انگلیس

[حاشیه]:

- (اصفهان مطبعه جیل المتین)

ابلاغیه

بسم الله الرحمن الرحيم
 بسمو امام عالی مقام میبد ارد جنابکلی ما که مدتی است در مقام
 یاغیگری بودیم راه طهران و رشت را مدود کرده بودند بقا ریخ
 دویم شهر رمضان بتحریرک و مساعدت چند افر صاحب منصب الهالی
 میخواستند ما نع عبو و قعون دول مؤتلفه از پل منجیل بشوله عسا کر
 منصوره بر متمر دین حمله او و ده عده زیادی را مقتول و مجروح ساخته
 بقیه السیف آنها را بکلی متفرق و پراکنده نمودیم و باقی متصرف شدند
 و جناب کلل بچار کوف رود بار را اشغال نمودند کویا قصد رشت دارند
 از جانب مؤتلفین بکنفر سادات روسی مجروح شده است و از طرف
 متمر دین بکنفر صاحب منصب الهالی و بیست نفر سادات و جنگلی دستگیر
 و اسیر شده اند البته آقای میرزا کوچک خان و حضرات جنابکلی با پد از
 دستهای اجنبی خود کمال امتنان را داشته باشند کلل بیک جزال قول دول
 دولت فخریه انگلیس

(اصفهان مطبعه حبل المتین)

شماره سند: ۴۵

تاریخ: ۸ رمضان ۱۳۳۶ - ۲۸ جوزا ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری مشهد

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: در خصوص شکست جنگلیها

نمره: ۸۹۷

از مشهد

ابلاغیه از طرف قونسولگری انگلیس راجع به شکست جنگلیها در منجیل و رودبار و
 تصرف رشت انتشار یافته مستدعی است مقرر فرمایند از صحت و سقم خبر فوق کارگزاری را
 مطلع فرمایند. نمره ۸۹۷ عبدالکریم

[حاشیه]: اداره انگلیس - بنویسید در قزوین تلگرافخانه را سانسور کرده اند و نمی گذارند اخبار
 آنجا برسد و هیچ خبر رسمی نیست با اینکه این شهرتها را اینجا هم داده اند، باز تلگرافخانه را آزاد
 نکرده اند. هرطور معلوم شد اطلاع می دهیم.

- اقدام شد.

شماره سند: ۴۷

تاریخ: ۸ رمضان ۱۳۳۶ - ۲۸ جوزا ۱۲۹۷

فرستنده: کلنل هیک جنرال قونسول دولت انگلیس

موضوع: عقب‌نشینی قوای جنگلی و تصرف رشت توسط ارتش روسیه

ابلاغیه

در تعقیب ابلاغیه دیروز مضمون تلگرافی که امروز رسیده برای استحضار عموم اعلام می‌دارد وقتی به جنگلی‌ها حمله کردیم تمام اسلحه خود را انداخته فرار کردند مثل اینکه صاحب‌منصبان آلمانی که رفقای خود را گذارده و رفتند بعضی از جنگلی‌های بیچاره که مقاومت نموده در مقابل این حملات ماندند یا کشته یا اسیر شدند قشون صاحب‌منصب روسی بیچاره‌خوف رشت را متصرف شدند روز چهاردهم شهر حال جنگلی‌ها با حالت وحشتناک و پریشان از توی شهر فرار نموده باز هم پیشوای آن‌ها صاحب‌منصبان آلمانی بودند که فرار کردند اسیر زیاد گرفتیم.

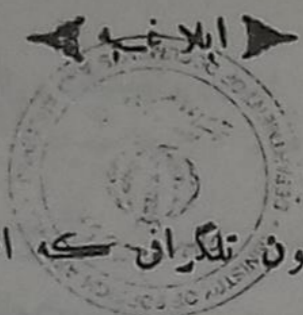
(کلنل هیک جنرال قونسول)

دولت فحیمه انگلیس

[حاشیه]:

- اصفهان مطبعه حبل‌المتین

۸ و رمضان ۱۳۳۶

در تمثیب ابلاغیه دیروز مضمون تلگراف که امروز رسیده برای استحضار عموم اعلام می‌دارد وفق جنگلی‌ها حمله کردیم تمام اسلحه خود را انداخته فرار کردند مثل اینکه صاحب‌منصبان آلمانی که رفقای خود را گذارده و رفتند بعضی از جنگلی‌های بیچاره که مقاومت نموده در مقابل این حملات ماندند یا کشته یا اسیر شدند قشون صاحب‌منصب روسی بیچاره‌خوف رشت را متصرف شدند روز چهاردهم شهر حال جنگلی‌ها با حالت وحشتناک و پریشان از توی شهر فرار نموده باز هم پیشوای آن‌ها صاحب‌منصبان آلمانی بودند که فرار کردند اسیر زیاد گرفتیم.

(کلنل هیک جنرال قونسول)

دولت فحیمه انگلیس

اصفهان مطبعه حبل‌المتین (

شماره سند: ۴۸

تاریخ: ۱۳ رمضان ۱۳۳۶ - ۳ سرطان ۱۲۹۷

فرستنده: حکومت قزوین

گیرنده: ریاست وزراء

موضوع: ادامه جنگ بین قوای جنگل و انگلیسها و روسها

نمره: ۱۲۹۵

مقام رفیع ریاست وزراء عظام دامت عظمه در نقل و رکه اول جنگل است، جنگلیها با عده روسی و انگلیسها داخل جنگ شده اند. یک نفر سلطان و یک نفر نایب هم از انگلیسها کشته شده است و از طرف انگلیسها هم قدغن شده است که هیچکس بطرف رشت حرکت نکند آقای سردار کل هم امروز به قزوین وارد شده است، ترتیب حرکت ایشان را داد و فردا به طرف رشت حرکت می نماید نتیجه آتیه را نیز به عرض می رساند.

۳ سرطان نمره ۱۲۹۵ حسن

[حاشیه]:

- ضبط شود.

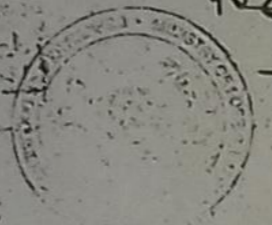

(ریاست وزراء)

سوادکده وزارت عدلیه

مورخه غ ۹۷۵۴

نمره

مقام رفیع ریاست وزراء عظام دامت عظمه در نقل و رکه اول جنگل است، جنگلیها با عده روسی و انگلیسها داخل جنگ شده اند. یک نفر سلطان و یک نفر نایب هم از انگلیسها کشته شده است و از طرف انگلیسها هم قدغن شده است که هیچکس بطرف رشت حرکت نکند آقای سردار کل هم امروز به قزوین وارد شده است، ترتیب حرکت ایشان را داد و فردا به طرف رشت حرکت می نماید نتیجه آتیه را نیز به عرض می رساند.

ندیدم

شماره سند: ۴۹

تاریخ: ۱۵ رمضان ۱۳۳۶ - ۴ سرطان ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری قزوین - اقتدار الملک

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: دستگیری وکیل التجاره گیلانی به جرم همکاری با هیئت اتحاد اسلام

نمره: ۶۶۱

از قزوین

شب هفتم شهر جاری وکیل التجاره گیلانی را انگلیس ها به جرم رابطه با هیئت اتحاد اسلام توقیف نمودند. اقدامات محلی در استخلاص مشارالیه بی حاصل دیروز او را به سمت بغداد حرکت دادند با این حالت راجع به املاک مرحوم حاج میرزا محمود امینی هر قسم مقرر فرمایند اطاعت شود. ۲ سرطان نمره ۶۶۱ اقتدار الملک

[حاشیه]: این تلگراف را امروز از اداره تحریرات انگلیس به اداره فرستادند. ۲۹ رمضان ۳۶ - چون بعد از این تلگراف، تلگراف دیگری تحت نمره ۶۷۹ از قزوین رسید و در ... ۲۴ رمضان تحت نمره ۵۱۶ جواب و تعلیمات داده شده است. این تلگراف ضبط شود.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۱۵ رمضان ۱۳۳۶

نمره

ضمیمه

قزوین

بسم الله الرحمن الرحيم
شبهت انکار اسلام ترمیم نموده اقدامات معتمدان
مشایخه بیجا صدر دیروز او را نسبت فبه او حرکت دادند
با این حالت راجع با ملک مرحوم حاج میرزا محمود امینی
مقرر فرمایند اطاعت شود ۲ سرطان ۱۳۳۶
اقتدار الملک

دستگاه در روز یکم این تلگراف
در روز ۲۹ رمضان ۱۳۳۶
در روز ۲۹ رمضان ۱۳۳۶

شماره سند: ۵۰

تاریخ: ۱۵ رمضان ۱۳۳۶

فرستنده: کارگزاری قزوین - اقتدار الملک

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: دستگیری چند تن از اهالی قزوین به جرم همکاری با هیئت اتحاد اسلام

نمره: ۶۶۸

از قزوین

چهار نفر از اهالی شهر را به جرم رابطه با هیئت اتحاد اسلام هفته قبل انگلیسها توقیف کرده بودند، پس از اقدامات لازمه امروز موفق به استخلاص آنها گشت، فقط بردن وکیل التجار به سمت بغداد سبب افسردگی تجار قزوین را فراهم، مستدعی است در استخلاص مشارالیه با مقامات لازمه مذاکره فرمایند.
۲ سرطان نمره ۶۶۸ اقتدار الملک

[حاشیه]: جواب بنویسید اقدامات لازمه شده است. شما هم به حاکم بگوئید که با جنرال انگلیس دوباره مذاکره کرده، اسباب استخلاص او را فراهم نمایند.
- اقدام شد، ضبط شود.

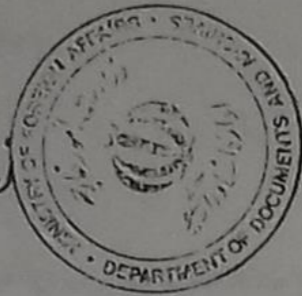
وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۱۵ رمضان ۱۳۳۶

نمره

ضمیمه

د قزوین

چهار نفر از اهالی شهر را بجرم رابطه با هیئت اتحاد اسلام هفته قبل انگلیسها توقیف کرده بودند، پس از اقدامات لازمه امروز موفق به استخلاص آنها گشت، فقط بردن وکیل التجار به سمت بغداد سبب افسردگی تجار قزوین را فراهم، مستدعی است در استخلاص مشارالیه با مقامات لازمه مذاکره فرمایند.
۲ سرطان نمره ۶۶۸ اقتدار الملک

توقیف گشته بودند پس از اقدامات لازمه امروز موفق به استخلاص آنها گشت، فقط بردن وکیل التجار به سمت بغداد سبب افسردگی تجار قزوین را فراهم، مستدعی است در استخلاص مشارالیه با مقامات لازمه مذاکره فرمایند.

گشت فقط بردن وکیل التجار به سمت بغداد سبب افسردگی تجار قزوین را فراهم، مستدعی است در استخلاص مشارالیه با مقامات لازمه مذاکره فرمایند.

تجار قزوین را بجرم رابطه با هیئت اتحاد اسلام هفته قبل انگلیسها توقیف کرده بودند، پس از اقدامات لازمه امروز موفق به استخلاص آنها گشت، فقط بردن وکیل التجار به سمت بغداد سبب افسردگی تجار قزوین را فراهم، مستدعی است در استخلاص مشارالیه با مقامات لازمه مذاکره فرمایند.

لذمه مذاکره فرمایند، اسباب استخلاص او را فراهم نمایند.
- اقدام شد، ضبط شود.

اقدام شد، ضبط شود.

تاریخ: ۱۵ رمضان ۱۳۳۶
موضوع: دستگیری چند تن از اهالی قزوین به جرم همکاری با هیئت اتحاد اسلام
نمره: ۶۶۸
مقامات: وزارت امور خارجه

شماره سند: ۵۱

تاریخ: ۱۶ رمضان ۱۳۳۶ - ۵ سرطان ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری اردبیل - مؤید حضور

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ورود صاحب منصب عثمانی به اردبیل جهت ملاقات با سران نهضت جنگل

نمره: ۳۶۹

از اردبیل

چند روز قبل رضوان بیگ صاحب منصب عثمانی از راه تبریز به اردبیل وارد و برای ملاقات با جنگلی‌ها به طرف رشت رفت. ۱۶ صیام نمره ۳۶۹ مؤید حضور

[حاشیه]: متحدالمآل حضور

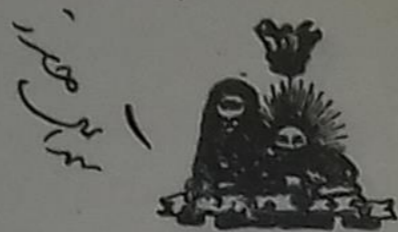
- سواد برای حضور فرستاده شد.

- خلاصه برای متحدالمآل نیز نوشته شد.

- کابینه

- ضبطی است.

وزارت امور خارجه
اداره

وزارت امور خارجه

اداره

دوره ۲۲ شهریور ۱۳۳۶

نمره ۱۶۷۱

ضمیمه

از اردبیل

جناب آقای قهرمان بیگ صاحب منصب عثمانی از راه تبریز وارد و در این تاریخ

بجانبه لطف رفت ۱۶ صیام ۳۶۹

مستطاب

شماره سند: ۵۲

تاریخ: ۱۷ رمضان ۱۳۳۶ - ۶ سرطان ۱۲۹۷

فرستنده: فاخرالدوله

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: عقب نشینی جنگلیها و تصرف شهر رشت توسط قشون روس و انگلیس

نمره: ۴۹۲

از سیستان

به موجب تلگراف که از سفارت انگلیس به قونسولگری رسیده جنگلیها از قشون روس و انگلیس شکست خورده و شهر رشت را انگلیسها تصرف کردند. صحت دارد یا نه

نمره ۴۹۲ فاخرالدوله

[حاشیه]:

- جواب ندارد.

وزارت امور خارجه

اداره رز داتر

مورخه ۱۷ / ۱۳۳۶

در سیستان

نمره ۱۵۴۶ بموجب مذاق در سفارت انگلیس قونسولگری رسیده جنگلیها از قشون روس شکست خورده و شهر رشت را انگلیسها تصرف کردند. صحت دارد یا نه
نمره ۴۹۲ فاخرالدوله

قرار رشت

شماره سند: ۵۳

تاریخ: ۱۹ رمضان ۱۳۳۶ - ۸ سرطان ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری مهام خارجه انزلی و طالش

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تصرف گمرک توسط قوای جنگل

نمره: ۲۸۴

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

پس از اینکه هیئت اتحاد اسلام گمرک را تصرف کردند هرچه پول در صندوق و اداره طومانیا بود گرفتند مگر چهار هزار تومان که در بانک استقراضی بود، هرچه فشار آوردند آن را هم بگیرند رئیس بانک نداد، حالا که رئیس گمرک موسیو هوتن مراجعت کرده البته به ایشان مسترد خواهند داشت.

منوچهر

[حاشیه]: انگلیس - روس به وزارت مالیه بنویسید.

وزارت امور خارجه

کارگذاری مهام خارجه انزلی و طوالش

مورخه: ۱۹ رمضان ۱۳۳۶ و ۹ سرطان ۱۳۳۶

نمره: ۲۸۴ ضمیمه

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

سرزاد اینده هیئت اتحاد اسلام گمرک را تصرف کردند هرچه پول در صندوق و اداره طومانیا بود گرفتند مگر چهار هزار تومان که در بانک استقراضی بود، هرچه فشار آوردند آن را هم بگیرند رئیس بانک نداد، حالا که رئیس گمرک موسیو هوتن مراجعت کرده البته به ایشان مسترد خواهند داشت.

منوچهر
وزارت امور خارجه

شماره سند: ۵۴

تاریخ: ۲۰ رمضان ۱۳۳۶ - ۹ سرطان ۱۲۹۷

فرستنده: از بارفروش - وحیدالسلطنه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: جنگ مابین قوای جنگل و روس

نمره: ۲۹۳

از بارفروش

تلگراف مبارک نمره ۴۹۱ زیارت از قوار تحقیق که از بعضی واردین گیلان و مطلعین
 نموده، بین قوه اتحاد اسلام و بیچراخف در کدوک رودبار زد و خورد واقع به واسطه بیمی که از
 اثر و پلان انداخته شده و زد و خورد چند نفر از طرفین مجروح و مقتول قوه اتحاد اسلام به رشت
 مراجعت اعلان می کنند که از غروب احدی نباید از منزل بیرون برود، شبانه کلیه قوه و ذخایر
 خود را حمل به کسما نموده شهر را تخلیه می نمایند، بیچراخف هم با قوه خود وارد رشت شده،
 با آرامنه و بالشویکها که قبلاً به انزلی وارد شده بودند، یکی گشته می گویند عازم بادکوبه خواهند
 شد.

نمره ۲۹۳ وحیدالسلطنه

[حاشیه]:

- ضبط شود

وزارت امور خارجه

اداره ریز دائره

پورچه ۲۰ تهران/۹۳

نمره ۱۵۵۰

ص ۳۰۳

۹ - ۱۰
 لاری و دوسر
 تلگراف مبارک ۴۹۱ زیارت از قوار تحقیق که از بعضی واردین گیلان
 و مطلعین نسیم بین قوه اتحاد اسلام و بیچراخف در کدوک رودبار زد و خورد واقع
 بواسطه بیمی که از اثر و پلان انداخته شده و زد و خورد چند نفر از طرفین مجروح
 و مقتول قوه اتحاد اسلام به رشت مراجعت اعلان می کنند که از غروب احدی
 نباید از منزل بیرون برود شبانه کلیه قوه و ذخایر خود را حمل به کسما
 نموده شهر را تخلیه می نمایند، بیچراخف هم با قوه خود وارد رشت شده،
 با آرامنه و بالشویکها که قبلاً به انزلی وارد شده بودند، یکی گشته می گویند
 عازم بادکوبه خواهند شد.

۲۹۳
 وحیدالسلطنه

ص ۳۰۳

شماره سند: ۵۵

تاریخ: ۲۱ رمضان ۱۳۳۶ - ۱۰ سرطان ۱۲۹۷

فرستنده: حکومت قزوین

گیرنده: ریاست وزراء

موضوع: خلع سلاح تنی چند از جنگلیها در رودبار الموت قزوین توسط امیراسعد

نمره: ۱۴۵۲

طهران مقام رفیع ریاست وزراء عظام دامت عظمة سپهسالار اعظم به واسطه کسالت مزاج چند روز است به شهر آمده اند، قریب پنجاه نفر از جنگلیها که به رودبار و الموت قزوین آمده بودند، امیراسعد پسر سپهدار کلیه آنها را خلع سلاح کرده دیگر این طرفها جنگلی نیست، میرزا هاشم خان مدیر روزنامه وطن و حبیب اله خان فتح لشکر هم با اکرم الملک پسر امیراسعد در رودبار قزوین هستند. متأسف است که استعدادی برای جلوگیری از این ترتیبات ندارد.

۲۱ رمضان نمره ۱۴۵۳ حسن

(ریاست وزرا)

سواد شش زمره مرتب علیه قزوین

مورخه ۱۱ سن ۹۷

نمره

طال متهم برین مرتبه در اعراض است عظم سپهسالار اعظم بر علیه کل مزاج چند روز است بهر کرده نه قریب پنجاه نفر از جنگلیها که به رودبار و الموت قزوین آمده بودند بر سپهدار کلیه آنها را خلع سلاح کرده دیگر این طرفها جنگلی نیست، میرزا هاشم خان مدیر روزنامه وطن و حبیب اله خان فتح لشکر هم با اکرم الملک پسر امیراسعد در رودبار قزوین هستند که استعدادی برای جلوگیری از این ترتیبات ندارد.
۲۱ رمضان ۱۳۵۲ حسن

شماره سند: ۵۶

تاریخ: ۱۶ شوال ۱۳۳۶ - ۲ اسد ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری قزوین

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: جنگ بین قوای جنگل و انگلیس

نمره: ۷۵۳

تلگراف رمز از کارگزار قزوین

دیشب از قونسولگری انگلیس نوشته اند که از امروز صبح دو نفر تلگرافچی انگلیسی برای کسب اطلاعات به منجیل روزی شش ساعت به اداره تلگرافخانه ایران حاضر خواهد شد، از قرار شهرت حضرات اتحاد اسلام جداً مشغول زد و خورد هستند. چند عراده توپ بزرگ از خط همدان وارد و بطرف رشت حرکت پنجم اسد نمره ۷۵۳ مسعود

[حاشیه]: اداره انگلیس

- به عرض رسیده است.

وزارت امور خارجه

اداره رمز دائره

مورخه ۲۵ شوال

نمره ۱۶۸۰

ضمیمه

فرستنده: کارگزار قزوین

دو نفر تلگرافچی انگلیسی از امروز صبح

دو نفر تلگرافچی انگلیسی از امروز صبح

دو نفر تلگرافچی انگلیسی از امروز صبح

دو نفر تلگرافچی انگلیسی از امروز صبح

دو نفر تلگرافچی انگلیسی از امروز صبح

دو نفر تلگرافچی انگلیسی از امروز صبح

۱۱۱۱۱

برضا

شماره سند: ۵۷

تاریخ: ۹ ذی القعدة ۱۳۳۶ - ۲۵ اسد ۱۲۹۷

فرستنده: کارگزاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پیرامون اوضاع رشت در خلال جنگ مابین قوای جنگل و انگلیسیها

نمره: -

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه دامت شوکته

بطوریکه در ضمن راپورتهای سابقه از رشت معروض داشته، در تاریخ یازدهم شوال جنگلیها به شهر رشت حمله کرده، قونسولگری و بانک انگلیس و سایر نقاطی که در تصرف نظامیان انگلیس بود محاصره نموده، پس از یک روز جنگ قشون انگلیس از شهر خارج شدند و شهر به تصرف جنگلیها درآمد و مواقع انگلیسیها را خراب و غارت کردند ولی طرفین حاضر از برای زد و خورد بودند و حالت شهر و اشخاص بیطرف فوق العاده سخت و رقت انگیز بود. چاکر برای آسایش شهر و راحت بودن اهالی داخل در اقدامات شده مسیو سایه ویس قونسول فرانسه را که نیز شخص بیطرفی بود به معیت خود طلبیده به اتفاق معزی الیه و دو نفر از اهالی بیطرف شهر چند مرتبه با رئیس قشون و قونسول انگلیس ملاقات و همچنین با رؤسای هیئت اتحاد اسلام باتفاق چند نفر نماینده شهر داخل در مذاکره شدم که طرفین شهر رشت را آسوده و بیطرف گذاشته عملیات نظامی خود را در خارج شهر بکنند. روز دوازدهم عده از قشون انگلیس به شهر وارد شده بواسطه خندقهایی که در شهر کنده بودند عبور ممکن نگردیده، مراجعت کردند. دو روز جنگ بحال متارکه شهر بکلی تعطیل و چاکر مشغول اقدامات جدی با اطلاع ایالت و تمام اهالی بودم. روز پانزدهم شوال عده کافی از قشون انگلیس با اتومبیل های زره پوش به شهر حمله نموده دو آئروپلان نیز در آسمان رشت این قشون را همراهی و شهر با بمبارده می کرد، بالاخره شهر مجدداً به تصرف انگلیسیها پس از چهار روز در آمد، خانه عزت اله خان نماینده جنگلیها و

سینمای خود سید و میهمانخانه مطروپل را با خانه بعضی نقاط دیگر آتش زدند، چند خانه هم در جوار منزل عزت اله خان آتش گرفت و دامنه حریق بلند شد، نظر به اینکه اربابها اطفائی در شهر نبود و مردم هم جرئت خروج و اقدامی نداشتند چاکر شخصاً به محل حریق آمده، چند ساعت ایستادگی نموده، مردم را جرئت دادم حریق را خاموش نمود. اگرچه اقدامات اولیه چاکر برای خروج طرفین از شهر نتیجه قطعی نداد ولی فوق العاده مفید فائده گردید و از اقدامات سخت نظامیان تا حدی جلوگیری نمود، زیرا به وسایل مختلفه به رؤسای نظامی انگلیس معلوم نمودم که شهر رشت حقیقه بیطرف بوده است و نظر به اینکه این اقدامات با اطلاع عموم شده همه کس تصدیق می کنند که بنام دولت فوق العاده از بدبختی اهالی جلوگیری نموده ام، حتی پس از روز پانزدهم که جنگ در شهر تمام شده بود، بواسطه مذاکرات زیاد قشون انگلیس از حریق خانهای متعلق به رؤسای جنگلیها صرف نظر نمودم که به خانهای اطراف صدمه وارد نشود و خانه حاجی احمد کسمائی را که محل اداره وجوهات هیئت اتحاد اسلام بود خراب کردند. قونسول فرانسه در این اقدامات فوق العاده مساعدت نموده و برای حفظ بیطرفی شهر و آسایش اهالی با چاکر همراهی نمود. در بین این زد و خورد اداره نظمیه بکلی منحل شده و طبیعتاً از میان رفت زیرا یکعده از آژانها و صاحب منصبان روز جنگ بدست نظامیان انگلیس افتاده توقیف نموده بودند و کمیساریای نمره ۱ که اظهار می داشتند از آنجا بطرف قشون تیر خالی شده آتش زدند باین جهت سایر آژانها و صاحب منصبها مخفی و متفرق شدند و نظمیه منحل گردید.

در روز هیجدهم رئیس قشون انگلیس اعلانی مبنی بر نظامی بودن شهر منتشر نمود که یک نسخه آن لفاً تقدیم می شود.

یوم نوزدهم شوال شرحی از طرف رئیس قشون به جناب آقای سردار کل حکمران گیلان نوشته، معین السلطنه را برای نیابت حکومت انتخاب نمودند، آقای سردار کل از سابقه احوال مشارالیه تحقیقات نموده و از قبول او استنکاف کردند، و اظهار داشتند که بدون اجازه دولت نمی توانم کسی را به معاونت خود بپذیرم پی از دو روز مذاکرات بالاخره رئیس قشون و مستر

مایر صاحب منصب پلتیکی که بجای قونسول است مصمم بر نصب معین السلطنه گردیدند و اظهار داشتند که مشارالیه برای [برای] این شغل معین شده و مشغول کار خواهد بود به این جهت آقای سردار کل از رشت خارج و به طرف قزوین حرکت کردند، قبل از حرکت معظم له در تاریخ بیست و یکم شوال اعلانی از طرف رئیس قشون به نمره ۲۷۲۱ منتشر گردید که مستر مایر صاحب منصب پلتیکی قوای انگلیسی را موقتاً به سمت حکومت شهر معین نموده و روزها صبح و عصر در اداره حکومتی حاضر خواهد شد. اینک یک نسخه از آن اعلان نیز برای لحاظ مبارک حضرت اشرف تقدیم می شود و در همان تاریخ اعلانی دیگر مبنی بر نیابت معین السلطنه منتشر کردند که یک نسخه از آن نیز لفاً تقدیم می شود. مستر مایر و معین السلطنه هم از همان روز در اداره حکومتی حاضر شدند.

آقای سردار کل حکمران در موقع حرکت خود پاکتی برای چاکر فرستادند پاکت مزبور محتوی بعضی کاغذجات و مکتوبی بعنوان وزارت جلیله داخله بوده که سواد آن لفاً از نظر مبارک می گذرد و مفاد آن برگزار کردن کفالت حکومت گیلان بچاکر بوده و بر طبق آن هم حکمی به امضای خودشان ارسال داشته بودند. یوم بیست و دویم شوال مجیب الملک از طرف رئیس قشون به ریاست نظمیه شهر منصوب گردید.

اداره عدلیه در این ضمن طبیعتاً تعطیل شده - بدیهی است در چنین موقعی وجود کارگزاری که برای حفظ روابط بین داخله و خارجه است چندان موضوع خارجی نخواهد داشت زیرا شهر نظامی و در تحت نظر خود انگلیسها و حاکم نظامی آنها بود و مسلم است که اداره کارگزاری مجبور به مکاتبه با سایر دوایر است و اجرائیات خود را باید از حکومت و نظمیه بخواهد و چون از طرف وزارت متبوع مفخم خود دستوری نداشتم تلگرافاً بطور خلاصه کسب تکلیف نمودم. - و نظر به اینکه معین السلطنه چاکر را مانع خیالات خود تصور می کرد در هر روز چندین مرتبه اخطار بخروج از رشت می نمود. تا اینکه در یوم بیست و نهم شوال مکتوبی در اوراق رسمی حکومت به امضای معین السلطنه بعنوان این بنده رسیده به این مضمون:

"بر حسب تلگرافات رسمی مرکز و نوشته جناب جلالتاب مسیو مایر قونسول دولت

فخیمه انگلیس دام اقباله کفالت کارگزاری مهام خارجی گیلان مفوض به آقای معاضدالوزاره شده لهذا بر حسب این نوشته مهر و دفاتر و تذکره و سایر ملزومات اداره کارگزاری را تحویل معزی الیه نمائید که بر وظایف مقرر خودشان رفتار نماید. امضای معین السلطنه - مهر حکومت - چون چاکر در این خصوص امری از آن مقام منیع نداشتیم و خود معاضدالوزاره هم اظهار داشت که از طرف قونسول انگلیس معین شده چاکر در تسلیم اداره تأمل نمودم و بخود معاضدالوزاره تکلیف کردم که یک روز تأمل کند تا از مقام وزارت کسب تکلیف نمایم. مشارالیه قبول نکرده به معین السلطنه و مقامات دیگر شکایت نمود با اینکه احدی را در این موقع قدرت مخالف نبود چون چاکر بیطرفی خود را بهرکس ثابت نموده بودم منتها درجه ایستادگی را نمودم بالاخره پس از شکایت و اصرار معاضدالوزاره اداره نظمیه مأمور تحویل گرفتن امهار و اداره گردید و فوق العاده در این موضوع سختی نمود و اسناد و نوشتجاتی در این خصوص است که در موقع از نظر مبارک خواهد گذشت. - پس از این ترتیب باز هم دو روز در رشت توقف نمودم چون به هیچ وسیله ممکن نبوده مراتب را به عرض رساند به قزوین آمده که شرح قضیه را معروض و کسب تکلیف نماید.

پس از پیش آمد اخیر و آزاد ماندن ادارات دولتی و حرکت معین السلطنه به طرف طهران که البته خاطر مبارک حضرت اشرف مدظله از جزئیات آن مستحضر است چاکر قصد مراجعت به رشت نمودم ولی احتیاطاً در قزوین متوقف و منتظر صدور امر مبارک گردیدم. حال هر طور رأی مبارک اقتضا فرماید امر و مقرر فرمایند که اطاعت شود.

[حاشیه]:

- اداره تحریرات انگلیس این راپورت و ملفوفات آن را ملاحظه و به سفارت انگلیس شرحی مشعر به اعتراض و مطالبه خسارات وارده بنویسید.

- یاد داشت تهیه و خدمت آقای مدیرکل تقدیم شده ۵ ذی الحجه ۱۳۳۶

- رمزاً جواب داده شد. ۴ ذی حجه ۳۶/

- خلاصه این راپورت برای متحدالمال نوشته شد.

شماره سند: ۵۸

تاریخ: ۱۸ شوال ۱۳۳۶ - ۴ اسد ۱۲۹۷

موضوع: اعلان قونسول انگلیس در خصوص نظامی بودن شهر

اعلان

- (۱) برای اطلاع عموم هرکس در کوچه و بازار با اصلحه [اسلحه] و آلات ناریه دیده شود اسلحه او ضبط و خود او هم جلب بمحکمه نظامی انگلیس شده در تحت محاکمه خواهد آمد.
- (۲) هرخانه که در آن اسلحه یافت شود آن اسلحه توقیف و صاحب خانه دستگیر و آن خانه سوزانیده خواهد شد.
- (۳) از هر خانه که شلیک بطرف قشون انگلیس شود آن خانه را بکلی با خاک یکسان و مردهای آن خانه تیرباران خواهد شد.
- (۴) اگر کسی در شهر گفتگو یا نزاعی کند که مربوط به قشون انگلیسی بوده باشد در محکمه نظامی انگلیسی محاکمه شده و مجازات او بموجب قوانین انگلیسی داده خواهد شد.
- (۵) هیچکس حق خارج شدن از خانه خود بعد از ساعت ۱۰ فرنگی که سه ساعت از شب گذشته باشد ندارد مگر با اجازه صاحبمنصب انگلیسی چنانچه برخلاف مراتب فوق رفتار نمایند تیرباران خواهند شد.
- (۶) خاتمتا اشعار میدارد که قوانین دیگر در تحت نظر است نشر داده خواهد شد.

بتاریخ ۱۸ شوال ۱۳۳۶

از طرف مایر قونسول انگلیس

اعلان

(۱) برای اطلاع عموم هرکس در کوچه و بازار با اصلحه و آلات ناریه دیده شود اسلحه او ضبط و خود او هم جلب بمحکمه نظامی انگلیس شده در تحت محاکمه خواهد آمد

(۲) هرخانه که در آن اسلحه یافت شود آن اسلحه توقیف و صاحب خانه دستگیر و آن خانه سوزانیده خواهد شد

(۳) از هر خانه که شلیک بطرف قشون انگلیس شود آن خانه را بکلی با خاک یکسان و مردهای آن خانه تیرباران خواهد شد

(۴) اگر کسی در شهر گفتگو یا نزاعی کند که مربوط به قشون انگلیسی بوده باشد در محکمه نظامی انگلیسی محاکمه شده و مجازات او بموجب قوانین انگلیسی داده خواهد شد

(۵) هیچکس حق خارج شدن از خانه خود بعد از ساعت ۱۰ فرنگی که سه ساعت از شب گذشته باشد ندارد مگر با اجازه صاحبمنصب انگلیسی چنانچه برخلاف مراتب فوق رفتار نمایند تیرباران خواهند شد

(۶) خاتمتا اشعار میدارد که قوانین دیگر در تحت نظر است نشر داده خواهد شد

از طرف مایر قونسول انگلیس

شماره سند: ۵۹

تاریخ: ۲۱ شوال ۱۳۳۶ - ۷ اسد ۱۲۹۷

موضوع: اعلان قونسول انگلیس در خصوص انتصاب معین السلطنه به معاونت ایالت گیلان
توسط انگلیس

اعلان

جناب مستطاب اجل اکرم آقای معین السلطنه ذید اقباله بسمت معاونت ایالت برای رسیدگی بامورات معین شده اند که همه روزه در اداره ایالتی حاضر و با کمال مداقه و اهتمام امورات اهالی را قرین انجام دارند و هر یک از اهالی ولایت بشخص مبهم کاری و مطلبی داشته باشد در اداره ایالتی بجناب معزی الیه رجوع کند که خود ایشان با اطلاع من تسویه و انجام خواهند نمود و اگر برای امر فوری بخواهند مرا ملاقات کنند آنرا بجناب ایشان اظهار نمایند. باینجناب ابلاغ کرده و سریعا قرین انجام خواهد شد.

۲۱ شوال ۱۳۳۶ مسیومایر

اعلان

۲۷۲۱

جناب مستطاب اجل اکرم آقای معین السلطنه ذید اقباله بسمت معاونت ایالت برای رسیدگی بامورات معین شده اند که همه روزه در اداره ایالتی حاضر و با کمال مداقه و اهتمام امورات اهالی را قرین انجام دارند و هر یک از اهالی ولایت بشخص مبهم کاری و مطلبی داشته باشد در اداره ایالتی بجناب معزی الیه رجوع کند خود ایشان با اطلاع من تسویه و انجام خواهند نمود و اگر برای امر فوری بخواهند مرا ملاقات کنند آنرا بجناب ایشان اظهار نمایند. باینجناب ابلاغ کرده و سریعا قرین انجام خواهد شد.

مسیومایر

۲۱ شوال ۱۳۳۶

شماره سند: ۶۰

تاریخ: ۲۱ شوال ۱۳۳۶ - ۷ اسد ۱۲۹۷

موضوع: اعلان رئیس کل قشون گیلان در خصوص ابقاء حکومت نظامی و انتصاب مستر مایر به حکومت شهر

اعلان

برای اینکه حکومت نظامی که از طرف زمامداران قشون انگلیس اعلان شد صورت فعلی پیدا کند لذا جناب مستر مایر صاحب منصب پلیسی قوای انگلیس موقتاً بسمت حکومت شهر معین شده اند تا اعلان ثانوی داده شود مشارالیه همه روزه از دو ساعت قبل از ظهر الی ظهر و از سه ساعت بعد از ظهر الی پنج بعد از ظهر در منزل حکومتی تشریف میاورند که تمام قضایای مربوطه امنیت شهر را تصفیه نمایند.

۲۱ شوال ۱۳۳۶ رئیس کل قشون گیلان

کلنل مسطیوتر

اعلان

نوم ۲۷۲۱

برای اینکه حکومت نظامی که از طرف زمامداران قشون انگلیس اعلان شد صورت فعلی پیدا کند لذا جناب مستر مایر صاحب منصب پلیسی قوای انگلیس موقتاً بسمت حکومت شهر معین شده اند تا اعلان ثانوی داده شود مشارالیه همه روزه از دو ساعت قبل از ظهر الی ظهر و از سه ساعت بعد از ظهر الی پنج بعد از ظهر در منزل حکومتی تشریف میاورند که تمام قضایای مربوطه امنیت شهر را تصفیه نمایند

رئیس کل قشون گیلان
کلنل مسطیوتر

۲۱ شوال ۱۳۳۶

شماره سند: ۶۱

تاریخ: ۱۸ ذی القعدة ۱۳۳۶ - ۳ سنبله ۱۲۹۷

فروستنده: کارگذاری مهام خارجه قزوین

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: مذاکرات صلح نظامیان انگلیس و هیئت اتحاد اسلام

نمره: ۸۲۶

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

بطوریکه خاطر اولیای آن وزارت جلیله مستحضر است مذاکرات صلح نظامیان انگلیس با هیئت اتحاد اسلام چندی است مطرح ولی قراردادی نوشته نشده و مواد شرایط صلح پیشنهاد و رد و بدل نگردیده بود. دیروز یکشنبه ۱۷ ذی قعدة مراسله از ویس قونسولگری انگلیس به انضمام مواد قرارداد صلح که دارای هفت ماده است به این کارگذاری رسیده محض استحضار اولیای آن وزارت جلیله سوادى از سواد مزبور تلواً تقدیم گردید.

مدیرکارگذاری

محل مهر: کارگذاری مهام خارجه قزوین

[حاشیه]: اداره انگلیس به عرض برسانید.

- ورقه مقاوله که خدمت مدیر تقدیم شد.

وزارت امور خارجه

کارگذاری مهام خارجه قزوین

نمره: ۸۲۶

تاریخ: ۱۹ آذر ۱۳۳۶

ضمیمه: از دفتر سواد

مقام منبع وزارت امور خارجه
بطوریکه خاطر اولیای آن وزارت جلیله مستحضر است مذاکرات صلح نظامیان انگلیس با هیئت اتحاد اسلام چندی است مطرح ولی قراردادی نوشته نشده و مواد شرایط صلح پیشنهاد و رد و بدل نگردیده بود. دیروز یکشنبه ۱۷ ذی قعدة مراسله از ویس قونسولگری انگلیس به انضمام مواد قرارداد صلح که دارای هفت ماده است به این کارگذاری رسیده محض استحضار اولیای آن وزارت جلیله سوادى از سواد مزبور تلواً تقدیم گردید.

اداره دبیرخانه
مجلس شورای اسلامی

در وقت نماز و غیره
ندست در تقدیم

شماره سند: ۶۲

تاریخ: ۱۴ ذی الحجه ۱۳۳۶ - ۲۹ سنبله ۱۲۹۷

فرستنده: معاضدالوزاره

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: الغاء کاپیتولاسیون و درخواست کمیته اتحاد اسلام جهت انحلال کارگذاریهای گیلان

نمره: ۱۰۹۲

طهران وزارت خارجه دیروز جمعه ۱۳ ذی حجه از طرف کمیته محترم اتحاد اسلام فدوی را به کسما حضار و اظهار داشتند که بنا به تصویب هیئت محترم وزراء راجع به الغاء کاپیتولاسیون باید بعد از این کلیه مراجعات اتباع خارجه به عدلیه شود و انحلال کارگذاریهای گیلان را جداً اخطار کردند محض اطلاع خاطر مبارک عرض و ضمناً نیز کسب تکلیف می نماید.
۱۴ ذی حجه نمره ۱۰۹۲ معاضدالوزاره

[حاشیه]: اداره تحریرات روس جواب بدهید، هنوز مطالعات اولیای دولت در این باب تکمیل نشده است بدیهی است بعد از تکمیل نظریات اقداماتی که لازم است بعمل خواهد آمد و در باب کلیه کارگذاریها قرار لازم داده خواهد شد عین این تلگراف را هم به عرض برسانید.
- حضرت وزارت متناهی مقرر فرموده اند فعلاً در جواب این تلگراف دست نگاه دارید

نمره ۱۶

نمره کتاب اداره تلگرافی دولت علیه ایران

نمره کتاب	نمره قرض	۶۸۰	عدد کتات	توضیحات	تاریخ وصول	اسم گیرنده
۱۶	۶۱	۷۳	۳	۱۳	۱۳۳۶	

وزارت خارجه دیروز جمعه ۱۳ ذی حجه از طرف کمیته محترم اتحاد اسلام
فدوی را به کسما حضار و اظهار داشتند که بنا به تصویب هیئت محترم وزراء راجع
به الغاء کاپیتولاسیون باید بعد از این کلیه مراجعات اتباع خارجه به عدلیه
شود و انحلال کارگذاریهای گیلان را جداً اخطار کردند محض اطلاع خاطر مبارک
عرض و ضمناً نیز کسب تکلیف می نماید.
۱۴ ذی حجه نمره ۱۰۹۲ معاضدالوزاره

Handwritten notes and signatures at the bottom of the page, including names like 'معاونت امور خارجه' and 'وزارت امور خارجه'.

شماره سند: ۶۳

تاریخ: ۱۱ ربیع الثانی ۱۳۳۷ - ۱۴ ژانویه ۱۹۱۸

فرستنده: کمیسر ملی وزارت خارجه روسیه - تروتسکی

گیرنده: سفارت ایران

موضوع: لغو کلیه قراردادهای سابقه ایران و روس

نمره: ۱۳۷

ترجمه فوت کمیسر ملی وزارت خارجه روس

به سفارت ایران در تاریخ ۱۴ ژانویه ۱۹۱۸ (۱۳۷)

(سیتوین وزیر)

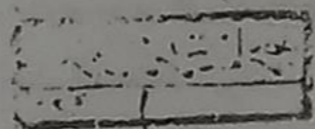
نظر بانکه ملت ایران در باب آتیه قرارداد انکلیس و روس ۱۹۰۷ در شبهه است
من مفتخرم که بنام حکومت شوراهای جمهوری روسیه مراتب ذیل را باطلاع شما
برسانم: کاملاً موافق با اصول سیاست بین الملل که دومین مجمع شورا های
تمام روسیه در تاریخ ۲۶ اکتبر ۱۹۱۷ مقرر داشته است - شورای کمیسرهای ملت
اعلان می نماید که قرارداد انکلیس و روس ۱۹۰۷ نظر بانکه مخالف آزادی و استقلال
ملت ایران بوده است یکبارگی ملغی است.

شورای کمیسرهای ملت نیز اعلان می نماید که تمام قراردادهای مقدم بر قرارداد
مزبور و اسبق از آن که حقوق ملت ایران را نسبت ب موجودیت آزاد و مستقل خود
بهر حناسیتی که باشد محدود و یا تقلیل می نماید ملغی و از درجه اعتبار ساقط است

اما راجع بقشون روس که هنوز مراجعت نکرده و موجب زحمت ملت ایران
هستند تمنا دارم معتقد باشید (سیتوین) وزیر که این مطلب برخلاف اراده ما و
بواسطه عدم اطلاع یک قسمت از سربازها و سوء اراده عناصر ضد انقلابی صاحب
منصبان آنها است

حکومت شورویها از طرف خود برای آزاد کردن ایران از مامورین سابق
(قزاقیسم) و (بورژوازی) (امپریالیست) که بطور مساوی دشمن های ملت ایران
و ملت روس هستند اقدامات لازمه نموده تمام اتباع روس که بواسطه عملیات مخالف
قانون و رعایت شدید نسبت باهالی ایران مقصر شده باشند دچار تمام سختی های
قوانین انقلابی خواهند شد حکومت شورویها در حدود روابط بین الملل تمام مساعی
ممکنه خود را تصرف نماید شدن به تخریب کامل ایران از قشون عثمانی و انکلیس
خواهد نمود

نهایت امیدواری بنزدیک شدن موفقی داریم که ملت حکومت های خود را
مجبور خواهند کرد که خاتمه پشت های وارده بملت ایران داده و ملت
ایران خود قادر خواهند بود که از ادایه قوای خود را در حدود ممالک خود تکمیل نماید
در هر حال شورای کمیسر های ملت نسبت با ایران فقط معتقد بروابط مبنی
بر قرار داد های آزاد و احترام متقابل ملل است
کمیسر ملی وزارت خارجه - لرتسکی

مطبعه « مجلسی » - طهران

شماره سند: ۶۴

تاریخ: ۵ محرم ۱۳۳۸ - ۸ میزان ۱۲۹۸

موضوع: ترجمه روزنامه آذربایجان راجع به ایران

در اطراف قرارداد ایران و انگلستان

روزنامه تان منطبعه پاریس در مقاله خود به عنوان فعالیت انگلستان در ایران بیانات ذیل را راجع به قرارداد انگلستان و ایران می دهد:

مسافرت پادشاه ایران به اروپا یکی از نتایج مسلمه قرارداد ایران و انگلستان می باشد و به موجب قرارداد مذکور تمامیت و استقلال کامل ایران محافظه خواهد شد ولی به مناسب همین قرارداد نفوذ انگلستان در ایران روبه ازدیاد گذارده و کسب قوت خواهد نمود و از این به بعد تبعه انگلستان نماینده آن دولت در خارج شده و در امور خارجی ایران داخل مذاکرات و روابط با سایر دول خواهند گردید و همچنین متخصصین مالیه انگلیسی برای ترتیب و تنظیم مالیه ایران استقراضهایی خواهند نمود و برای تشکیل نظام ایران نیز به اندازه کافی معلم و لوازم حربیه به آن دولت خواهد داد و سرمایه انگلستان در ایران به کار افتاده و دولت انگلستان از همه جهت خاک ایران و سرحدات آن مملکت را از تعرضات خارجی مصون نگاه خواهد داشت.

روزنامه ژورنال ژدبا در این موضوع چنین می نویسد

نظر به اطلاعات اخیری که از ایران به دست آمده گویا ملت ایران قرارداد را تصویب ننموده و افکار عمومی دولت را متهم به فروش ایران می دانند و پر واضح است که ایرانیان با یک نظر امتنانی به این عهدنامه نمی نگرند زیرا بدین طریق ایران به عینه حالت مصر را پیدا خواهد نمود، بعلاوه دخول ایران در مجمع اتفاق ملل مسئله تسلی بخشی نخواهد بود چونکه حالت این مملکت مانند همان وقتی است که دست روسیه از سیاست جهان کوتاه شد، زیرا پس از اینکه مدت مدیدی در باب ایران بین روسیه و انگلستان کشمکش و مخاصمه در کار بود بالاخره از ترس دولت آلمان در ۱۹۰۷ با روسیه داخل مذاکره شده و به موجب آن معاهده ایران به سه منطقه تقسیم گردید. منطقه شمال در تحت نفوذ روسیه و منطقه جنوب غربی در تحت نفوذ

انگلستان و یک منطقه بی طرف تشکیل گردید و در ۱۹۱۶ در موقعی که دولت روسیه اظهار تمایل برای تصرف اسلامبول نمود قرار شد که منطقه بی طرف ایران نیز در عوض در تحت نفوذ انگلستان قرار گیرد و چون امروز روسیه دارای قوایی نیست مملکت ایران تماماً در تحت نفوذ و حمایت انگلستان داخل می گردد.

قشون انگلستان در ایران

در کلیه قسمت شمال ایران در تحت فرماندهی صاحب متصبان انگلیسی مشغول جمع آوری قشون هستند و از بین النهرین مقدار کثیری قشون انگلیسی به قزوین و رشت و منجیل و انزلی بتوسط اتومبیل آمده اند در موقع لزوم ممکن است این قوا به قفقازیه اعزام گردند.

[حاشیه]: اداره انگلیس

دارالتجارت وزارت امور خارجه

ترجمه روزنامه گزیر بیان تاریخ ۱۰ مرداد ۱۳۰۵

در اطراف قرارگاه ایران

روزنامه تنظیمی در باره معنی عنوان حالت انگلیس در ایران
زیر بار این قرارگاه انگلیس در ایران میسر:

سفر است ایستادگی اروپا که از شاه شد قرارگاه ایران و انگلیس و بر وجهی قرارگاه انگلیس
تأسیس و استقلال که در ایران حاکمیت خواهد شد و این است معنی قرارگاه انگلیس در ایران
و به زرا که کرده و کتب قوت خواهد بود. و از این سبب انگلیس نماند که در
فاجعه و با مرزها در ایران را غیر از اوقات و در اوقات سایر مرزها خواهد بود و همچنین
مقتضی است که انگلیس بر سر تپه و عظیم باشد ایران است و از این جهت و بر این شکل
نظام ایران نیز بنام که در اسم و لازم میسر با آن قرارگاه خواهد بود و در این انگلیس
در ایران که با انگلیس و در انگلیس از این جهت فک ایران و مرزها است آن ملک
بلکه از طرفت فوجی صورت خواهد داشت

روزنامه ژورنال دیو در این موضوع چنین میسر:

نظر باطل است و خبری که در ایران است که گویا در ایران قرارگاه انگلیس خواهد بود
و انگلیس در این سبب نفوذ در ایران میسر کند و پرواضح است که در ایران

۵۳
۵

که نظر است که این عهد میسر میسر در برابر نظر ایران سبب خواهد بود که در
سبب و دخول ایران در مجمع الفار میسر است که نخواهد بود چنانکه حالت این ملک مانند
واقع است که دست روسیه از این جهت جهان کمانه زیرا که پس از این که در سبب در برابر
بین روسیه و انگلیس که کمتر و حق همه در یکدیگر بود و در این از سر هر یک آن در ۱۹۰۷ بر روسیه مال
نرا که میسر و به وجهی که در ایران در منطقه تقسیم بود. منطقه نخل در کت نفوذ روسیه و
منطقه جزیر خراب در کت نفوذ انگلیس و در منطقه با طرف تقسیم بود. و در ۱۹۱۹ در
که در کت روسیه اظهار میسر با این تصرف است و در قرارگاه منطقه بطرف ایران نیز در عرض
در کت نفوذ انگلیس قرار گیرد. و چون از روسیه در باره قوائی سبب است ایران است
در کت نفوذ و حلاوت میسر انگلیس را غیر میسر

قوت انگلیس در ایران

در کت قسمت نخل ایران در کت فوجی میسر در این جهت میسر است و
از این جهت میسر در کت قوت انگلیس بود و در کت و میسر و از این جهت و بر سبب از میسر
آمده اند. در برقع زده میسر است این قوائی میسر خواهد بود

۱۳۰۵
دکتر

شماره سند: ۶۵

تاریخ: ۱۰ صفر ۱۳۳۸ - ۱۱ عقرب ۱۲۹۸

فرستنده: قونسولگری دولت ایران در بادکوبه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اعتراض به شایعه همکاری با نهضت جنگل

نمره: ۱۸۴

در تعقیب تلگراف رمز نمره ۱۸۳ که در جواب تلگراف مبارکه نمره ۲۴ به عرض رسیده است به استحضار خاطر مبارک اولیای امور می‌رساند مضمون تلگراف راجع به اتهامی است که نسبت به فدوی می‌دهند و سوءظنی را که این اتهام در دوائر دولتی تولید نموده است توضیح می‌دهد. بطوریکه در تلگراف خود عرض نموده‌ام این اتهامات و انتشارات دروغ و بی‌اساس و مایه خیالات فاسد مشتی دون طبعان است که خود را به خرابی فدوی حاضر نموده‌اند که بعد از دو سال مأموریت فدوی در بادکوبه بهانه بدست نیاوردند مگر اینکه می‌خواهند به اتهامی خرابی بنده را فراهم نمایند. خیلی تأسف می‌خورم که این اشخاص را نمی‌شناسم و نمی‌دانم چه منبعی را در نظر اولیای دولت موفق به قلم داده‌اند، رسماً در پیشگاه اولیای امور اظهار می‌دارم که ابداً نه با جنگلیها نه با مجامعی دیگر چه در ایران چه در بادکوبه مربوط نبوده و نیستم هر چه در این موضوع عرض نمایند دروغ صرف است، ابداً اصل ندارد، اگر مقصود از رابطه بنده که مغرضین حل دست آویز نموده‌اند مدتی است که در سنه ماضیه چاکر برای فقط جلب دولت و حقوق اموال اتباع دولت علیه نموده لزوماً به عرض می‌رساند که چاکر ابداً رابطه خاص با جنگلیها نداشته اگر برای پیشرفت امور یکی دو مرتبه رسماً به حکومت آن وقت گیلان مراجعه نموده رسمی و توسط کارگذاری گیلان در آن وقت معتصم السطنه مامور بوده‌اند همراهی کرده زیرا وظیفه مامورین خود می‌دانست که بهر وسیله ممکن شود حقوق اتباع دولت علیه را که آن تاریخ معلوم نبود در دست کی است حفظ و بتواند از تمام حالاتیکه در مجامع تشکیلیه حادث می‌شود مطلع و فقط حیثیت دولت را که اولین وظیفه فدوی نموده اقلان نگذارد به آبروی دولت

در خارجه سکتته وارد آوردند و در همان تاریخ از تمام اقدامات خود به وزارت جلیله امور خارجه را پورت عرض نموده حالا اگر وزارت جلیله در عرض پاسی خدمت و وظیفه دانی سنه ماضیه فدوی و اینکه منتظر بود که روزی این خدمات و اقدامات چاکر طرف توجه اولیای امور گردد حالا اینطور نتیجه داده وزارت جلیله مایل شده که اسباب دلسردی چاکر را فراهم آورده و نوعی نمایند که چاکر از کارکناره جویی نمایم. ابداً عرضی نداشته و بهر ترتیب آن وزارت جلیله امر فرمایند اطاعت خواهد نمود.

[حاشیه]: اداره روس بعد از ملاحظه به اداره انگلیس بدهید.

شماره سند: ۶۸

تاریخ: ۳ جمادی الاول ۱۳۳۸ - ۵ دلو ۱۲۹۸

فرستنده: کارگذاری رشت - مؤید حضور

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: دستگیری دو تن از بلشویکها

نمره: ۱۹۴۱

از کارگذاری رشت

از قراریکه کفیل حکومت اظهار می داشت دو کمیته بالشویزم که از بادکوبه مأمور طهران شده، گیلان بودند گرفتار شده توقیف شده اند و همچنین کمیته آذربایجان هم امهار و اوراق آنها کشف شده است.

۳ حوت نمره ۱۹۴۱

مؤید حضور

[حاشیه]: ملاحظه شد

- ضبط شود

- اداره کابینه

وزارت امور خارجه

اداره رز دائرة

مورخه ۲۸/۱۲/۳۸

نمره ۳۵۷

ضمیمه

از کارگذاری رشت
از قراریکه کفیل حکومت اظهار می داشت دو کمیته بالشویزم که از بادکوبه مأمور طهران شده، گیلان بودند گرفتار شده توقیف شده اند و همچنین کمیته آذربایجان هم امهار و اوراق آنها کشف شده است.
۳ حوت نمره ۱۹۴۱
مؤید حضور

مسئول
صدر

اداره کابینه

شماره سند: ۶۹

تاریخ: ۱۷ جمادی الثانی ۱۳۳۸ - ۱۹ حوت ۱۲۹۸

فرستنده: کارگذاری رشت - مؤید حضور

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تسلیم یک تن از قوای جنگل به اردوی دولتی

نمره: ۲۰۸۳

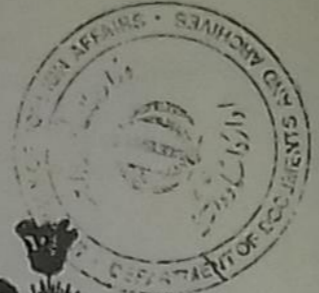
از کارگذاری رشت

غلام نام که جزء جنگلی ها بوده و چندی قبل به اردوی دولتی تسلیم و قزاق می شود، بواسطه تقصیری که کرده بود مشارالیه را از قزاق خانه خارج می کنند مجدداً به جنگل می رود چهار روز قبل جنگلی ها او را تیرباران کرده اند. چند شب قبل هم در شهر شب نامه منتشر و ادارات دولتی را تنقیه کرده اند، اوضاع گیلان از هر جهت وخیم اقدامات فوری لازم است بدیهی است مراتب را به عرض حضرت اشرف آقای رئیس الوزراء خواهند رسانید

۱۹ حوت نمره ۲۰۸۳ مؤید حضور

[حاشیه]: ملاحظه شد.

- ضبط شود

وزارت امور خارجه

اداره رز دائره

مورخه ۱۸/۲۸

نمره ۴۰۲

ضمیمه

رز کارگذاری رشت

مقدم بنام کارگزاری رشت با بکم و چندی قبل به اردوی دولتی تسلیم و قزاق می شود، بواسطه تقصیری که کرده بود مشارالیه را از قزاق خانه خارج می کنند مجدداً به جنگل می رود چهار روز قبل جنگلی ها او را تیرباران کرده اند. چند شب قبل هم در شهر شب نامه منتشر و ادارات دولتی را تنقیه کرده اند، اوضاع گیلان از هر جهت وخیم اقدامات فوری لازم است بدیهی است مراتب را به عرض حضرت اشرف آقای رئیس الوزراء خواهند رسانید

سلطه ۷
ضبط شد

شماره سند: ۷۰

تاریخ: ۱۹ جمادی الثانی ۱۳۳۸ - ۲۱ حوت ۱۲۹۸

فرستنده: کارگذاری رشت - مؤید حضور

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پیرامون مذاکرات قونسول انگلیس و میرزا کوچک خان

نمره: ۲۸۸

از کارگذاری رشت

قونسول انگلیس که دو روز قبل به جنگل برای ملاقات میرزا کوچک خان رفته و با او مذاکراتی نموده، عقیده قونسول این است اگر شخصی درستکار فعالی در این امر دخالت نماید یا حاکم بی طمعی فوراً فرستاده شود خاتمه آن چندان اشکالی نخواهد داشت. از فدوی خواهش کرده که مراتب را به عرض برساند. ۲۰ حوت نمره ۲۸۸ مؤید حضور

[حاشیه]: ضبط شود.

وزارت امور خارجه

اداره رز دائرة

مورچه ۱۹ ج ۲۸/۲

نمره ۴۱۱

سویه

از کارگذاری رشت

قرنل انگلیس که دو روز قبل به جنگل برای ملاقات میرزا کوچک خان رفته و با او مذاکراتی نموده، عقیده قونسول این است اگر شخصی درستکار فعالی در این امر دخالت نماید یا حاکم بی طمعی فوراً فرستاده شود خاتمه آن چندان اشکالی نخواهد داشت. از فدوی خواهش کرده که مراتب را به عرض برساند. ۲۰ حوت نمره ۲۸۸ مؤید حضور

۲۰ حوت ۱۳۳۸

مؤید حضور

ضبط شد

شماره سند: ۷۱

تاریخ: ۲۹ شعبان ۱۳۳۸ - ۲۸ ثور ۱۲۹۹

فرستنده: کفیل کارگذاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: انجام تبلیغات بلشویکها در رشت

نمره: ۴۹۳

از رشت

دیروز در شهر مرامنامه بالشوئیکها که منطبقه بادکوبه بوده است، انتشار یافته و چند ورقی در کوچه ها انداخته اند مشغول اقدامات است که انتشار دهنده آنها به دست آورده، مراتب را به عرض برساند. ۲۶ ثور نمره ۴۹۳ کفیل کارگذاری محمدعلی

وزارت امور خارجه

اداره رز دائرة

مورخه ۲۹ س ۲۸۷۵

نمره ۶۸۸

ضمیمه

از رشت

دیروز در شهر مرامنامه بالشوئیکها که منطبقه بادکوبه بوده است، انتشار یافته و چند ورقی در کوچه ها انداخته اند مشغول اقدامات است که انتشار دهنده آنها به دست آورده، مراتب را به عرض برساند. ۲۶ ثور نمره ۴۹۳ کفیل کارگذاری محمدعلی

کارگذاری مهم خارجه گیلان
 دایره کابینه
 مورخه ۳۳ رمضان ۱۳۳۸
 نمره ۵۳۴
 ضمیمه ۱

سازمان مبع وزارت امور خارجه

مستشاران عالی مقام عین عهدی که از طرف آیران در کنگره ملت فدرالیته
 صیدیه ریاست ایشان از نظر ادبی محترم آن وزارت مبع کنگره از زبان انور

مستقیم باشند
 کنگره ملت فدرالیته

وزارت امور خارجه
 تهران ۲۶ شهریور ۱۳۳۸
 شماره ۸۲۱۱

ارادت
 ۹ خرداد ۹۹

۱۲۴۷۶
 ۲۶ / ۳۸

شماره سند: ۷۲

تاریخ: ۳ رمضان ۱۳۳۸ - اول جوزا ۱۲۹۹
 فرستنده: کارگذاری مهم خارجه گیلان
 گیرنده: وزیر امور خارجه
 موضوع: ارسال اعلان میرزا کوچک خان
 نمره: ۵۲۴

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

محض استحضار خاطر مبارک عین اعلانی که از طرف آقای میرزا کوچک خان تحت نظر
 ایالت جلیله انتشار یافته است لفاً از نظر اولیای محترم آن وزارت جلیله می گذرد که از جریان
 امور مستحضر بوده باشند.

محل مهر: کارگذار خارجه گیلان

محل امضاء کفیل کارگذاری مهم خارجه

[حاشیه]: اداره روس ۹ جوزا ۹۹

- نمره ۲۴۷۶ / ۲۶ / ۳۸

شماره سند: ۷۳

تاریخ: سلخ شعبان ۱۳۳۸ - ۲۹ ثور ۱۲۹۹

فرستنده: اعلان میرزا کوچک خان جنگلی

موضوع: در خصوص اطمینان دادن به اهالی منطقه جهت حمایت از آنان

اعلان

عموم ایرانیان بدانند که از بدو قیام و تشکیل جمعیت جنگل الی کون آخرین نظریه که قبل از هر چیز مطمح نظر و با خطی جلی و برجسته در سر لوحه مرام آنان منقش بوده همانا رفاهیت حلال عموم و طمأنینه نهایه موجبات سعادت و استقلال ایران و نالآخری و نهایتی یافتن از جنگال معذیان بیوع بشریت بوده و حالیکه زحمات و صدماتی را که برای نیل بدین مقصود متحمل گردیده و جان فشانیهائی را که در راه تحصیل این سعادت بمرحله ظهور رسانیده اند بر بوده اهالی منطقه و در کوش از جمله توضیح و اوضیحات خواهد بود.

آنک که در وضعیات جاریه مجدداً تغییراتی ایجاد شده و محتمل است که در افکار عامه یک سلسله نگرانیها ایجاد کند لازم دانست خاطر عموم اهالی را متذکر سازد که جمعیت جنگل همانطوری که برای رفاهیت و سعادت ایرانیان تشکیل گردیده برای تحصیل و نهایه موجبات همین رفاهیت عمومی خود را وقف نموده است و اهالی از جریانات کنونی نباید خائف یا نگران باشند بلی لازم است مطمئن گردند که از هر گونه مشاغل و معاصدنی نسبت بانان دره و فروگذار نخواهد گشت.

اعلان شهر شعبان ۱۳۳۸
میرزا کوچک خان جنگلی

شماره سند: ۷۴

تاریخ: ۱۶ رمضان ۱۳۳۸ - ۱۴ جوزا ۱۲۹۹

فرستنده: کارگذاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تمرکز قوای انگلیسی در منجیل

نمره: ۶۰۱

از رشت

دیشب و امروز صبح بقیه قشون انگلیسی رشت را تخلیه نموده قوای خودشان را در

منجیل تمرکز دادند ۱۲ جوزا نمره ۶۰۱ امضاء: محمدعلی

[حاشیه]: ضبط شود.

وزارت امور خارجه

اداره اداره

مورخه ۱۳۳۸

نمره ۷۶۵

ضمیمه

از رشت

درب و امروز صبح بقیه قشون انگلیس رشت را تسخیر نموده و از رشت را

در بنجیر مرکز دارند ۱۳ جوزا ۱۳۰۶ محمد علی

مسلان

شماره سند: ۷۵

تاریخ: ۱۶ رمضان ۱۳۳۸ - ۱۴ جوزا ۱۲۹۹

فرستنده: کفیل کارگذاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: انتقال بانک شاهنشاهی از رشت به تهران توسط قونسول انگلیس

نمره: ۶۰۹

از رشت

امروز قونسول انگلیس که ریاست بانک هم با اوست برای خداحافظی به ملاقات فدوی آمده اظهار داشت که بانک را به طرف قزوین نقل داده و امروز یا فردا صبح خودش به طرف طهران حرکت خواهد کرد به قراریکه اظهار می داشت علت غائی حرکت او نقل بانک بوده و شاید پس از چند روزی شخصاً مراجعت نماید. شب ۱۴ جوزا نمره ۶۰۹ محمدعلی

[حاشیه]: ضبط شود

شماره سند: ۷۶

تاریخ: ۱۸ رمضان ۱۳۳۸ - ۱۶ جوزا ۱۲۹۹

فرستنده: کارگذاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: درخواست حکمران رشت از میرزا کوچک خان جهت ورود به رشت

نمره: ۶۱۳

از رشت

دوازدهم جوزا آقای حکمران با جمعی از محترمین شهر و بعضی از روسای ادارات برای ملاقات آقای میرزا کوچک خان به پسیخان رفته و درخواست نمودند معزی الیه به شهر آمده و از ورود قوای وارده به رشت ممانعت به عمل آورند، جواب داده بودند که قوای وارده روس خواهند رفت و برای جلوگیری از تجاوزات آنها هم عده خواهم فرستاد، ولی خودم معذور از ورود به شهر هستم. پس از اصرار وعده دارند که دیروز وارد شهر شدند. این بود که بعد از ظهر دیروز آقای حکمران با جمعی از محترمین و بعضی از رؤسای ادارات استقبال کردند، آقای میرزا کوچک خان با اغلب رؤسای جنگل وعده مجاهد محترم به سبزه میدان وارد و با حضور روسای قوای وارده که با عده قوی و موزیک از انزلی آمده بودند، نطق‌های مفصلی ایراد شد آقای حکمران پریشب به فدوی هم تکلیف کرده بودند که در استقبال حضور داشته باشد ولی به واسطه اینکه قبلاً وقتی تعیین نشده بود فدوی موفق نگردید.

۱۵ جوزا نمره ۶۱۳ محمدعلی

وزارت امور خارجه

اداره اداره

مورخه ۱۶ رمضان ۱۳۳۸

نمره ۷۶۷

ضمیمه

از رشت

امروز قونول رئیس که ریاست بانک هم با اوست برادران محترم
بلدقات فدرال آمد اظهار داشت که بانک را به طرف قزوین
تقریباً و امروز یا فردا صبح بخوش بطرف طهران حرکت
خواهد کرد بقراردی که اظهار میداشت عملت غایب حرکت او
تقریباً بانک بجهت وسایر پس از چند روز نیز شما را حجت نماید

شب ۱۴ در ساعت ۶.۹

محمدعلی

وزارت امور خارجه
 اداره بزرگ دائره
 مورخه ۱۸ / ۳ / ۱۲۹۹
 نمرة ۷۷۸
 ضمیمه

شماره بایگ وزارت امور خارجه	
شماره	۱۲۳
تاریخ	۱۳۰۳
محل	تهران

از وزارت
 سرکارم جناب آقای میرزا محمد علی باقرخان
 برابر محتات آن سرکارم جناب آقای میرزا محمد علی باقرخان
 سزاوار است که در خصوص موارد مذکور در این
 جویب داده بفرمده قرار دارد در خواست آن سرکارم
 جناب آقای میرزا محمد علی باقرخان
 سند در این خصوص به سرکارم جناب آقای میرزا محمد علی باقرخان
 وارد شده اینجانب در این خصوص در این
 دفتر از روی لاداریت رسیدگی کرده و در این
 با غیب روی محقق و عمده می باشد که به سرکارم جناب آقای میرزا محمد علی باقرخان
 و به حضرت روی قرار داده که با عمده قمری در این
 از ما کرده به نظر آن سرکارم جناب آقای میرزا محمد علی باقرخان
 در این خصوص که بفرمده در این
 در این خصوص و با بر سر این قبند و در این
 ضرورتش گردیده ۱۵ جوزا ۱۳۰۳

شماره سند: ۷۷

تاریخ: ۲۰ رمضان ۱۳۳۸ - ۱۸ جوزا ۱۲۹۹

فرستنده: ریاست الوزراء

موضوع: تجاوز ارتش سرخ و انجام تبلیغات علیه دولت ایران و اعتراض به مجمع اتفاق ملل

نمرة: ۴۷۲۸ / ۱۶۴

دوستدار با کمال احترام به استحضار خاطر آن جناب مستطاب می‌رساند که به محض وقوع حادثه غیر مترقبه بمباردمان و اشغال بندرانزلی که در ۱۸ مه گذشته از طرف قوای بحری دولت سویتی روسیه به عمل آمد دولت علیه ایران بر علیه این رفتاری تلگرافاً به کمیسر امور خارجه سویت مسکو پرتست نموده تخلیه فوری بندر مزبور را تقاضا و ضمناً خاطر نشان ساخت هر گاه در این اقدام دولت مزبور موجباتی داشته باشد، این دولت برای مذاکره در آن موجبات بطور دوستانه حاضر است اولیاء سویت روسیه با اعتراف به اینکه فرمانده قوای بحر خزر بدون امر مسکو و فقط برای تصرف جهازات دنیکی که در بندر انزلی توقیف بوده این اقدام را به عمل آورده، صریحاً اظهار داشته که به فرمانده مزبور دستور داده اند به محض تصرف جهازات دنیکی انزلی را تخلیه نماید، خود فرمانده مزبور نیز مکرر همین مطلب را به مامورین محلی اظهار و اطمینان داده بود که در مدت توقف به هیچوجه مداخله در امور داخلی نخواهد داشت. متأسفانه این وعده‌های صریح ایفا نگردید و با اینکه از طرف دولت ایران به منتها درجه رویه صلح جویی و مسالمت طلبی ابراز گردید، از یک طرف فرمانده قوای وارده به انزلی با وجود تصرف جهازات دنیکی انزلی را تخلیه نکرد، از طرف دیگر قوای احمر روس و عناصر انقلابی از قفقازیه وارد کرده و قوا و عناصر مزبور شروع به مداخله در امور ادارات دولتی و توقیف مال التجاره‌های موجود در بندر و حمل مال التجاره و ارزاق برخلاف مقررات گمرکی دولت روسیه نمودند. در متینگ‌های عمومی نطقهای مهیج بر علیه دولت ایراد و جداً به تبلیغات پرداختند و بالاخره چند روز قبل بعد از تهدیدهای متوالی به شهر رشت وارد و در آنجا به همان مداخلات و تبلیغات مشغول گردیدند. بعلاوه از طرف آستارا وارد اردبیل نیز قوای سویت و

شماره سند: ۷۸

تاریخ: ۲۷ رمضان ۱۳۳۸ - ۲۵ جوزا ۱۲۹۹

فرستنده: سفارت ارمنستان

گیرنده: ریاست الوزراء

موضوع: تجاوز ارتش سرخ به خاک ایران و حمایت جمهوری ارمنستان در اعتراض ایران به

مجمع اتفاق ملل

نمره: ۲۹۲

هو

حضرت مستطاب اجل دوستان استظهار مشفق مکرم مهربانا

احتراماً یادداشت نمره (۱۶۴ / ۴۷۲۵) حضرت مستطاب عالی حاکی از مبادرت و مداومت یک نوع عملیاتی که حکومت سویت روسیه در اراضی مملکت بی طرف ایران مجری و معمول داشته که مخالف با جمیع قوانین بین المللی و مناقض اصول جاریه بین الدول می باشد، شرف وصول بخشند، دوستدار وظیفه خود دانسته مفاد مندرجات یادداشت مزبور را به اطلاع دولت متبوعه خود رسانید ضمناً اطمینان می دهد که دولت جمهوری ارمنستان در موضوع پروتست و اعتراض حقه دولت علیه ایران در مجمع عالی متفقین و در مجمع اتفاق ملل با شدیدترین نحوی مدافعه خواهد نمود. موقع رامعنتم شمرده احترامات فایقه را تجدید می نماید.

[ارغوتیان]

LEGATION D'ARMENIE

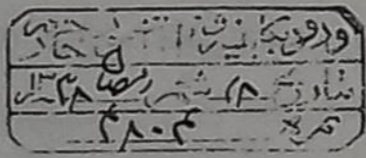
№ ۲۹۲

۱۲۹۹
 تهران ۲۵ جوزا ۱۲۹۹
 ۱۹۲۸

حضرت مستطاب اجل دوستان استظهار مشفق مکرم مهربانا

آنگاه یادداشت نمره (۱۶۴ / ۴۷۲۵) حضرت مستطاب عالی حاکی از مبادرت و مداومت یک نوع عملیاتی که حکومت بی طرف ایران مجری و معمول داشته که مخالف با جمیع قوانین بین المللی و مناقض اصول جاریه بین الدول می باشد، شرف وصول بخشند، دوستدار وظیفه خود دانسته مفاد مندرجات یادداشت مزبور را به اطلاع دولت متبوعه خود رسانید ضمناً اطمینان می دهد که دولت جمهوری ارمنستان در موضوع پروتست و اعتراض حقه دولت علیه ایران در مجمع عالی متفقین و در مجمع اتفاق ملل با شدیدترین نحوی مدافعه خواهد نمود. موقع رامعنتم شمرده احترامات فایقه را تجدید می نماید.

Argutian

۲۸
 اداره کل
 ۲۹/۱۲

شماره سند: ۷۹

تاریخ: ۷ شوال ۱۳۳۸ - ۲۴ ژوئن ۱۹۲۰

فرستنده: کمیته ملی امور خارجه مسکو - چیچرین

گیرنده: ریاست وزراء

موضوع: اعلان عدم وجود قوای روسی در خاک ایران و عدم حمایت از نهضت جنگل

نمره: ۲۵۹۷

توسط وزارت جلیله امور خارجه - مقام منبع ریاست وزراء عظام دامت عظمته

عین مضمون تلگراف بی سیم واصله از مسکو را ذیلاً ملاحظه خواهید فرمود، برای اینکه به فوریت جواب آن داده شود منتظر تعلیمات است.

۲۰ ژوئن - دولت روس رسماً اعلام می نماید که فعلاً هیچگونه قوای بیری یا بحری در اراضی یا در آبهای ایرانی متوقف نیست. کلیه قوایی که در آنجا بودند بلافاصله پس از اظهارات اخیره احضار گردیده اند. مخصوصاً اکنون در انزلی و در رشت هیچگونه قوای روس وجود ندارد. اشخاص مذکوره در تلگراف بی سیم جنابعالی که یکی ادعای ریاست قشون و دیگری نمایندگی سیاسی روس را نموده نه دارای سمت مزبور بوده و نه صاحب منصبان رسمی دولت روس می باشند و هویت و محل اقامت آنها بر ما مجهول است - نهضت ملی ایران بر علیه حکومت مرکزی به هیچ وجه به ما مربوط نیست.

بالاخره نسبت هائیکه از طرف جنابعالی بر علیه حکومت ما داده شده است مبنی بر اطلاعات بی اساس و به کلی دور از حقیقت است کمیته ملی امور خارجه (چیچرین)

[حاشیه]: ۱۲/۲۵۹۷ شوال ۱۳۳۸

دارالترجمه و وزارت امور خارجه

توجه: مکرر در روزنامه کیهان، مورخه ۴ اردیبهشت ۱۹۲۰

کلیه قدرت صادره در این باره - تمام نسخ را به وزارت امور خارجه
من ضمن کتب بایگ و مدارک نگه دارم و در صورت لزوم در اختیار وزارت امور خارجه
مستحق نظر قرار می دهم

توجه: در این باره در روزنامه کیهان، مورخه ۴ اردیبهشت ۱۹۲۰
در این مورد نیز - همه موارد در آن روز در نامه سرزده وزارت امور خارجه
ملاحظه گردیده است - همین اکنون در این وزارت امور خارجه در دسترس است
همه در این باره در روزنامه کیهان، مورخه ۴ اردیبهشت ۱۹۲۰
آنها را برای مجبور است - نهضت ملی ایران بر علیه حکومت مرکزی

۱۶۹۱

۱۶۹۱

بدرجه نسبت باینکه از طرف وزارت امور خارجه، تمام نسخ را به وزارت امور خارجه
در اختیار وزارت امور خارجه است - کتبی به این مضمون (همین)

شماره سند: ۸۰

تاریخ: ۲۴ شوال ۱۳۳۸ - ۲۰ سرطان ۱۲۹۹

فرستنده: ژنرال قونسولگری تفلیس

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: درخواست اطلاعات پیرامون اوضاع گیلان و ورود بلشویکها به خاک ایران

نمره: ۹۲۱

از تفلیس

همه روزه روزنامه‌های محلی اخبار مختلف راجع به اوضاع ایران از قبیل اعلان حکومت جمهوری در ایران و پیشرفت میرزا کوچک خان تخلیه طهران خلع سلاح قزاقها را از منبع مختلف اخذ منتشر می نماید، جنرال قونسولگری متاسفانه نمی داند نظر به نداشتن اخبار صحیح از مرکز جز سکوت چاره ندارد، آیا تصور نمی کنند جنرال قونسولگری تفلیس را در همچو موقع مهم با رابطه که اوضاع حالیه ایران با قفقاز دارد و بالشویکها مرکز عملیات خودشان را در ایران قفقاز قرار دادند لازم است از اوضاع مملکتی و اطلاعات لازمه هر هفته - تا از این جهت اقلاً مامورین ایران به مامورین کوچک ترین دول خارجه شباقت داشته باشد و در مقابل مردم و مخبرین روزنامه ها به واسطه عدم اطلاع از اوضاع مملکتی خود دوچار (دچاز) خجلت نگردند.

۸ سرطان نمره ۹۱۲ معزالدوله

[حاشیه: روس

- بطور اختصار تلگراف شود.

- نمره ۲۶۵۹/۲۷ شوال ۳۸

وزارت امور خارجه

اداره اداره

مورخه ۲۴ شوال ۱۳۳۸

نمره ۹۲۱

صیغه

از تفلیس

همه روزه روزنامه‌های محلی اخبار مختلف راجع به اوضاع ایران از قبیل اعلان حکومت جمهوری در ایران و پیشرفت میرزا کوچک خان تخلیه طهران خلع سلاح قزاقها را از منبع مختلف اخذ منتشر می نماید، جنرال قونسولگری متاسفانه نمی داند نظر به نداشتن اخبار صحیح از مرکز جز سکوت چاره ندارد، آیا تصور نمی کنند جنرال قونسولگری تفلیس را در همچو موقع مهم با رابطه که اوضاع حالیه ایران با قفقاز دارد و بالشویکها مرکز عملیات خودشان را در ایران قفقاز قرار دادند لازم است از اوضاع مملکتی و اطلاعات لازمه هر هفته - تا از این جهت اقلاً مامورین ایران به مامورین کوچک ترین دول خارجه شباقت داشته باشد و در مقابل مردم و مخبرین روزنامه ها به واسطه عدم اطلاع از اوضاع مملکتی خود دوچار (دچاز) خجلت نگردند.

ر ر

۲۷ شوال ۱۳۳۸
بطور اختصار تلگراف شود

شماره سند: ۸۱

تاریخ: احتمالاً ۱۳۳۸

فرستنده: مسیو براوین

گیرنده: کمیته انقلابی ملی شهر انزلی

موضوع: ورود بالشویکها به انزلی و سعی جهت تصرف قنسولگریهای رشت، انزلی و قزوین

نمره: -

مکتوب براوین به کمیته انقلابی ملی شهر انزلی

دولت ایران اطلاع می دهد از قرار اخباریکه به او می رسد دائماً قوای رفقای بالشویکی ها در تحت ریاست اسمعیل اف وارد انزلی شده اداره بندرانزلی در تصرف خود در آورده اند. از صمیم قلب مقدم رفقای بالشویک خود را تهنیت گفته، آرزو مندم که به زودی قنسولگریهای انزلی - رشت - قزوین را در تصرف خود در آورند. من نسبت نماینده سیاسی کمیته بالشویک در طهران خواهش دولت ایران را به آن کمیته تبلیغ می نماید که تمام هم خود را پس از تصرف قنسولگریهای مذکوره صرف آن نمایند که نه فقط به منافع اتباع ایران تخطی نشده بلکه در حفظ و صیانت آن نیز جدیت به عمل آید. دولت ایران خواهش می کند که در تمام امور محلی با کارگزارها مشورت بشود. (براوین)

[حاشیه]: اداره تحریرات روس، حضرت وزارت پناهی فرمودند فرستادن این کاغذ... نیست

- ضبط شود.

دارالترجمه وزارت امور خارجه

ترجمه مکتوب مسیو براوین به

مورخه

کمیته انقلابی ملی شهر انزلی

دولت ایران اطلاع میدهد از قرار اخباریکه به او می رسد دائماً قوای رفقای بالشویکی ها در تحت ریاست اسمعیل اف در انزلی شده اداره بندرانزلی را در تصرف خود در آورده اند. از صمیم قلب مقدم رفقای بالشویک خود را تهنیت گفته، آرزو مندم که به زودی قنسولگریهای انزلی - رشت - قزوین را در تصرف خود در آورند. من نسبت نماینده سیاسی کمیته بالشویک در طهران خواهش دولت ایران را به آن کمیته تبلیغ می نماید که تمام هم خود را پس از تصرف قنسولگریهای مذکوره صرف آن نمایند که نه فقط به منافع اتباع ایران تخطی نشده بلکه در حفظ و صیانت آن نیز جدیت به عمل آید. دولت ایران خواهش می کند که در تمام امور محلی با کارگزارها مشورت بشود. (براوین)

و حدیث آن نیز مدت بعد که

دولت ایران خواهش میکند که در تمام امور محلی با کارگزارها مشورت بشود.

مکتوب مسیو براوین به کمیته انقلابی ملی شهر انزلی مورخه ...

شماره سند: ۸۲

تاریخ: غره ذی القعدة ۱۳۳۸ - ۲۷ سرطان ۱۲۹۹

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: ژنرال قونسوگری تفلیس

موضوع: اوضاع گیلان و نتایج ورود بلشویکها به ایران

نمره: ۲۶۵۹

ژنرال قونسوگری تفلیس

نمره ۹۲۱ و اصل، پس از ورود بالشویکها برای استرداد مهمات جنرال دنیکن به رشت و تخلیه آن شهر از مامورین دولتی، میرزا کوچک خان باعده خود وارد رشت شده زمام امور را در دست گرفت و عده هم اخیراً به مازندران فرستاده است، دولت حتی الامکان مساعی است که از طریق مسالمت و اصلاح باین وقایع خاتمه دهد، تخلیه طهران دروغ، ولی بهتر آن است که راجع به وقایع مندرجه در جراید هیچگونه اظهاری ننمائید (رمز شود، مصطفی قلی)

نوع مسوده	وزارت امور خارجه	نمره عمومی	۲۶۵۹
موضوع مسوده	اداره	نمره خصوصی	۴۴
ضمیمه	بازاریخ	کارتن	۵
هالك اویس کننده	نمره / تاریخ	دوسیه	

ژنرال آندره گریگور
 ۱۹۲۱ و همسرش از دروغ با دروغها بار بار اتهامات مزبور را
 بپشت و نمیه آن نمره از تاریخ هر روز از یک فال با همه خود وارد رشت
 زمام امور را در دست داشت و همسرش را فرستاد تا به تهران
 در دست قلی ادهکان و سایر سرداران سابق و اصلاح باین وقایع
 در نتیجه هر روز دروغ و با خبر آنست هر راجع بوقایع نمره در ایران
 هیچگونه اظهاری ننمائید (از راجع سلطان)

شماره سند: ۸۳

تاریخ: ۱۳۳۹

فرستنده: وزیر امور خارجه

گیرنده: سفیر ایران در مسکو

موضوع: اعزام نمایندگانی از گیلان به مسکو

نمره: ۱۳۶

به آقای مشاور الممالک رمز شود

موافق اطلاعاتی که از منابع موثقه رسیده است چند نفر از گیلان بنام نمایندگی ملت ایران به بادکوبه وارد شده اند که از آنجا به مسکو بیایند و حکومت بادکوبه هم از آنها پذیرایی کرده است. البته می دانید که گیلان ایران نیست و حق اعزام نماینده بنام تمام مملکت ایران نخواهد داشت بعلاوه در نتیجه حوادث اخیر گیلان قسمت عمده جمعیت مقیمین آنجا از هستی ساقط و فراری و متوالی شده اند. لازم است در این موقع که ایجاد روابط و مناسبات بین الدولتین قریب الاجرا است این نکات را به دولت ساویت حالی و خاطر نشان بفرمائید و بخواهید که به اظهارات اشخاص که از گیلان رفته اند وقعی نگذاشته آنها را از مساعدت خود مایوس نماید.

امضاء: فتح الله

[حاشیه]:

- نمره ۱۳۶ -

- ۱۳۳۹/۲۴/۱۷ -

- وزارت جلیله امور خارجه - در دفتر رمز ضبط شود.

۱۳۶
 ۱۳۳۹ / ۲۴ / ۱۷

پشت در همگی از آن

را حق بدهد تا در این معرکه رسیده است خدمت از گیلان بنام نمایندگی ملت
 بادکوبه وارد شده و از آنجا مسکو بیایند و حکومت بادکوبه هم از آنها پذیرایی
 کرده است. البته می دانید که گیلان ایران نیست و حق اعزام نماینده بنام تمام مملکت ایران
 نخواهد داشت بعلاوه در نتیجه حوادث اخیر گیلان قسمت عمده جمعیت مقیمین آنجا از هستی
 ساقط و فراری و متوالی شده اند. لازم است در این موقع که ایجاد روابط و مناسبات بین
 الدولتین قریب الاجرا است این نکات را به دولت ساویت حالی و خاطر نشان بفرمائید و
 بخواهید که به اظهارات اشخاص که از گیلان رفته اند وقعی نگذاشته آنها را از مساعدت خود
 مایوس نماید.

مدارست علمیه
 در دفتر امور خارجه

شماره سند: ۸۴

تاریخ: ۱۷ ذی القعدة ۱۳۳۸ - ۱۲ اسد ۱۲۹۹

فرستنده: مشاور السلطنه - وزیر امور خارجه

موضوع: دستور العمل مشاور الممالک سفیر فوق العاده در مسکو

نمره: ۵۴۳۸/۲۸۰۶

در این موقع که آقای حمیدخان نایب سفارت فوق العاده عازم است تلگراف مورخه ۴ ذی قعدة ۱۳۳۸ نمره ۳۸۶ را توضیح و برای استحضار جناب مستطاب اجل عالی زحمت افزاست.

(۱) اگرچه در ماده اول و دوم تلگراف فوق مقصود اصلی اولیای دولت علیه ذکر شده است ولی در تبادل تلگرافات اخیر بامسیر چیچرین کمیسر خارجه حکومت ساویت روسیه با اینکه خروج قشون روس را صریحاً قید کرده و عدم مداخله خود را اعلام می نماید ولی در تلگراف اخیر که عین آن درج شود:

جناب آقای وزیر داخله

تهران

«این تلگراف است که اخیراً شاهزاده فیروز دریافت نموده است (نقطه) ۱۰ ژوئیه (نقطه) سپس از دریافت تلگرام ۲۸ ژوئن که در تاریخ ۴ ژوئیه به دست ما رسید تحقیقات کاملی را در مورد مسائل مطروحه از طرف شما آغاز کردیم، اکنون می توانم براساس داده های دقیق اثباتاً اعلام نمایم که هیچ نیروی نظامی یا دریایی جمهوری روسیه در حال حاضر در سرزمین یا آبهای ایران حضور ندارند (نقطه) نیروهایی که بنا بر ادعای شما در مناطق مورد ذکر وجود دارند هیچگونه ارتباطی با حکومت ما نداشته همچنین هیچگونه مهماتی از طرف مقامات ما یا تحت حمایت آنها ارسال نشده است (نقطه) رویه دولت روسیه در قبال مبارزات داخلی در ایران علی رغم نزدیکی ویژگیهای حکومت مستقر در رشت با حکومت روسیه، عدم مداخله می باشد (نقطه) عدم مداخله اصل اعلام شده و مورد اجرا توسط ما در ایران است ولی این اصل را برای

هر دو طرف اجرا می کنیم و نمی توانیم از حکومت تهران در قبال حکومت داشت و از حکومت اخیرالذکر علیه حکومت تهران حمایت کنیم. بنابراین برای مقامات شوروی غیر ممکن است اقداماتی علیه حکومت مستقر در رشت و اعضای آن، آنطوریکه شما مایل هستید انجام دهند (نقطه) حکومت روسیه معتقد است اصل عدم مداخله بیشتر پاسخگویی احساسات مودت آمیز و برادری بین توده های روسی و ایرانی، همچنین روابط حسن همجواری که حکومت روسیه شدیداً طالب برقراری آن با ایران است، می باشد. زیرا ملت ایران باید سرنوشت خود را تعیین کند (نقطه)»

«آرزوی توده های ایرانی براساس تعیین حق سرنوشت تامین رفاه بیشتر توسط آنها می باشد (نقطه)»

«آرزو داریم شاهد بهترین روابط بین روسیه و ایران باشیم (نقطه)»

«کمیسر مردم برای امور خارجه تقاضا دارد تلگرافها به نشانی ذیل مخابره شود. نشانی: ملاحظه می فرمائید که نظریات حکومت مسکو نسبت به متجاسرین و متمردين گیلان چیست و مطابق اطلاعات و مشاهدات فعلی اظهارات حکومت مسکو موافق واقع نیست زیرا متمردين گیلان با کشتیهای روس یا کشتیهایی که ظاهراً از روسها خریداری کرده اند به سایر بنادر ایران نیز حمله کرده و از ادوات ناریه که استعمال می نمایند مسلم است که از منابع دیگری به آنها کمک می شود و البته تا این رویه تعقیب شود اولیای دولت علیه کمتر به موفقیت کامل خود امیدوار خواهند بود. بنابراین وزارت امور خارجه لازم می داند که جناب مستطاب اجل عالی با کمال دقت و وسایل ممکنه مقاصد اصل حکومت ساویت را معلوم نموده و طوری آنها را متقاعد فرمایند که شاید این رویه مشکوک را ترک کرده و با کمال صمیمیتی که اولیای دولت علیه در بروز موافقت و حسن یک جهتی و مودت و عقد قراردادهای جدید دارند مساعد فرمایند که گذشته از اینکه دخول افراد نظامیان رسمی روس را به خاک ایران ممنوع دارند هرگونه مساعدت و موافقت مادی و معنوی خود را نیز برله مخالفین حکومت مرکزی ایران متروک نمایند و اگرچه تلگراف مسطوره فوق حاکی از بیطرفی نسبت به متمردين گیلان و دربار طهران

است ولی لازم است وضعیات این مملکت و عدم استعداد قبول انقلابات روسیه در ایران را خاطر نشان نموده و تذکر دهید که امتداد این قبیل انقلابات و هرج و مرجها مضر به حال طبقات کارگر و دهاقین ایران می باشد و البته با صدماتی که ملت ایران از رژیم سابق متحمل شده و خساراتی که رعایای ایران در قشون کشی اخیر دیده اند سزاوار نیست که آسایش فعلی آنها نیز در اثر این تحریکات مختل گردد و بالاخره دولت ایران انتظار دارد که در قبولاندن ماده اول و دوم تلگراف نمره ۳۸۶ به حکومت مسکو موفقیت حاصل فرماید که صمیمانه به موقع اجرا گذارنده شود

(۲) به موجب رایرتهایی که رسیده چهارصد فقر از بولشویکهای Tsaritsin جزء قشون متمردين گیلان بوده اند که اخیراً دوست نفر آنها بادکوبه مراجعت کرده اند و همچنین معلوم گردید که ...^۱ که جزء قشون یازدهم است با قوای متمردين به ساری آمده بوده است.

(۳) اگرچه خاطر محترم از جریان مکاتبات و مذاکرات آقای اسدخان یمین خاقان در مسکو و مسیو براوین در طهران کاملاً مستحضر است ولی تذکراً زحمت می دهد که در زمینه عقد عهدنامه مودت با رعایت مندرجات نوشتجاتی که در نقض عهدنامه ترکمانچای به سفارت ایران نوشته بودند و در طهران هم مسیو براوین پیشنهاد کرده بودند مذاکره و تهیه نموده و به دولت پیشنهاد نمایند.

(۴) چنانچه در مواد ۷/۶/۵/۴/۳ تلگراف مذکور فوق ذکر شده است برای افتتاح باب مراوده تجارتي و پستی و تلگرافی مذاکرات مقدماتی نموده طوری اهتمام نمایند که اساس آنها را بر مبنای محکمی گذارده (مقصود از اساس و مبنای محکم آن است ترتیبی اتخاذ شود که در عوض مال التجاره ایران منات و بن کاغذی ندهند یا باید مال التجاره با مال التجاره معاوضه شود یا به قسم دیگری که در ضمن مذاکرات معلوم خواهد شد) و قراردادهای مفیدی منعقد فرمایید و بالاخری مواد ۱۶ گانه که کمیسر مالی خارجه دولت ساویت روسیه (تروتسکی و چیچرین) راجع به حقوق ایران تصدیق کرده اند و برای تذکر جناب مستطاب اجل عالی ذیلاً ذکر می شود

۱. این کلمه خوانا نیست.

تعقیب و قرار اجرای آنها را بدهند.

۱- جمیع قرضهایی که ایران به حکومت امپراطوری داشت فسخ و باطل است.

۲- روسیه از این به بعد هرگز حق نخواهد داشت در واردات ایران مانند عایدات گمرکات و تلگراف و پست و مالیات و غیره مداخله نماید.

۳- بعد از آنکه دریای خزر از کشتیهای راهزن حرص مملکت گیری انگلیس پاک شود برای کشتیرانی آزاد زیر بیرق ایران اعلان خواهد شد.

۴- حدود حکومت شوریه روسیه با ایران موجب رضایت و میل اهالی که در خطوط سرحدات نشین دارد و معین خواهد شد.

۵- جمیع امتیازاتی که پیش از این چه به حکومت روسیه و چه به اشخاص سایره از تبعه روس از طرف دولت ایران داده شده بود فسخ شده از درجه اعتبار ساقط است.

۶- بانک استقراضی ایران با تمامی اراضی و املاک متعلق به آن و تمامی شعبه های آن که در ایران هست ملک طلق ملت آزاد ایران اعلان میشود.

۷- خط سیم تلگراف مشهد سیستان و سیم تلگراف ناچه استرآباد و راه شوسه انزلی و طهران و همه راههای شوسه که قشون روس در مدت اقامت آن در ایران در زمان جنگ ۱۹۱۴ - ۱۹۱۸ ساخته است با جمیع آلات و متعلقات آن ها ایضاً بناهای بندرگاه در انزلی؛ جمیع متعلقات آن ها از محطه های الکتریکی^۱ و مخلفات و غیره و همچنین راه آهن جلفا و تبریز و شعبه آن تا صوفیان با تمامی اشیاء متعلقه به راه آهن و آلات و اسباب و ابنیه و عمارات و غیره و همچنین جمیع پست خانه ها و تلگراف خانه ها و تلفون (تلفن) روس در ایران به تصرف و مالکیت مطلقه ایران و اهالی آزاد و مستقل ایران داده می شود مشروط براینکه حقوق به مستخدمین و کارگران ادارات مذکوره فوق بدهند.

۸- اصول محاکمه در قونسولخانها که سابق معمول بود به اتهام لغو و بر طرف می شود.

۹- هیئت دینی و روحانی که در ارومیه تاسیس شده بود محو و بر طرف می شود.

۱. این کلمه ناخوانا است.

۱۰- روسهایی که در ایران ساکن هستند هرگونه مالیات و رسومی که از اهالی مملکت ایران گرفته می شود و به همان اندازه باید پردازند در صورتیکه این رسوم و مالیات از روی قانون وضع شده باشد و برای سد احتیاجات ملت تحصیل شود.

۱۱- حکومت روسیه حاضر است که به اتفاق حکومت ایران مسئله حق تملک روسها بر اراضی در ایران و طریقه اجاره کردن و پرداختن مالیات و غیره را معاینه نماید و این مسئله را با حفظ منافع اهالی ایران و روس حل و تسویه نماید.

۱۲- سرحد روس و ایران برای عبور و مرور مردم به آزادی و حمل و نقل مالالتجاره باز می شود، به ایران اختیار داده می شود و هرگونه مالالتجاره را از هر کجا باشد به عنوان ترانزیت از روسیه عبور بدهد.

۱۳- حکومت شوریه روسیه حاضر است که به اتفاق حکومت ایران تعرفه های کرایه مالالتجاره ایران که به توسط راه آهن و کشتی بخار و سایر وسایط حمل و نقل از ایران به روسیه آورده می شود تعدیل و اصلاح نماید.

۱۴- روسیه از هرگونه مداخله کردن به تشکیل قوای حریبه در ایران دست می کشد

۱۵- حکومت روسیه در الغای ادارات کارگذاری در ایران حرفی ندارد.

۱۶- به ایران حق داده می شود که در تمامی شهرهای روسیه شوریه و همچنین در ترکستان و ولایت ماوراء بحر خزر و در خاک بخارا و خیوه که با ما متحد هستند برای خود قنصل تعیین کند.»

و نسبت به اختلافات سرحدی مذاکره و زمینه حاضر نمائید که حقوق حقه دولت ایران مسترد گردد.

(۵) نظر به وضعیات فعلی قفقاز و توجه مسلمین آنجا به دولت علیه و مراجعه اهالی نخجوان و غیره با حسن مذاکرات توجه اولیای دولت ساویت را در رعایت حفظ جان و مال مسلمین جلب نمائید. که نظایر واقعه گنجه که نسبت به بی گناهان واقع شد اتفاق نیفتد و جان و مال مسلمین آن حدود تامین گردد.

(۶) اقدام فرمائید که مالالتجاره اتباع ایران و کلیه اموال متعلقه به دولت و اتباع ایران که در نقاط مختلفه از طرف اولیای حکومت روسیه ضبط یا توقیف گردیده عیناً یا قسمت آن مسترد گردد.

(۷) در صورت اظهار دلتنگی و گله از طرف حکومت ساویت نسبت به رفتاریکه از طرف قشون و صاحب منصبان روس در ایران نسبت به مامورین رسمی حکومت مسکو شده است البته کمال تاسف را اظهار فرموده و گوشزد نمائید که این قبیل حرکات از مامورین ضد انقلابی روس که آن اوقات در ایران استعداد داشته واقع شده و دولت ایران مسئول وقایع اتفاقیه نبوده چنانچه خود مسیو چیچرین در تلگراف خود این قضیه را تصدیق می نماید.

(۸) چنانچه در تلگراف فوق نیز ذکر شده است نوشتجاتی که ما بین سفارت ایران و تروتسکی مبادله شده است و لازم است قبل از مذاکره به آن هارجوع نمائید و سبق هستید که همه آنها نزد اسدخان شارژه دافر بوده و همراه خود به سوئد یا پاریس برده است بخواهید و از مساعدتهایی که در آن نوشتجاتی و رسماً وعده شده است استفاده نمائید. تقدم بر تمام مسائل افتتاح باب مخابرات تلگرافی و پستی است این یکی را بر سایرین مقدم خواهند داشت.

در خاتمه برای مزید بصیرت جناب مستطاب اجل عالی سواد کلیه مکاتبات تروتسکی و مسیو براوین و تلگرافات اخیر که بین اولیای دولت علیه و حکومت مسکو مخابره شده است لفاً ارسال می گردد که از جریان مذاکرات مستحضر بوده و در مواقع لازمه سابقه را از مد نظر گذرانید و بتوانید با بصیرت کامل مقاصد اولیای دولت علیه را پیشرفت دهید.

محل امضای مشارالسلطنه وزیر امور خارجه

محل مهر وزارت امور خارجه

سواد مطابق اصل است

شماره سند: ۸۵

تاریخ: ۷ ذی الحجه ۱۳۳۸ - ۳۱ اسد ۱۲۹۹

فرستنده: از مشهد - مؤتمن السلطنه

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: درخصوص روند مذاکرات ایران و روس و درخواست جهت استفاده از نام متجاسرین

به جای بلشکویکها

نمره: $\frac{۸۴۹}{۱۴۴۸}$

از مشهد

امروز از جنرال قونسولگری انگلیس ابلاغیه در تحت عنوان عملیات بر ضد بالشویکها نشر و در آنجا وقایع جنگ منجیل را شرح داده بودند. به عقیده بنده چون بالشویکها در اظهاراتشان انکار از طرفیت با دولت علیه می نمایند و سفیر فوق العاده مامور مذاکرات و قرارداد با آنهاست اگر رای مبارک قرار بگیرد مقرر فرمایند بجای بالشویکها، متجاسرین در این نوع ابلاغیه ها نوشته شود مناسب تر است. منوط برای اولیاء امور است.

نمره $\frac{۸۴۹}{۱۴۴۸}$ مؤتمن السلطنه

[حاشیه]: به عقیده بنده بهتر است که سفارت انگلیس ابلاغیه نداده بلکه خود دولت علیه مبادرت به این امر فرمایند.

وزارت امور خارجه

اداره دائره

مورخه ۲۸ اسد ۱۳۳۸

نمره ۱۰۹۷

ضمیمه

از مشهد

امروز از جنرال قونسولگری انگلیس ابلاغیه در تحت عنوان عملیات

بر ضد بالشویکها نشر و در آنجا وقایع جنگ منجیل را شرح داده بودند

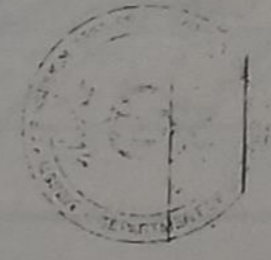
بعضی بنده عقیده می نمایند در اظهاراتشان انکار از طرفیت

با دولت علیه می نمایند و سفیر فوق العاده مامور مذاکرات و قرارداد

با آنهاست اگر رای مبارک قرار بگیرد مقرر فرمایند بجای بالشویکها

متجاسرین در این نوع ابلاغیه ها نوشته شود مناسب تر است

منوط برای اولیاء امور است $\frac{۸۴۹}{۱۴۴۸}$ مؤتمن السلطنه

بعضی بنده عقیده می نمایند در اظهارات انگلیس ابلاغیه نداده بلکه خود

دولت علیه مبادرت با این امر فرمایند

شماره سند: ۸۷

تاریخ: ۱۳۳۹ ق - ۱۲۹۹ ش

فرستنده: اداره سیاسی قزوین

گیرنده: وزارت داخله

موضوع: جنگ بین قوای دولتی و انگلیس با قوای نهضت جنگل

نمره: -

در شب ۲۵ و ۲۶ اکتبر مطابق با دوازدهم و سیزدهم ماه صفر قوای دولت ایران در میان خطوط نظامی انگلیس در فرونت رستم آباد عبور نموده عقب نشستند از همان ساعت فرماندهی کل قوای نظامی دولت فخمیه عملیات فرونت را بر علیه متجاسرین بدست خود گرفته و در صبح ۲۶ یکعده قلیل از قوای حاضره را به دیده بانان و بعضی کشفیات اعزام داشت در نزدیکی بقلو پائین و قراولان متجاسرین که در میان سنگر بوده اند تصادم نموده و چهل نفر تلفات به آنها وارد آورده و در نتیجه کشفیات هم معلوم شد که عده دشمن از سواره و پیاده و توپخانه یکهزار و دوست الی یک هزار و پانصد نفر و مقداری مترلیوز و چهار عراده توپ صحرائی است و از آن به بعد تاکنون از طرف آنها به مقامات اردوی نظامی دولت فخمیه حمله نشده است به موجب این اعلان خاطر عموم اهالی را مستحضر می دارد که اکنون عملیات فروخت در دست نظامیان دولت فخمیه است و وضعیات دشمن کاملاً در نظر نظامیان مکشوف است، اهالی با اطمینان خاطر سکونت و آرامی خود را کماکان داشته و کمک و مساعدتهای لازمه به مهاجرین رشت بنمایند.

اداره سیاسی دولت فخمیه مقیم قزوین

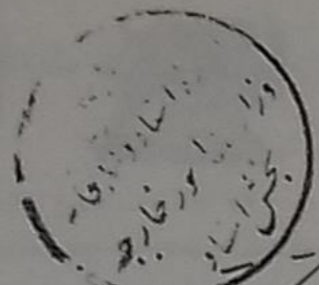
محل امضاء کیویوز

سواد مطابق اصل است

وزارت داخله

سواد بجهت امور سیاسی قزوین

نمره ۴۵

شب ۲۵ و ۲۶ اکتبر مطابق با دوازدهم و سیزدهم ماه صفر قوای دولت ایران در میان خطوط نظامی انگلیس در فرونت رستم آباد عبور نموده عقب نشستند از همان ساعت فرماندهی کل قوای نظامی دولت فخمیه عملیات فرونت را بر علیه متجاسرین بدست خود گرفته و در صبح ۲۶ یکعده قلیل از قوای حاضره را به دیده بانان و بعضی کشفیات اعزام داشت در نزدیکی بقلو پائین و قراولان متجاسرین که در میان سنگر بوده اند تصادم نموده و چهل نفر تلفات به آنها وارد آورده و در نتیجه کشفیات هم معلوم شد که عده دشمن از سواره و پیاده و توپخانه یکهزار و دوست الی یک هزار و پانصد نفر و مقداری مترلیوز و چهار عراده توپ صحرائی است و از آن به بعد تاکنون از طرف آنها به مقامات اردوی نظامی دولت فخمیه حمله نشده است به موجب این اعلان خاطر عموم اهالی را مستحضر می دارد که اکنون عملیات فروخت در دست نظامیان مکشوف است، اهالی با اطمینان خاطر سکونت و آرامی خود را کماکان داشته و کمک و مساعدتهای لازمه به مهاجرین رشت بنمایند.

اداره سیاسی دولت فخمیه مقیم قزوین
محل امضاء کیویوز
سواد مطابق اصل است

شماره سند: ۸۸

تاریخ: ۱۷ رجب ۱۳۳۹ - ۷ حمل ۱۳۰۰

موضوع: اعلامیه مقام ریاست وزراء راجع به الغاء قرارداد ایران و انگلیس

اعلامیه مقام ریاست وزراء راجع بانهاء قرارداد ایران و انگلستان

هر زمان که مواعیدی که این جانب در طی بیانیۀ اول خود دادم وظیفۀ مقدس خویش میباشم قدمهایی را که برای اجرای مقصودهای منظورم بر مبادم و هر گونه تاخیری که در اثر این مجاهدات بیل بآمال حالی حاصل میگردد سع علمه برسانم اهم از اینکه این مجاهدات با ما وقتیت متروک شود یا بواسطۀ ظهور موانع و اشکالات بیل بمقصود تاخیر اهد از آنجائیکه من نسبت بامول مشارکت ملی و فاند دار هستم و همواره این رویه را تعقیب خواهم کرد لازم میدانم اقداماتی را که برای سعادت ملت بسبب آید برای قضاوت به پیشگاه وی تقدیم دارم اکنون سرورم که در ایام شرف و شادمانی نوروز میتوانم فرح و ابسط علمه را از اعلام این قضیه افزون نمایم که پس از آن که قرار داد را در بیانه خود انا نمودم و این تصمیم را در هیئت وزراء مذاکره منتقاً رأی تعقیب مقصود را هم که تصویب و مستجاب آن وزیر امور خارجه در طی مراسله رسمی تصیم دولت را بسلطنت انگلیس ابلاغ نموده موافقت دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان را از انا قرار داد خواندار شده بود اینک در نتیجه مذاکرات میسوط و طولانی که در عرض چند هفته برای انجام این مقصود جریان داشت دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان سفارت خود مقیم طهران را مأمور نمودند که موافقت آنها را در انشاء قرار داد رسماً بوزارت امور خارجه دولت طه ابلاغ نمایند روح و واقعی که از طرف دولت انگلستان در موضوع انا قرار داد ابراز گشته بل دیگر نیت حس و مودت دیرینه برطانیای کید دا ثابت منباید سو هیئت دولت من خصوصاً از دولت اعلیحضرت پادشاه انگلستان امتثال دارم که در همان حال که انا قرار داد را قبول نموده اند هیچ گاه در احساسات و مودت آبیخ دولت طه تردیدی ننموده و با وجود انا قرار داد حاضر بودن خود را برای مساعدت بایران تأکید و تکرار کرده اند ملت و دولت ایران این علامت و برهان مودت مسیانه دولت انگلستان و حسن اخفای که از طرف دولت مزی البها نسبت بمصالح و آمال ایران و سیاستی را که دولت کنونی برای تجدید تشکیلات و اصلاحات ممالک خود اتخاذ نموده اند ابراز داشته از مسیم قلب تقدیر مینماید بنا بر این اقدام مسیم سبسی نه تنها رشته های دوستی را که مابین دولت موجود است ضعیف نمینماید بلکه برعکس نظر باحرمانی که ملین نسبت باحساسات یکدیگر مینماید رشته های مودت مستحکمتر میگردد شتاً وظیفۀ خود میدانم در این موقع باشخصار علمه برسانم که در حصول این نتیجه درخشان وزیر عتار محترم انگلستان و اعضاء سفارت مزی الیه بوسیلۀ بیان و تشریح حقیقاً وضیعت ایران بدولت متبرعه خودشان مساعدت خویش را جمل آورده و وظیفۀ مأموریت حقیقی خود را که عبارت از تحکیم مناسبات بین دولین و ملین ایران و انگلستان بطرز کمال انا نموده اند من ملت ایران را برای این موافقت دوگانه بی انا قرار داد با موافقت طرفین و در عین حال تحکیم روابط دوستانه با مسایه عظیم ایشان تاریخش خود که نیت حس و همراهی برای ماگرتیها بوده است تبریک میگویم امروز ملت ایران میشود مطمئن باشد که نه تنها حقانیت و استقلال وی بطوری که انتظار داشته حفظ کند بلکه دوستی های دیرینه باقی و ارکان اصلاحات بهر میان مشید استوار مینماید امیدوارم بهرود کرامت شال مارا در سایۀ مسی و فداکاری در ابراز مجامدت و وطن پرستی بآمال بزرگ خویش که عبارت از استقلال سعادت از آزادی و عظمت ملت و مملکت تریخ شاهنشاه ایران است نائل فرماید و اجرای و انجام سایر مواعید موفق نماید .

مورخه ۷ حمل ۱۳۰۰ شمسی مطابق ۱۷ رجب ۱۳۳۹ قمری - س شهاب الدین طباطبائی ریاست وزراء

(مطبوعه مبارکه مطبعی برنبر)

شماره سند: ۸۹

تاریخ: ۲۸ شعبان ۱۳۳۹ - ۱۷ ثور ۱۳۰۰

فرستنده: کارگذاری رشت - مؤید حضور

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پیرامون تجدید رابطه بین خالوقربان، احسان اله خان و میرزا کوچک خان و اوضاع

گیلان

نمره: ۸۲۰

از آقای مؤید حضور

دیروز برای کسب اطلاع از اوضاع گیلان به منجیل رفته تحقیقاتیکه نموده از این قرار است: میرزا کوچک خان در کسما هزار و دوست نفر عده دارد، قرار بود چهار روز قبل خالوقربان و احسان الله خان با مشارالیه در کسما ملاقات نمایند، دو کشتی بلشویک در مرداب انزلی است. روسها متدرجاً از رشت و انزلی مشغول عزیمت بطرف بادکوبه هستند ولی در فرونت متجاسرین که در سیاه دهن هفت فرسخی رشت است روسها هستند دیروز بیست نفر از متجاسرین به اردوی دولتی تسلیم شده بودند و گویا همه امروزه عده از آنها به اردو ملحق می شوند، دیروز جنرال قونسول روسیه با یکنفر آتاشه نظامی و دو نفر دیگر به معیت میرزا اسمعیل خان نایب قونسولگری بادکوبه وارد منجیل شدند که با سفارت طهران مذاکرات حضوری نمایند.

۱۷ ثور نمره ۸۲۰ مؤید حضور

وزارت امور خارجه
اداره رز - دانه
مورد ۱۸ ژوئن
نمره ۹۱۲
ضمیمه

از آذربایجان

در روز یکشنبه المص از اوضاع گیلان بر سر راه
از این قرار است: برز که ملک قان در گیلان
نفر نمره دوازده در روز چهارم روز قنبر قان در
قان با سر راه در گیلان نمره در گیلان
از زمان است روسیه بر با از است و از زمان
بطرف با از است و در وقت قنبر قان در
است و نمره است روسیه در روز است
از زمان است روسیه در روز است
از آنجا که روسیه در روز است
کفر و نمره قنبر قان در گیلان
نایب قنبر قان در گیلان
وزارت حضور نمره ۱۷ ژوئن ۱۸۴۰
مورد حضور

شماره سند: ۹۰

تاریخ: ۲۵ رمضان ۱۳۳۹ - ۱۲ جوزا ۱۳۰۰

فرستنده: معاضد السلطنه

گیرنده: ریاست وزراء

موضوع: در خصوص قرارداد بین تهران و مسکو و عزیمت یک هیئت نمایندگی از طرف تهران به گیلان
نمره: -

مقام منبع ریاست وزراء عظام دامت شوکت

هیئت دولت سابق بر حسب مذاکرات بامسکو و قرارداد بین دولتین ایران و روسیه که مقرر بود یک هیئت نمایندگانی از طرف دولت ایران عازم گیلان شده در خصوص تخلیه قشون روس و انگلیس و آذربایجان قفقاز از خاک ایران مذاکراتی به عمل آورده قرار طرز تخلیه را بدهند و ضمناً هم با روسای انقلاب گیلان مذاکراتی در باب اصلاح به عمل آید. با اینکه چندین سال بود بنده از کادرهای دولتی و امور سیاست و پلتیک دور و کنار بودم دولت سابق بنابر تلگراف آقای مشاور الممالک سفیر فوق العاده ایران در روسیه بنده را به اصرار و ابرام زیاد با چند نفر دیگر بعنوان کمیسیون فوق العاده گیلان عازم گیلان نمود. کمیسیون رفته مذاکراتی نموده نتیجه را هم به دولت وقت اطلاع داد، بنده منفرداً بر حسب اجازه موقتاً عازم طهران شدم و سایر اعضاء کمیسیون در منجیل متوقف و این اوقات چندین تلگراف از آنهارسیده و بواسطه بدی هوای منجیل همه مریض شده خواهش کرده اند اجازه داده شود به قزوین عازم شوند که تکلیف آنها معین شود حسین خان صاحب منصب ژاندارم هم که یکی از اعضاء کمیسیون است به کلی از این خدمت خواهش معافیت کرده است چون کمیسیون کاری و مذاکره در باب گیلان ندارد خواهشمند است اجازه فرمائید همگی مراجعت نموده و اگر محتاج به مذاکره جدید شود، باید از نو انتخاب شده، عازم گیلان شوند.

به تاریخ ۱۲ جوزا ۱۳۰۰

معاضد السلطنه

تمام نسخ ریاست و زردا عظام ریاست گزیده

مشت حرمت سابق و جسد سوگوار است با لک و در کرد دلا مینی هر کس از این درویش

در تریه یک مشت ناسیه گمانه از طرف هر کس از این عدم گدین سرور

گنجه صحرای قرق روس و انگلیس و از زبان لاجورد از خاک ایران سوگوار است

مهر آلوده قرار طراکینه را بنیست و حق هم با روی تر انسلب گدین سوگوار است

در باب جسد مهر آلوده با اینکه ضعیف سال بود نبه از این در هر کس

و از ریاست و پیک حرا و کتایم دولت سابق با بر سبک است

تا من در هاتک تفریق الهام ایران در رویه سینه را با صرا و الام

زیرا با خنده نری دیگر فرمان کیمون فرق اند گدین عدم گدین نو

کیمون رشم ندر آله نمونه ام بر دولت آحق جسد دلا نبر نوزاد

بر جب از این سرق عدم کلان ستم و در اعف کیمون در سبک است

و این آت صحنه سگرف آلهای بر و در اعف بر سواری سبک است

در حق سر خدای گدین از این داد شو هر روزی عدم گدین که کتف آله

سین شو عین خان صحرای صلب لاند ام هم کیم از اعف کیمون است

کجا از این صفت خدای صفت کیمون ضعیف کیمون که در سوگوار است

گدین سرور خدای صفت از این قرص کیمون است که در سوگوار است

صبر شو باید از زوایب من عدم گدین که در سوگوار است

شماره سند: ۹۱

تاریخ: شعبان ۱۳۳۹ - ثور ۱۳۰۰

فرستنده: کارگزاری منجیل

گیرنده: ریاست نمایندگان فوق العاده گیلان

موضوع: پیرامون مذاکرات بین نماینده دولت و میرزا کوچک خان و اظهارات وی

نمره: -

مقام محترم ریاست نمایندگان فوق العاده گیلان دام شوکة العالی

در تعقیب راپورت مورخه (۴ ثور ۱۳۰۰) که از جور تقدیم حضور مبارک شد از منزل آقای اسکندر خان شرحی به میرزا کوچک خان نوشته و تقاضای ملاقات نمودم جواب رسید که در کسما منتظر خواهم بود روز (۶ ثور/۱۳۰۰) وارد کسما شده میرزا کوچک خان و باکسان مشارالیه که عمده آنها (آقا شیخ محمد حسین و میرزا محمدی) و چند نفر دیگر بودند ملاقات و با ایشان داخل مذاکرات رسمی و غیررسمی گردیدیم قبل از مذاکره مرقومه که بعنوان میرزا کوچک خان بود تسلیم نمودیم.

۱- از قراریکه در آن حدود شهرت داشت و حضرات هم اظهار می داشتند که از طرف دولت حاجی احمد کسمائی و رحیم شیشه بر و میرابو طالب مامور شدند بحدود گیلان آمده عدّه بر علیه جنگلیها ترتیب دهند این خبر در جنگل فوق العاده سوء تاثیر و باعث بدبینی آنها نسبت به عملیات دولت درباره خودشان شده است پس از انتشار خبر حرکت حاجی احمد از طهران برادر مشارالیه از جنگل فراراً با عدّه به رشت رفته و به قوای انقلابی آنجا ملحق می شوند. بعد از فرار مشارالیه سی و پنج نفر کسمائی که از کسان حاجی احمد هستند از طرف میرزا کوچک خان دستگیر و توقیف می شوند.

۲- یکی از مسائلی که فوق العاده باعث عدم اطمینان میرزا کوچک خان به دولت حاضره و موجب وحشت شخص مشارالیه شده است مقام و ارتباط کاملی است بعقیده او میرزا کریم خان در مقامات عالیه دولت جدید حائز است از این مسئله بیمناک می باشد. بطوریکه از بیانات

میرزا کوچک خان استنباط شد کدورتی شخصی فی مابین او و میرزا کریم خان بوده و هست که فوق العاده هراسان و ترسناک و تصور می کند که اقداماتی که دولت راجع به جنگل می نماید، حتماً بنابه تصویب میرزا کریم خان است در مقابل کلیه ایرادات و اسنادات او تا اندازه ممکن شد که اسباب اسکات و اقناع او را فراهم نمائیم مگر در این خصوص که چون توأم با احساسات درونی او بود هر چه می کردیم این اشتباه مرتفع گردد بهیچوجه زیر بار نرفته و حاضر به قبول هم نشد.

۳- میرزا کوچک خان مدعی بود هر چند قرارداد انگلیس لغو شده است ولی دخالت مستشاران انگلیسی در امور مالیه و صاحب منصبان و معلمین انگلیسی در نظام و فرونت گیلان اجرای اصول مهمه قرارداد را عملاً می نماید راجع دخالت مستشاران انگلیسی در امور مالیه بطوریکه ممکن بود مدافعه کرده و تا درجه ملایم گردید راجع نظام چون تصمیم رسمی دولت اتخاذ نشده بود تکذیب کرده و جواب داده شد که دولت تصمیم گرفته است فقط از دولت سوئد صاحب منصب و معلم برا ژاندارمری استخدام نماید و اقدام هم شده است.

۴- مذاکرات مطول دیگر هم راجع به اوضاع مملکت و اقداماتی که از طرف دولت در سیاست داخلی و خارجی بعمل آمده فی مابین رد و بدل شد بالاخره اظهار داشتند که یگانه آرزوی شورای انقلابی جنگل تشکیل یک حکومت ملی در ایران و قطع نفوذ اجانب از داخله مملکت و تخلیه قشون اجانب از خاک ایران است، بدیهی است پس از این که اطمینان به عملیات دولت حاضره حاصل شد از روی این اصول حاضر به مساعدت با دولت و تسلیم بالا خواهیم شد.

مشاهداتی که در اوضاع داخلی و وضعیات جنگل به عمل آمده از قرار ذیل می باشد:

۱- عموماً رعایا و دهاقین و ساکنین توابع جنگل بواسطه فشار و تحمیلاتیکه از طرف جنگلیها وارد می شود ناراضی و متأذی هستند بطوریکه تحقیق کردیم از کلیه عایدات حتی تخم مرغ و سبزی هم عشریه نقدی ماخوذ می دارند.

۲- تشکیلات جنگلیها بر دو شعبه منقسم می شود. ۱) تشکیلات نظامی که عبارت از یک

شماره سند: ۹۳

تاریخ: ۱۳۳۹ ق

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت جمهوری روسیه

موضوع: پیرامون تجاوز ارتش سرخ به خاک ایران و اعتراض به ورود چند صاحب منصب روس

به تنکابن

نمره: -

یادداشت به سفارت جمهوری روسیه

یادداشت نمره ۴۹۴ راجع به بمباردمان قراء ایران واصل گردید اطلاعاتی که به آن سفارت محترم داده اند موافق حقیقت نبوده است. یعنی از طرف شاهسونها مبادرت به حمله شده و قوای احمر آنها را تعقیب می کنند و فرضاً اگر اختلافی بین شاهسونها و قراء سرحدی حدود لنگران واقع بشود و قوای احمر حق ندارند برای تعقیب آنها به خاک ایران تجاوز کنند، بلکه از دولت علیه باید تقاضا نمایند که شاهسونها را مورد مواخذه قرار داده و در صورت تقصیر آنها را به مجازات برساند.

قسمت آخر یادداشت فوق الذکر هم مطابق با واقع نیست و معلوم می شود که کسانی که به آن سفارت محترم راپرت داده برخلاف راپرت رفتار کرده اند زیرا از قرار اطلاعاتی که به وزارت خارجه رسیده با واردین تنکابن دو کشتی جنگی به بندر آمده و چند نفر صاحب منصب روس همراه دارند که توپخانه هم در تحت نظر آنها است و این پیش آمد خلاف اطمینان نهایی است که از طرف آن سفارت داده شده.

Telegramm vom 21. Juni 1914

Р. С. Ф. С. Р.
ПОЛНОМОЧНОЕ
ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО
В ПЕРСИИ

دولت جمهوری روسیه ایالتی اشترافی شورای روس

نماینده کنسول

در ایران

№ ۴۹۴ -

В Министерстве Иностранных Дел.

۱۴ مرداد ۱۳۰۰

На отношение Министерства Иностранных Дел от 16 мая с.г. за № 3832/1713 с сообщением с бомбардировке русскими войсками персидских селений настоящим заявляю, что, по полученным мною известиям, это сообщение совершенно не соответствует действительности. В Куганском районе произошло лишь несколько стычек между нашими войсками и разбоями шахаи шахсванов, постоянно совершающими нападения на наши приграничные селения в скрестностях Ленкрани.

Одновременно пользуюсь случаем заявить, что, распространившиеся в Персидских Правительственных кругах, слухи об оставлении эвакуировавшихся из Гиляна войсками оружия, боевых припасов и инструкторов Кучук Хану являются сплешным вымыслом.

Полномочный Представитель Р. С. Ф. С. Р. в Персии

Handwritten signature

Handwritten signature

۱۷ مرداد ۱۳۰۰

۴۴۱۰

مورد ادعا شده از طرف تو محترم نادر ۱۷ مرداد

سیران کتله در ۱۷ مرداد

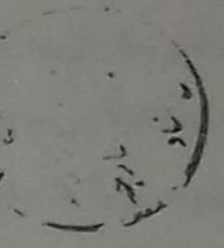
Handwritten notes in Persian script:
در جواب ایراد است که از تاریخ ۱۳۰۰/۱۷۱۴ راجع به بمباردمان قراء ایران
بسته قوای احمر اینک در نظر رسیده که در مورد راپرت
در صورت اینچنین خبر مزبور هیچ منافات با حقیقت نیست
نقطه در اینست که چند مرتبه در این زمین قوای احمر در جهت
سپارتن شهنشاه که مقصد خود از سرحد ایران در طرف لنگران
نزد لنگران واقع گردیده است
فردا در تاریخ ۱۳۰۰/۱۷۱۴ در نظر آن سینه این در مورد
در مورد این است در مورد که قوای احمر لنگران را تکیه میکنند
و سوار و مهمت کتله دست به بار بریزد که کتله این میکنند
بسیار از این بدیدیم که این است فرق حقیقت کفر است
این سینه قوای احمر که سیران کتله در ۱۷ مرداد

شماره عمومی	۹۵۷۴
شماره خصوصی	
کارتن	۱۸
دوسه	۹

نوع سند	تذکره
موضوع سند	تذکره
صمیمه	
پاک و اسکن شده	

وزارت امور خارجه
اداره
تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲

در خصوص مذاکراتی که در پی آن در تهران و در کربلا
بین طرفین مذکور در این باب و در کربلا
که در آنجا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
کسب شده و از آنجا که در کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
مطلع شد که در آنجا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
در کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
بینه و آنجا که در کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
زیر همراه و کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
از کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲

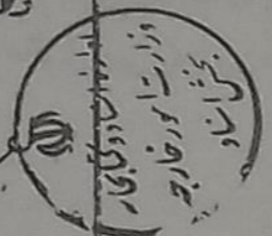

شماره عمومی	
شماره خصوصی	
کارتن	
دوسه	

نوع سند	
موضوع سند	
صمیمه	
پاک و اسکن شده	

وزارت امور خارجه
اداره
تاریخ ۱۳

در خصوص مذاکراتی که در پی آن در تهران و در کربلا
بین طرفین مذکور در این باب و در کربلا
که در آنجا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
کسب شده و از آنجا که در کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
مطلع شد که در آنجا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
در کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
بینه و آنجا که در کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
زیر همراه و کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲
از کربلا در تاریخ ۹ اردیبهشت ۱۳۰۲

Тегеран 7 июля 1921

Р. С. Ф. С. Р.
ПОЛНОМОЧНОЕ
ПРЕДСТАВИТЕЛЬСТВО
В ПЕРСИИ

دولت جمهوری سوسیالیستی شورای روس
نمایندگی مختار

در ایران

№ 599

Господину Министру Иностранных Дел.

۱۲ سرطان ۱۳۰۰

Милостивый Государь,

В ответ на отношение Ваше от 30 июня с.г. за
№ 9572 Полномочный Представитель Р.С.Ф.С.Р. в
Персии имеет честь сообщить, что им приняты все
меры для выяснения указываемого Вами инцидента.

ایمیر وزیر امور خارجه

در جواب مراسله مورخه نهم سرطان ۹۵۷۲ اینک نماینده مختار جمهوری

سوسیالیستی شوروی روس در ایران با کمال احترام خاطر عالی را مستحضر می دارد که برای

تصریح واقعه که در مراسله محترمه مرقوم فرموده بودید از طرف دوستدار اقدامات لازمه به

عمل آمده است.

لایحه هم تقدیم است

Handwritten signature

Handwritten notes and signatures in Persian, including dates like ۱۲ سرطان ۱۳۰۰ and various official stamps.

شماره سند: ۹۶

تاریخ: ۱ ذی القعدة ۱۳۳۹ - ۱۶ سرطان ۱۳۰۰

فرستنده: نماینده مختار دولت شوروی

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: اقدام به درخواست وزارت امور خارجه ایران

نمره: ۵۹۹

آقای وزیر امور خارجه

در جواب مراسله محترمه مورخه نهم سرطان ۹۵۷۲ اینک نماینده مختار جمهوری
سوسیالیستی شوروی روس در ایران با کمال احترام خاطر عالی را مستحضر می دارد که برای
تصریح واقعه که در مراسله محترمه مرقوم فرموده بودید از طرف دوستدار اقدامات لازمه به
عمل آمده است.

[حاشیه]: سابقه چیست

- ضمیمه کنید یا مطالب را اطلاع دهید

- راجع به مراسله ایست که در باب دو فرزند کشتی جنگی و ورود عده صاحب منصب

روس به بندر شمسوار نوشته شده بود.

- اداره دویم - ۱۷ سرطان ۳۰۰

- ضبط شود.

شماره سند: ۹۷

تاریخ: ۳ ذی القعدة ۱۳۳۹ - ۱۸ سرطان ۱۳۰۰

فرستنده: وزیر امور خارجه

گیرنده: رشتین - نماینده مختار شوروی

موضوع: درخواست تصفیه نقاط سرحدی از ارتش سرخ

نمره: ۴۳۱۰

آقای نماینده مختار

احتراماً به اطلاع آن جناب می‌رساند که سفارت جمهوری روسیه ذیل نمره ۴۹۴ مورخه ۱۴ جوزا ۱۳۰۰ شایعات راجع به اینکه قشون احمر تخلیه گیلان اسلحه و مهمات به میرزا کوچک خان می‌گذارند تکذیب می‌کند، دوستدار همیشه اطمینان کامل به اقوال آن جناب داشته و به اتکاء همین اطمینان است که می‌توانم پیش بینی کنم در آتیه روابط دوستی ملتین ایران و روسیه بر پایه و اساس محکم تری قرار گرفته هر گونه سوء تفاهمات را مرتفع خواهد نمود ولی در حین حال متاسفانه بعضی مسائلی مثل قضیه بندر شهبوار و عده قشون روس به رشت واقع می‌شود که اطمینانات دوستدار نزد اولیای دولت و افکار عامه مورد تردید قرار می‌دهد و چون دوستدار عقیده دارم که آنجناب در تشید مبانی مودت بین الدولتین مساعی بوده و اینگونه وقایع بدون اطلاع و خلاف میل آنجناب بروز می‌کند قویاً انتظار دارم که نسبت به اقدامات حسنه در جلوگیری سریع از این اتفاقات و عدم وقوع نظایر آن معتقد است دوستدار را در پیشگاه دولت متبوعه و عامه مردم تایید بفرمایند.

مسیو رشتین نماینده مختار دولت جمهوری روسیه

وزارت امور خارجه
اداره امور خارجه
مورخه ۱۸ سرطان ۱۳۰۰
نمره ۴۳۱۰
ضمیمه

۲۳۱۰

شماره سند: ۹۷

تاریخ: ۳ ذی القعدة ۱۳۳۹ - ۱۸ سرطان ۱۳۰۰

فرستنده: وزیر امور خارجه

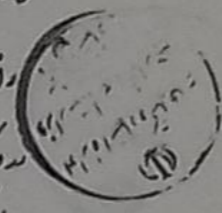
گیرنده: رشتین - نماینده مختار شوروی

موضوع: درخواست تصفیه نقاط سرحدی از ارتش سرخ

نمره: ۴۳۱۰

آقای نماینده مختار

احتراماً به اطلاع آن جناب می‌رساند که سفارت جمهوری روسیه ذیل نمره ۴۹۴ مورخه ۱۴ جوزا ۱۳۰۰ شایعات راجع به اینکه قشون احمر تخلیه گیلان اسلحه و مهمات به میرزا کوچک خان می‌گذارند تکذیب می‌کند، دوستدار همیشه اطمینان کامل به اقوال آن جناب داشته و به اتکاء همین اطمینان است که می‌توانم پیش بینی کنم در آتیه روابط دوستی ملتین ایران و روسیه بر پایه و اساس محکم تری قرار گرفته هر گونه سوء تفاهمات را مرتفع خواهد نمود ولی در حین حال متاسفانه بعضی مسائلی مثل قضیه بندر شهبوار و عده قشون روس به رشت واقع می‌شود که اطمینانات دوستدار نزد اولیای دولت و افکار عامه مورد تردید قرار می‌دهد و چون دوستدار عقیده دارم که آنجناب در تشید مبانی مودت بین الدولتین مساعی بوده و اینگونه وقایع بدون اطلاع و خلاف میل آنجناب بروز می‌کند قویاً انتظار دارم که نسبت به اقدامات حسنه در جلوگیری سریع از این اتفاقات و عدم وقوع نظایر آن معتقد است دوستدار را در پیشگاه دولت متبوعه و عامه مردم تایید بفرمایند.

مسیو رشتین نماینده مختار دولت جمهوری روسیه

شماره سند: ۹۸

تاریخ: ۷ ذی القعدة ۱۳۳۹ - ۲۲ سرطان ۱۳۰۰

فرستنده: نماینده مختار جمهوری سوسیالیستی شوروی در ایران

گیرنده: وزیر امور خارجه

موضوع: رد اخبار پیرامون اقدامات ارتش سرخ

نمره: ۶۳۰

آقای وزیر امور خارجه

در جواب راسله محترمه مورخه هیجدهم سرطان نمره ۴۳۱۰ احتراماً زحمت اقرا می شود که دوستدار برای تصفیه سریع فرونت گیلان مشغول اقدامات لازمه بوده ضمناً راجع به شایعات مختلفی که دشمنان روسیه کارگران و دهاقین در طهران انتشار می دهند، اینک خاطر نشان می کند که تمام شایعات مزبور بطور اغراق و مبالغه و در اغلب موارد مناقی با حقیقت می باشد، در خاتمه موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را تقدیم می دارد.

نماینده مختار جمهوری سوسیالیستی شوروی روس در ایران

[حاشیه]:

۲۲ سرطان / ۱۳ -

- ضبط شود

- اداره دویم - ۲۵ سرطان ۳۰۰

تلهگرام ۱۳ ژوئیه ۱۹۲۱

Господину Министру Иностранных Дел.

۲۲ سرطان / ۱۳۰۰

رئیس وزیر امور خارجه

Уилостивый Государь,

В ответ на Ваше отношение от 9 июля с.г. за № 4310 имею честь сообщить, что мною принимаются все меры к скорейшей ликвидации Гилян-ского фронта. Что касается разного рода слухов, циркулирующих в Тегеране, распускаемых врагами Рабоче-Крестьянской России, то все они являются сильно преувеличенными и в большинстве случаев совершенно не соответствующими действительности. -

Примите уверение в совершенном моем уважении. -

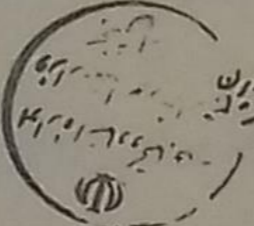
Полномочный Представитель

Р.С.Ф.С.Р. в Персии:

С. П. ...

در جواب رساله محترمه مورخه هیجدهم سرطان ۱۳۳۹ و تقریباً زحمت اقرا می شود که دوستدار برای تصفیه سریع فرونت گیلان مشغول اقدامات لازمه بوده ضمناً راجع به شایعات مختلفی که دشمنان روسیه کارگران و دهاقین در طهران انتشار می دهند، اینک خاطر نشان می کند که تمام شایعات مزبور بطور اغراق و مبالغه و در اغلب موارد مناقی با حقیقت می باشد، در خاتمه موقع را مغتنم شمرده احترامات فائقه را تقدیم می دارد.

نماینده مختار جمهوری سوسیالیستی شوروی روس در ایران

۲۲ سرطان / ۱۳ -

شماره سند: ۹۹

تاریخ: ۷ ذالقعده ۱۳۳۹ - ۱۳ ژوئیه ۱۹۲۱

فرستنده: کمیته ملی امور خارجه روسیه مسیو چیچرین

گیرنده: سفیر فوق العاده ایران

موضوع: در تصحیح خبر روزنامه و همچنین اعلام نداشتن هیچ گونه مداخله در امور داخلی ایران

نمره: ۴۰۲۵

سواد مراسله کمیسر ملی امور خارجه مسیو چیچرین به سفیر فوق العاده ایران

دوستدار احتراماً به استحضار خاطر محترم می‌رساند که خبر واصله از اردوی

احسان‌اله‌خان از روی اشتباه و عدم مواظبت در روزنامه ایزوستیای امروز درج شده است و

دولت متبوعه دوستدار و هم چنین دولت آذربایجان بطوریکه دولت مشارالیه اعلام داشته

است از هر گونه مداخله در امور داخلی ایران اجتناب نموده بهیچوجه کمک و مساعدتی درباره

احسان‌اله‌خان و کوچک خان بعمل نیاورده و هیچگونه ارتباطی با آنها ندارد.

احترامات فائقه را

چیچرین

دارالترجمه وزارت امور خارجه

۱۹۲۱

مورخه سکر ۱۳ روزه ۴۵۵

ترجمه

سواد مرسله کمیسر ملی امور خارجه مسیو چیچرین

دوستدار احتراماً بخاطر محترم گردید به خبر درج شده در روزنامه ایزوستیای

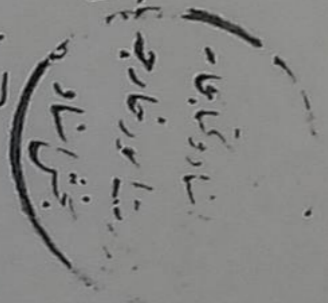
امروز درج شده است و دولت متبوعه دوستدار و هم چنین دولت آذربایجان بطوریکه دولت مشارالیه اعلام داشته

است از هر گونه مداخله در امور داخلی ایران اجتناب نموده بهیچوجه کمک و مساعدتی درباره

احسان‌اله‌خان و کوچک خان بعمل نیاورده و هیچگونه ارتباطی با آنها ندارد.

احترامات فائقه را

لغات نامه را

محرر

H. K. U. S.

Copie de la lettre du Commissaire du Peuple pour les Affaires Etrangères G. Tchitchérine à Monsieur l'Ambassadeur Extraordinaire de PERSE.

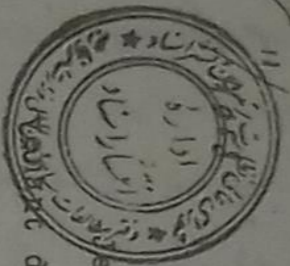
Moscou, le 13 Juillet, 1921.

Monsieur l'Ambassadeur,

Je me hâte de Vous faire savoir que la correspondance du camp d'Eschanoulla-Khan n'a été insérée dans les Izvéstia d'aujourd'hui que par suite d'inadvertance, et que notre Gouvernement ainsi que celui d'Azerbaïdjan, ainsi qu'il nous a déclaré, évite toute intervention dans les affaires Intérieures de la Perse, ne prête aucun appui à Eschanoulla Khan ou à Koutchouk-Khan et ne se trouve en aucun rapport avec lui.

Recevez, Monsieur l'Ambassadeur, l'expression très sincère de ma haute considération.

Georges Tchitchérine.

Handwritten signature and stamp in Persian script.

شماره سند: ۱۰۰

تاریخ: ۱۰ ذی القعدة ۱۳۳۹ - ۲۵ سرطان ۱۳۰۰

فرستنده: کارگذاری رشت - مؤید حضور

گیرنده: ریاست وزراء

موضوع: درگیری بین قوای سید جلال (چمنی) و قوای دولت

نمره: ۱۳۹

از کارگذاری رشت

مقام منبع ریاست وزراء عظام دامت شوكة

دو روز قبل مابین قوای دولت علیه سید جلال جنگ سختی در جنگل واقع عاقبت بیست نفر از عده سید جلال مقتول و خود مشارالیه هم مجروح و متواری شده قشون او را دنبال کرده است و از طرف قوای دولتی تلفاتی داده نشده فقط چند نفری مجروح شده‌اند.

۲۵ سرطان نمره ۱۳۹

مؤید حضور

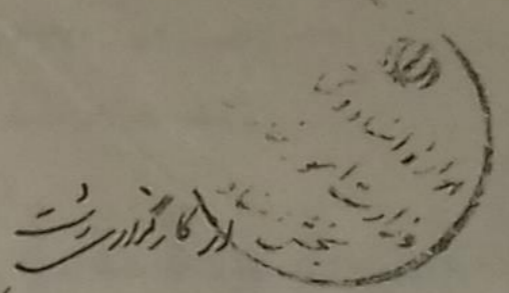
[حاشیه:]

- کابینه

- ضبطی است

وزارت امور خارجه
اداره رز دائرة
مورخه ۱۲ رلهه ۱۳۳۹
نمره ۱۷۰۵
ص. ۵۴

س. م. خ. با است. د. در. ع. م. م. د. است. ن. م. م.
روز قیامین قرار است عید سید عدیل جنگ نبرد حضرت
عاقبت نفر از عید سید عدیل متعول و خوش را
و سوار است قسطنطنیه اورا دنبال که است و از طرف قرار است
مغایا در آن فقط چند نفر کوی که نمره ۱۳۹
سید محمدرضا

سید محمدرضا

شماره سند: ۱۰۱

تاریخ: ۲۱ ذی القعدة ۱۳۳۹ - ۴ اسد ۱۳۴۰

فرستنده: کارگذاری آستارا

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: پیرامون اقدامات احسان اله خان

نمره: ۲۴۸

وزارت خارجه در تعقیب نمره ۲۰۹ و جواب رمز مورخه ۱۲ ژویه که فقط ۲۲ ژویه
واصل، خاطر مبارک را مستحضر می دارد روسها رشت و انزلی را تخلیه کردند و عجالتاً گویا در
آن نقاط خیالی نداشته باشند ولی اشغال شهسوار و وضعیت مازندران و پیشرفت احسان اله خان
در بعضی نقاط دوائر حزبی و کمیته های را امیدوار کرده سردار محی، عمید السلطان، حاجی
محمد جعفر، حاجی احمد خان و عده از انقلابیون رشت و طرفداران احسان اله خان چندی
است وارد بادکوبه و در صدد هستند دوایر رسمی و افکار کمیته های حزبی را با خیالات خود
همراه نموده، قوه تحصیل و به شهسوار و سایر نقاط اعزام دارند اگرچه نریمان نوف به
احسان اله خان رسماً جواب نداده و در طی تذکرات عدم رضایت خود را از احسان اله خان اظهار
می دارد و کمیسر خارجه حسین اوف به اصرار بنده کمک آذربایجانی ها را به احسان اله خان رسماً
تکذیب و در این باب رسماً به کمیسر خارجه روس چیچرین تلگرافی کرد، ولی عقیده بنده در
تمام نقاط سرحدی و بنادر باید اقدامات احتیاط بعمل آید که از هر نوع پیش آمدها فوراً
جلوگیری شود، حضرت سفیر کبیر ۲۳ ژویه از مسکو حرکت فرمودند امید کلی حاصل است
پس از ورود ایشان بی تکلیفی مناسبات ما با همسایگان خاتمه پیدا نماید.

۲۱ ذی قعدة نمره ۲۴۸

ساعد وزاره

نمونه شماره ۱۶

models 16

اندر باره...

۱۱

نمونه شماره ۱۶	اداره تلگرافی دولت علیه ایران	تاریخ و صورت اسم گیرنده	توضیحات	عدد کلمات تاریخ اصل	نوع	نمونه شماره ۱۶
۱۶۹				۲۷۰	۴	۲۲۸
۹	۶	۴	۴	۲۲۸	۴	۲۲۸

دو روز قریب در محفل ۹-۶ و عملی در روز ۱۲ ژوئن
 فقط ۲۲ روز و هر قطعه را که با تحقیق میدارد روزی یک بار و
 آنرا با محاسبه گفته و محلی با برآ در آن نقاط همایند است و
 افعال استوار و وضعیت از رندهاں و دستورات اعیان القان
 در بعضی نقاط هم از بنده و وضع مکتوب آنرا میدار کرده سردار مح
 محمد الشاهان مگر که عفو علی القان و بعد از آن عهد پیران است
 و مقررند از اعیان القان قید است و در آنجا که در صدر است
 هر از رندهاں مکتوب آنرا بنده و با همیلاست و همراهِ
 قوه مختصر و به استوار و بر نقاط اعزام دارند آنرا هم زمان ترف
 به آعیان القان استوار نهاده و در طرفه اکرام علم از رندهاں

نمونه شماره ۱۶

models 16

نمونه شماره ۱۶	اداره تلگرافی دولت علیه ایران	تاریخ و صورت اسم گیرنده	توضیحات	عدد کلمات تاریخ اصل	نوع	نمونه شماره ۱۶
۱۶۹					۴	۲۲۸
۹	۶	۴	۴	۲۲۸	۴	۲۲۸

از رندهاں القان اظهار میدارد و مکتوب فایده همین اوج همراهِ
 مگر از رندهاں آنرا هم بنده و القان استوار است و در آنجا که
 روزی یک بار و عملی در روز ۱۲ ژوئن و در آنجا که در صدر است
 عدد آنرا با محاسبه گفته و محلی با برآ در آن نقاط همایند است و
 افعال استوار و وضعیت از رندهاں و دستورات اعیان القان
 در بعضی نقاط هم از بنده و وضع مکتوب آنرا میدار کرده سردار مح
 محمد الشاهان مگر که عفو علی القان و بعد از آن عهد پیران است
 و مقررند از اعیان القان قید است و در آنجا که در صدر است
 هر از رندهاں مکتوب آنرا بنده و با همیلاست و همراهِ
 قوه مختصر و به استوار و بر نقاط اعزام دارند آنرا هم زمان ترف
 به آعیان القان استوار نهاده و در طرفه اکرام علم از رندهاں

۹۲۰۸

شماره سند: ۱۰۲

تاریخ: ۲۱ ذی القعدة ۱۳۳۹

فرستنده: کارگذاری آستارا

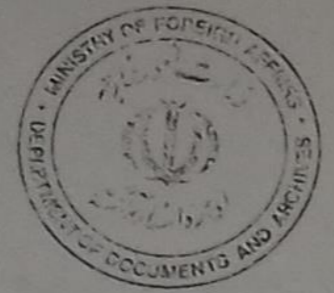
گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: در خصوص اوضاع بادکوبه و جنگ احسان اله خان جهت فتح تهران

نمره: ۲۴۸

وزارت خارجه در تعقیب نمره ۲۴۸ به عرض می‌رساند راجع به اشخاصی که از رشت به بادکوبه وارد شدند در عملیات آنها تحقیقات عمیق به عمل آمده، از قرار معلوم عمیدالسلطان و سردار محی در آنجا بی طرف و تشیبات برله احسان‌اله خان نمی‌کند ولی بعضی دوائر انقلابی بی میل نیستند از وجود آنها استفاده نمایند، مخصوصاً با آقای عمیدالسلطان ملاقات شد، از اتفاق ناگوار گیلان فوق العاده اظهار تاسف نموده متقاعد شد پس از ورود حضرت سفیر به حضور رسیده شرح وقایع را به عرض و از کیفیت امر وقایع گیلان خاطر ... سفیر را کاملاً مستحضر نماید این جا شهرت دارد میان ساعدالدوله و احسان‌اله خان به هم خورده و شکست احسان‌اله خان هم از احسان‌اله خان اظهار می‌دارد، و کمیسر خارجه حسین اوف به اصرار بنده کمک آذربایجانها را به احسان‌اله خان رسماً تکذیب و در این باب رسماً به کمیسر خارجه روس چیچرین تلگرافی کرده ولی عقیده بنده در تمام نقاط سرحدی و بنادر باید اقدامات احتیاطیه به عمل آید که از هر نوع پیش آمدها فوراً جلوگیری شود. حضرت سفیر کبیر ۲۳ ژویه از مسکو حرکت فرمودند امید کلی حاصل است پس از ورود ایشان بی تکلیفی مناسبات ما با همسایگان خاتمه پیدا نماید. ۲۱ ذی قعدة نمره ۲۴۸ ساعد وزاره.

۱. این کلمه خوانا نیست.

Modelo 16

نمونه نمره ۱۶

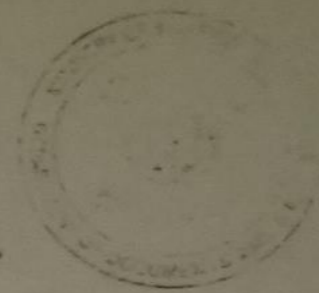
صفحه اول
 ۱۳۹

نمره کتاب: اداره تلگرافی دولت علیه ایران

از این	نمره قبضه ۲۹۳	نمره کلمات تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول	اسم کبریا
۹	نمره تلگراف ۱۵	۱۴	۲۵	۱۳۹	

وزارت خارجه در تعقیب نمره ۲۴۸ تهران مورخ ۲۱ ذی القعدة ۱۳۳۹
 از رشت به بادکوبه وارد شدند در عملیات آنها تحقیقات عمیق
 بعمل آمد از قرار معلوم عمیدالسلطان و سردار محی در آنجا بی طرف و
 تشیبات برله احسان‌اله خان نمی‌کند ولی بعضی دوائر انقلابی
 بی میل نیستند از وجود آنها استفاده نمایند، مخصوصاً با آقای عمیدالسلطان
 ملاقات شد از اتفاق ناگوار گیلان فوق العاده اظهار تاسف نمودند متقاعد
 شد پس از ورود حضرت سفیر کبیر ۲۳ ژویه از مسکو حرکت فرمودند
 امید کلی حاصل است پس از ورود ایشان بی تکلیفی مناسبات ما با همسایگان
 خاتمه پیدا نماید. ۲۱ ذی قعدة نمره ۲۴۸ ساعد وزاره.

نمبره ۱۶

16 delele

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

شماره ۱۳۹

نمبره کتاب	نمبره قبض	نمبره تلگراف	نمبره	توضیحات	تاریخ وصول	اسم گیرنده
				صک		

از رخصت الم فاه اظهار میدارم که فارغ میشم ادو بهار سید
 گما از راهی آید رخصت الم فاه رسد و قوتی در راه رسد که
 روس میخیزد و تلگراف کرد و با عفتی شد در تمام نقاط سراسر و ستار
 آمد آنگاه به اعتدال بهر آید و از سراسر بهر آمد که مرز اولی
 تو کفرت کفر کفر ۲۳ روز از سراسر است فرجه آمد
 هر چه سراسر در حوالی به کفرت است و ما با هم بقدر
 خانه سراسر باشد (۲) تر قوتی رسد و سراسر

۷
 ۹۲۰۸

شماره سند: ۱۰۳

تاریخ: ۶ ذی الحجه ۱۳۳۹ - ۱۹ اسد ۱۳۰۰

فرستنده: کارگذاری آستارا

گیرنده: قونسولگری ایران - بادکوبه

موضوع: اعتراض به ورود کشتیهای جنگی به مرداب انزلی

نمبره: ۹۴۴۱

توسط تلگرافخانه آستارا

قونسولگری دولت علیه - بادکوبه

به موجب اطلاع واصله چند فروند کشتی جنگی در مرداب انزلی لنگر انداخته کشتی
 روزا که به بادکوبه رفته بجای آن سه فروند دیگر آمده کشتی از خاسگی که یک ماه قبل وارد انزلی
 شده، مهندس آن شهر و اطراف را نسبت به دریا مسافت نموده رفته بود. مجدداً مراجعت
 مقصودش معلوم نیست با مقامات بادکوبه مذاکره نتیجه را اطلاع دهد.

امضاء

[حاشیه]:

- به سفارت هم یادداشتی در این خصوص تهیه کنید.

Mo. 15

۱۳۰۰
 شماره کتاب ۴
 اداره تلگرافی دولت علیه ایران
 سنه ۱۳۰

از ۴۰	نمره قبض ۲۶	عدد کلمات ۱۶۸	توضیحات	تاریخ وصول	اسم کاتب
۴	نمره تلگراف ۲۶	۱۵		۱۳۰۰	در

وزارت جلیله دانله کتبه وزارت جلیله ایران از کار ۱۵ اردیبهشت
 لفظ کسر از آنرا که وارد شده است و در این باره نیز کتبه وزارت جلیله
 فالو سراد و غیره در عمل هم روزی یک کتبه در کار است و در این باره
 سرزده کردیم در کتبه وزارت جلیله ایران و در این باره کتبه وزارت
 الجلیله فالو سرزده کردیم و در این باره کتبه وزارت جلیله ایران و
 سرزده کردیم فالو سرزده کردیم و در این باره کتبه وزارت جلیله ایران
 میرزا آقا اسفندیار کتبه وزارت جلیله ایران و در این باره کتبه وزارت
 کتبه وزارت جلیله ایران و در این باره کتبه وزارت جلیله ایران
 بنده در وزارت جلیله ایران و در این باره کتبه وزارت جلیله ایران

۱۳۰۰
 تاریخ ۱۸
 شماره ۴۴۴
 وزارت جلیله ایران

شماره سند: ۱۰۷

تاریخ: ۳۰ صفر المظهر ۱۳۴۰

فرستنده: سفارت ایران در پاریس

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: ارسال مطبوعات در خصوص نهضت جنگل

نمره: ۱۶۲/۴۰

وزارت جلیله امور خارجه

مطبوعات اینجا در خصوص تصرف شهر رشت و جنگل به توسط قوای دولتی و فرار
 میرزا کوچک خان به طالش شرحی نوشته اند که محض استحضار خاطر اولیای آن وزارت جلیله
 یک قطعه از روزنامه تیمس و دیلی تلگراف راتلوا ارسال می دارد زاید می داند تذکار نماید که
 انتشار این اخبار مخصوصاً در این موقع که پلیس جنوب منحل شده چقدر مفید و در افکار عامه
 چه اثرات خوب می بخشد.

[حاشیه]:

- کابینه - ۲۷ جدی ۱۳۰۰

- ضبطی است -

شماره سند: ۱۰۹

تاریخ: صفر ۱۳۴۰ - اکتبر ۱۹۲۱

موضوع: ترجمه روزنامه رویت در خصوص میرزا کوچک خان

جنگ در ایران

فرار رئیس شورشیان

کوچک خان رئیس شورشیان شب ۱۹-۲۰ اکتبر به رشت حمله کرد، ولی سردار سپه

پس از دفع حمله وی را تا داخل جنگل تعقیب کرده و استحکامات شورشیان را تصرف نمود.

کوچک خان به طالش فرار کرد.

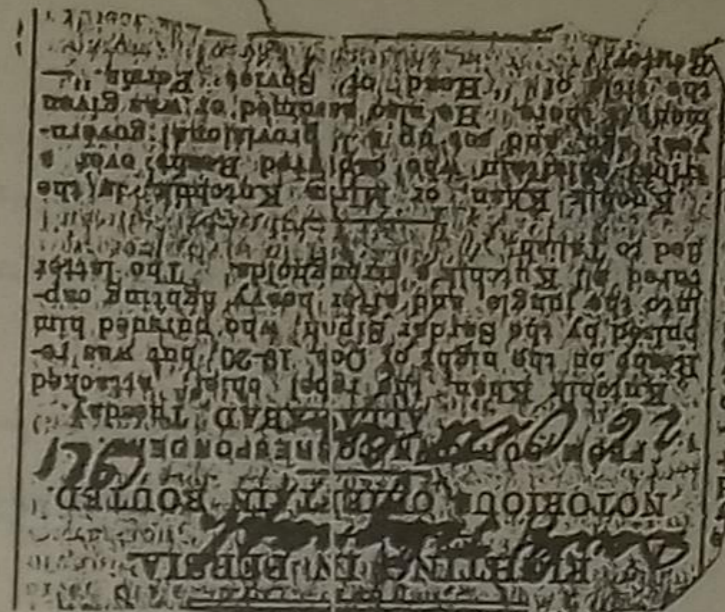
کوچک خان یا میرزا کوچک رئیس گروهی است که سال قبل رشت را تصرف

کرده «دولت موقتی» را در آنجا تشکیل دادند، وی دارای القابی نظیر «رئیس ایران روسی» بود.

رویت

FIGHTING IN PERSIA.
Daily Telegraph
NOTORIOUS CHIEFTAIN ROUTED.
 FROM OUR OWN CORRESPONDENT.
 26 Oct 1921
 ALLAHABAD, Tuesday.
 Kutchik Khan, the rebel chief, attacked Resht on the night of Oct. 19-20, but was repulsed by the Sardar Sipah, who pursued him into the jungle, and after heavy fighting captured all Kutchik's strongholds. The latter fled to Talish.

Kutchik Khan, or Mirza Kutchuk, is the tribal chieftain who captured Resht over a year ago, and set up a "provisional government" there. He also assumed or was given the title of "Head of Soviet Persia." — *Reuter.*

PERSIAN INSURGENT IN FLIGHT
Times, 26 October 1921
FOREST STRONGHOLD CAPTURED.

(FROM OUR SPECIAL CORRESPONDENT IN THE MIDDLE EAST.)

TEHERAN, OCT. 24.

Kutchik Khan, whose principal lieutenants have surrendered after quarrelling with him, has been making a last desperate stand in the jungle. He twice counter-attacked Resht by night on the 19th and 20th, but was repulsed and pursued. Yesterday, after heavy fighting, the Sardar Sipah's Cossacks captured his women and his forest stronghold, and Kutchik Khan fled to Talish.

If this success be continued Enzeli should be occupied to-day and communication between Teheran and Baku reopened shortly.

شماره سند: ۱۱۰

تاریخ: ۳ ربیع الاول ۱۳۴۰ - ۱۲ عقرب ۱۳۰۰

فرستنده: ساعدالوزاره

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: اقدامات امیر عشایر خلخالی و ضرغام السلطنه و تحریکات حاجی محمدجعفر (کنگاورى)

نمره: ۱۴۱

از ساعدالوزاره

از قرار اطلاعاتیکه دست آوردم احسان اله با برادر امیر عشایر خلخالی و ضرغام السلطنه در صد و ایجاد روابط و پاره تشبثات جدیده است که از انزلی و طالش دولاب را در دست خود نگاه داشته فتنه را مشتمل بکند و برای این مقصود بعضی از مجاهدین را که بادکوبه بودند احضار کردند از طرف دیگر حاجی محمدجعفر ملاقات‌هایی با ارژنگی وروونریمانوف (ارژنینیکیدزه) و با اظهار پاره جعلیات عبارت از قبیل سالارالدوله به حدود کردستان و قوت گرفتن اسمعیل آقا ایران را مستعد انقلاب وانمود سعی نموده خطرات را از نیت کنارجویی منصرف حاضر است تقویت‌هایی با انقلابیون بنماید و گویا از قراریکه استنباط حاصل کرده‌ام تا اندازه هم در این مقصود موفقیت حاصل کرده همینقدر تذکاراً عرض می‌کنم که عدم تصرف انزلی به قوه قهریه که نمی‌دانم از روی مصلحت بوده و باقی گذاردن انقلابیون در آنجا فتنه‌های تازه روشن و نگرانی‌های جدیدی تولید خواهد کرد در این موقع که بازحمت و جان فشانی بسیار پس از دو سال موفقیت دولت در گیلان به این پایه رسیده است ناروا است که در رفع این عناصر و استقرار نفوذ دولت و تمام آن حدود کوتاهی و مساعی دولت و قشون یکباره خنثی گردد به عقیده دولت خواهانه بنده هر چه زودتر این اردو را از آن محوطه دور نمایند دیراست ۱۲ عقرب

نمره ۱۴۱ ساعدالوزاره

زیاده‌الوزاره

وزارت امور خارجه

اداره رشید و امیره از وزارت اهللله دست آوردم احسان اله با برادر امیر عشایر خلخالی و ضرغام السلطنه در صد و ایجاد روابط و پاره تشبثات جدیده است که از انزلی و طالش دولاب را در دست خود نگاه داشته فتنه را مشتمل بکند و برای این مقصود بعضی از مجاهدین را که بادکوبه بودند احضار کردند از طرف دیگر حاجی محمدجعفر ملاقات‌هایی با ارژنگی وروونریمانوف (ارژنینیکیدزه) و با اظهار پاره جعلیات عبارت از قبیل سالارالدوله به حدود کردستان و قوت گرفتن اسمعیل آقا ایران را مستعد انقلاب وانمود سعی نموده خطرات را از نیت کنارجویی منصرف حاضر است تقویت‌هایی با انقلابیون بنماید و گویا از قراریکه استنباط حاصل کرده‌ام تا اندازه هم در این مقصود موفقیت حاصل کرده همینقدر تذکاراً عرض می‌کنم که عدم تصرف انزلی به قوه قهریه که نمی‌دانم از روی مصلحت بوده و باقی گذاردن انقلابیون در آنجا فتنه‌های تازه روشن و نگرانی‌های جدیدی تولید خواهد کرد در این موقع که بازحمت و جان فشانی بسیار پس از دو سال موفقیت دولت در گیلان به این پایه رسیده است ناروا است که در رفع این عناصر و استقرار نفوذ دولت و تمام آن حدود کوتاهی و مساعی دولت و قشون یکباره خنثی گردد به عقیده دولت خواهانه بنده هر چه زودتر این اردو را از آن محوطه دور نمایند دیراست ۱۲ عقرب

و نگران؟ میرزا فرهاد که در این وقت که با زحمت و جان فشانی
 بسیار در سال موفقیت مراتب در رسیدن به این مقام
 نازواست که در این ایام عاقل و متفکران نفوذ کرده در آن
 آن صدها گناه و مسامحت و قنون بیکاره خسته گردیده
 دولت فرائد نه هم زنده ایام در زمان محظوظ
 ۱۲ عقرب ۱۲۱۱ ساعه الذراره

۹

شماره سند: ۱۱۱

تاریخ: ۱۳۴۰

فرستنده: تلگراف از لندن

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: مبنی بر کشته شده میرزا کوچک خان

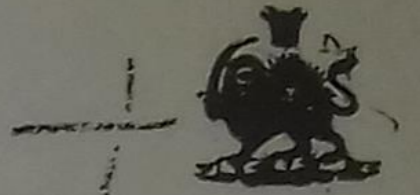
نمره: ۱۱۵

تایمز می نویسد، قزاقهای ایرانی کوچک خان را دستگیر و سراو را بریده به رشت

آوردند. امضاء

[حاشیه]:

- بریدن سر را تکذیب و مختصر بنویسد در کوه تلف شده است.

وزارت امور خارجه

اداره امور
سواد گمران بزرگ
مورخه
نمره ۱۱۵

تاریخ: ۷ ربیع الثانی ۱۳۴۰ - ۱۵ قوس ۱۳۰۰
فرستنده: کارگذاری رشت - مؤید حضور
گیرنده: وزارت امور خارجه
موضوع: مبنی بر کشته شدن میرزا کوچک خان
نمره: ۱۹
طهران - وزارت جلیله امور خارجه
میرزا کوچک خان مقتول و دیروز سرش را به شهر آورده برای اطمینان اهالی نمایش
دادند. ۱۵ قوس نمره ۱۹ مؤید حضور

تاریخ: ۷ ربیع الثانی ۱۳۴۰ - ۱۵ قوس ۱۳۰۰
فرستنده: کارگذاری رشت - مؤید حضور
گیرنده: وزارت امور خارجه
موضوع: مبنی بر کشته شدن میرزا کوچک خان
نمره: ۱۹
طهران - وزارت جلیله امور خارجه
میرزا کوچک خان مقتول و دیروز سرش را به شهر آورده برای اطمینان اهالی نمایش
دادند. ۱۵ قوس نمره ۱۹ مؤید حضور

رسانه
وزارت
خارج

مهر و امضاء

شماره سند: ۱۱۲

تاریخ: ۷ ربیع الثانی ۱۳۴۰ - ۱۵ قوس ۱۳۰۰

فرستنده: کارگذاری رشت - مؤید حضور

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: مبنی بر کشته شدن میرزا کوچک خان

نمره: ۱۹

طهران - وزارت جلیله امور خارجه

میرزا کوچک خان مقتول و دیروز سرش را به شهر آورده برای اطمینان اهالی نمایش

دادند. ۱۵ قوس نمره ۱۹ مؤید حضور

[حاشیه]:

- کابینه، ضبطی است

نمره ۱۳۰۰

اداره تلگرافی دولت علیه ایران

نمره کتاب ۱۳۰۰

شماره ۱۱۳

سنه ۱۳۰۰

نمره قبض ۱۳	عدد کلمات تاریخ اصل	توضیحات	تاریخ وصول	اسم گیرنده
نمره تلگراف ۷۳	۱۷	۱۵	۱۳۰۰	

ایران وزارت تلگراف و پست
 در روز شنبه ۱۹ شهریور ۱۳۰۰
 ۱۰ مهر ۱۳۰۰

وزارت تلگراف و پست
 شماره ۱۳۰۰
 تاریخ ۱۳۰۰

تلگراف

شماره سند: ۱۱۳

تاریخ: ۲۹ ربیع الثانی ۱۳۴۰ - ۷ جدی ۱۳۰۰

فرستنده: کارگذاری رشت

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تشکیل جمهوری قفقاز و تاسیس کمونیست ایرانیان در باکو توسط احسان‌اله خان

نمره: ۱۲۷

رمز کارگذاری رشت

عبدالرحیم خان که از بادکوبه مراجعت کرده اظهار داشت قرار است که دولتین آذربایجان و گرجستان و ارمنستان یک دولت جمهوری متحد قفقاز را تشکیل داده و سیاست خارجی آنها با مسکو باشد. به احسان‌اله خان - داده‌اند حتی سه دستگاه اتومبیل شخصی به او داده‌اند و مشارالیه فرقه بنام کمونیست ایرانیان تشکیل داده که شعبه است از آن که - مرکز آن در مسکو است و نیز روسها همیشه یک کشتی جنگی مسلح در مرداب انزلی دارند. نمره ۱۲۷ مؤید حضور

[حاشیه]:

- اداره دویم - ۱۲ جدی ۱۳۰۰

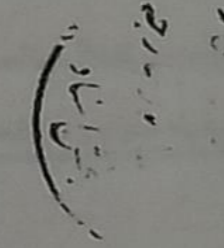
- با سفارت روس مذاکره نمائید کشتی جنگلی چرا آورده‌اند بردارند و همینطور این مساعدتهای با احسان‌اله برخلاف روابط طرفین است. اگر رسماً هم نوشته شود کارگذار هم در آنجا پروتست نماید.

وزارت امور خارجه
اداره رمز دائره
مورخه ۷ صبر ۱۳۰۰
نمره ۵۸۳

بر سر کاره وزارت

عبدالرحیم خان مرزبان بادی که بر اعبت کرده اظهار داشت قرار است
در لندن آذربایجان و گرجستان و ارمنستان یک دولت جمهوریت قفقاز
تأسیس داده و سیاست خارج آنها با سکو باشد. چنان که خان
— داده اند هرگز در نگاه آذربایجان شکر با داده اند و
فرقه بنام کمونیست ایرانین تأسیس داده در شعبه است از آن
— مرزبان در سکو است و نیز در همه اینها یک کتر
سخ در دیار آنرا دارند (۱۲۷) مریه حضور

معاونت وزارت
رئیس هیات اراکین
رئیس هیات اراکین
رئیس هیات اراکین
رئیس هیات اراکین

۱۳۰۰
۲۵

شماره سند: ۱۱۴

تاریخ: ۲۹ ربیع الثانی ۱۳۴۰ - ۷ جدی ۱۳۰۰

فرستنده: وزارت امور خارجه

گیرنده: سفارت روس

موضوع: فرار احسان اله خان به بادکوبه و انجام اقداماتی علیه دولت ایران

نمره: ۱۳۱۶

مراسله به سفارت روس

در تعقیب مذاکرات سابقه دائر به عملیات احسان اله خان و اتباع او که در نتیجه واقعات
اخیره گیلان به بادکوبه عزیمت نموده و جناب عالی اطمینان دارند که مشارالیه مدتی است به
سمت مسکو حرکت کرده است اینک با کمال احترام زحمت افزایی شود که موافق اطلاعات
واصله نه فقط مشارالیه تاکنون بادکوبه را ترک نکرده بلکه با مساعدت و تقویت اولیای امور
دولت جمهوری آذربایجان قفقاز مشغول یک سلسله عملیاتی است که در صورت عدم
جلوگیری ممکن است تولید مشکلات جدیدی برای دولت علیه بنماید از جمله راپورتی که
اخیراً رسیده حاکی است که احسان اله خان اتکاء به مساعدتهای مادی و معنوی حکومت
آذربایجان فرقه بنام کمونیست ایرانین در بادکوبه تشکیل داده و در میان مهاجرین و اتباع این
دولت علیه مقیم آنجا تبلیغات مضره می نماید. دوستدار ایران رفتار حکومت آذربایجان که به
کلی مخالف روابط و دادیه و مناسبات هم جواری بین الدولتین است شدیداً پروتست نموده و
متمنی است بطوریکه سابقاً وعده داده اند. اوامر سریعه دایر به تبعید احسان اله خان و اتباع او در
نقاط مجاوره با ایران صادر و از نتیجه اقدامات حسنه دوستدار را قرین استحضار فرمائید.

اسحق

سکون از کارگاه در لندن

وزارت امور خارجه

اداره رز داتره
مورخه ۱۴ خرداد
نمره ۶۰۹
ضمیمه

از قوه مسلم روسیه چنان بدین جهت که در بارگاه
حکومت از قوه روسیه بدین جهت که در بارگاه
برود و غیره بدین جهت که در بارگاه
با بون جهت نیز این جهت که در بارگاه
در صورت آنکه بدین جهت که در بارگاه
تا حضرت در بارگاه بدین جهت که در بارگاه
در وقت در وقت در وقت در وقت در وقت در وقت
۱۵۱

۱۴ خرداد
۱۳۴۰

شماره سند: ۱۱۶

تاریخ: ۱۵ جمادی الاول ۱۳۴۰ - ۱۴ ژانویه ۱۹۲۲

فرستنده: سفارت ایران در پاریس

گیرنده: وزارت امور خارجه

موضوع: تحقیقات پیرامون احسان‌اله خان و سردار محیی در شوروی و رد احتمال حمله
آذربایجان به ایران
نمره: ۵۴۲

مقام منبع وزارت جلیله امور خارجه

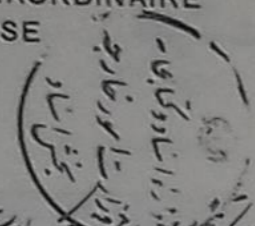
امر تلگرافی دایر به احسان اله خان و سردار محیی و غیره زیارت شد بطوری که تلگرافاً
به عرض رساننده از بادکوبه راهپورت رسیده بود که احسان اله خان با اورژنیکتیزه فرمانده نظامی
قفقاز به سمت مسکو حرکت کرده نتیجه تحقیقاتی که بعمل آورد این است که واقعاً مشارالیه به
مسکو آمده و فعلاً در اینجا متوقف شده برای اینکه بداند در چه خیال و کار است مشغول
تجسسات لازمه هستم و بهدیهی است نتیجه را به عرض خواهم رساند. در باب سردار محیی
خوب است در قفقازیه اقدام شود، زیرا در مقابل اظهار بنده یقیناً در این جا به استقلال آذربایجان
و گرجستان متمسک خواهند شد، همینطور قفقازیه نوشتن اقدامات بعمل بیاورند و اگر اشکالی
در آنجا پیش بیاورند دنباله اقدام آنجا را بنده در این جا تعقیب نمایم، در موضوع احتمال تجاوز
حکومت آذربایجان به گیلان بنده تصور ندادم فعلاً حکومت آذربایجان در این صد باشد چون
کشف این خیال به عهده مامورین قفقازیه است به ساعد الوزاره نوشتن تحقیقات نموده اگر دلیلی
برصحت این خیال بدست بیاورد فوراً تلگرافاً اطلاع بدهد تا در جلوگیری آن آنچه لازم است
بکنم، در این مورد لازم است عرض کنم بدیهی است همیشه همسایگان ایران در صدد تولید
وضعی برای استفاده خودشان هستند و خواهند بود، باید دولت ایران در سرحدات قوه داشته
باشد که از ورود اشخاص مضره جلوگیری نماید یا قادر به دستگیری اشخاص فاسد العقیده باشد

AMBASSADE EXTRAORDINAIRE DE PERSE

No. ۵۴۲

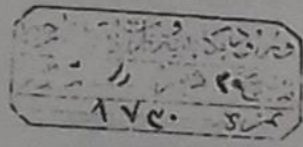
۱۴ رزبر ۱۹۲۲

تمام وزارت عدلیه از طرف
 اگر چه در این جهان در دولت محترم و نیز از جهت نظر بر امور خیریه و احسان
 ! اور شکرگزاره و از نظر تقدرت سگ و کت کرده. نیمه کتبه صبر اندیش که در این ایام سگ و کت
 مرتبت حر بر این مایه در چرخ و کابل شکرگزارت درند تم در این مرتبه بر این مایه در این
 در قسطنطنیه تمام بود زیرا در صبر و نظر بر تقدرت در این مایه با مقدر در این مایه در این مایه
 اوقات صبر و دیدار که در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه
 گنجین بر این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه
 نموده که در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه
 عرفتم که در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه
 سادات که در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه
 و در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه در این مایه

۱۸۴۵
۲۲ دلو ۱۳۰۰

دولت محترم
 ۱۶ دلو

اگر ایران همیشه آسایش خود را بسته به اقدامات همسایگان خود بداند تصور ندارم بتوان از
 وسایل خارجی ایمن بود.

امضاء حلیقلی

[حاشیه]:

-نمره ۱۸۴۵- ۲۲ دلو ۱۳۰۰

فهرست اشخاص

«آ-ا»	
آقامیر بیوک آقا: ۳	امیر عشایر خلخالی: ۲۷۲، ۱۳
ابراهیم فخرایی: بیست و یک	امین: ۲۶
احسان‌اله خان: ۲۱۸، ۲۲۳، ۲۳۰، ۲۴۸، ۲۵۳	انوشیروان خان: ۱۸۸
۲۵۶، ۲۷۲، ۲۷۹، ۲۸۱، ۲۸۵	اورژنیکیتزه - ارژنیکیتزه
ارژنگی: ۲۷۲	ایرج ذوقی: بیست و یک
ارژنیکیتزه (اورژنیکیتزه): ۲۷۲، ۲۸۵	
ارغوتیان: ۱۹۲	«ب»
استاراسلکی: ۳۴، ۱۶۸	باراتف (براتف): ۱۹، ۳۲، ۴۳، ۴۹، ۵۹، ۶۵، ۷۶
استوکس (استکس): ۹۷، ۱۰۷	۸۴، ۸۰، ۷۷
اسحق: ۲۸۱	بچراخف (بچاراخف): ۷۲، ۱۰۹، ۱۱۶، ۱۳۰
اسدخان (شارژه دافر): ۲۰۹	براوین: ۳۵، ۴۴، ۱۹۸، ۲۰۶، ۲۰۹
اسدخان یمین خاقان: ۲۰۶	«ت»
اسمعیل آقا: ۲۷۲	تروتسکی: ۱۵۶، ۲۰۶، ۲۰۹
اسمعیل اف: ۱۹۸	
اسمعیل رابین: بیست و یک	«ج»
اسمعیل طباطبایی: ۱	جلیل الملک: ۷
اعتلاء الملک: ۹۵	
اقتدار الملک: ۴۱، ۵۳، ۵۷، ۵۹، ۶۳، ۱۲۰، ۱۲۲	«چ»
اکرم الملک: ۱۳۲	چیچرین: ۱۹۴، ۲۰۴، ۲۰۶، ۲۰۹، ۲۴۸، ۲۵۳
اکشاپ: نوزده، ۵۱، ۷۴، ۸۲، ۹۹	۲۵۶
امیراسعد (سردار اسعد): ۱۵، ۱۳۲	

«ح»	
حاج سیدباقر آقا اردبیلی: ۳	رضوان بیگ: ۱۲۴
حاج میرزا محمود امینی: ۱۲۰	رونریمانوف: ۲۷۲
حاجی احمد (خان): ۶، ۲۱۸، ۲۵۳، ۲۸۳	«س»
حاجی احمد کسمایی: ۶۸، ۹۹، ۱۳۸، ۲۲۸	سایه: ۱۳۶
حاجی محمدجعفر (کنگوری): ۲۷۲، ۲۵۳	ساعداالدوله: ۲۵۶
حاجی میرزا محمدرضا: ۷	ساعدوزاره: ۲۱۸، ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۷۲، ۲۸۵
حبیب‌الله خان فتح لشکر: ۱۳۲	سالارالدوله: ۲۷۹
حسن: ۱۱۸، ۱۲۲	سپهسالار: ۶
حسن خان معین‌الرعايا: ۲۳۰	سپهسالار اعظم: ۱۳۲
حسین اوف: ۲۵۳، ۲۵۶	سرخوش: ۲۱۸
حسین پاشاخان: ۲۲	سردار سپه: ۲۶۹، ۲۷۱
حسین خان: ۲۲۵	سردار محیی (محی): ۲۱۸، ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۸۳
حمیدخان: ۲۰۴	۲۸۵
حیدرخان: ۲۱۸، ۲۶۵	سلیمان میرزا: نوزده، ۷۰
	سیدجلال (چمنی): ۲۳۰، ۲۵۱
«خ»	سیدحسن مدرس: هفده، ۱
خالوقربان: ۲۱۸، ۲۲۳، ۲۳۰، ۲۶۵	سیدضیاءالدین طباطبایی: هفده، ۱۶۵، ۲۲۲
خالو مراد: ۲۶۵	۲۲۳
«د»	«ش»
دبیکین (ژنرال): ۱۸۷، ۲۰۰	شاهزاده فیروز: ۲۰۴
	شاهزاده نادر میرزا: ۲۳۹
«و»	شاه محمدخان: ۷
رتشتین: ۲۴۴	شوبرگ: ۲۴
رحیم شیشه‌بر: ۲۲۸	شیخ محمدحسن: ۲۲۸

فهرست اشخاص

«آ-ا»

آقامیر بیوک آقا: ۳
ابراهیم فخرایی: بیست و یک
احسان‌اله خان: ۲۱۸، ۲۲۳، ۲۳۰، ۲۴۸، ۲۵۳
۲۵۶، ۲۷۲، ۲۷۹، ۲۸۱، ۲۸۵
ارژنگی: ۲۷۲
ارژنیکیدزه (اورژنیکیتزه): ۲۸۵، ۲۷۲

«ب»

ارغوتیان: ۱۹۲
استارالسکی: ۱۶۸، ۳۴
استوکس (استکس): ۹۷، ۱۰۷
اسحق: ۲۸۱
اسدخان (شارژه دافر): ۲۰۹
اسدخان یمین خاقان: ۲۰۶
اسمعیل آقا: ۲۷۲
اسمعیل اف: ۱۹۸
اسمعیل رابین: بیست و یک
اسمعیل طباطبایی: ۱
اعتلاء الملک: ۹۵

«ت»

اقتدارالملک: ۴۱، ۵۳، ۵۷، ۵۹، ۶۳، ۱۲۰، ۱۲۲
اکرم‌الملک: ۱۳۲
اکشاپ: نوزده، ۵۱، ۷۴، ۸۲، ۹۹
امیراسعد (سردار اسعد): ۱۵، ۱۳۲

«ج»

امیر عشایر خلخالی: ۱۳، ۲۷۲
امین: ۲۶
انوشیروان خان: ۱۸۸
اورژنیکیتزه ← ارژنیکیدزه
ایرج ذوقی: بیست و یک

«چ»

باراتف (براتف): ۱۹، ۳۲، ۴۳، ۴۹، ۵۹، ۶۵، ۷۶، ۸۴، ۸۰، ۷۷
بجراخف (بجراخف): ۷۲، ۱۰۹، ۱۱۶، ۱۳۰
براوین: ۳۵، ۴۴، ۱۹۸، ۲۰۶، ۲۰۹

«ح»

چمبرین: ۱۹۴، ۲۰۴، ۲۰۶، ۲۰۹، ۲۴۸، ۲۵۳، ۲۵۶

«ح»

حاج سیدباقر آقا اردبیلی: ۳
حاج میرزا محمود امینی: ۱۲۰

حاجی احمد (خان): ۶، ۲۱۸، ۲۵۳، ۲۸۳

حاجی احمد کسمایی: ۶۸، ۹۹، ۱۳۸، ۲۲۸

حاجی محمدجعفر (کنگوری): ۲۵۳، ۲۷۲

حاجی میرزا محمدرضا: ۷

حبیب‌الله خان فتح لشکر: ۱۳۲

حسن: ۱۱۸، ۱۲۲

حسن خان معین‌الرعايا: ۲۳۰

حسین اوف: ۲۵۳، ۲۵۶

حسین پاشاخان: ۲۲

حسین خان: ۲۲۵

حمیدخان: ۲۰۴

حیدرخان: ۲۱۸، ۲۶۵

«خ»

خالوقربان: ۲۱۸، ۲۲۳، ۲۳۰، ۲۶۵

خالو مراد: ۲۶۵

«د»

دنیکن (ژنرال): ۱۸۷، ۲۰۰

«ر»

رتشتین: ۲۴۴

رحیم شیشه‌بر: ۲۲۸

رضوان بیگ: ۱۲۴

رونریمانوف: ۲۷۲

«س»

سایه: ۱۳۶

ساعددوله: ۲۵۶

ساعدوزاره: ۲۱۸، ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۷۲، ۲۸۵

سالارالدوله: ۲۷۹

سپهسالار: ۶

سپهسالار اعظم: ۱۳۲

سرخوش: ۲۱۸

سردار سپه: ۲۶۹، ۲۷۱

سردار محیی (محمی): ۲۱۸، ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۸۳، ۲۸۵

سلیمان میرزا: نوزده، ۷۰

سیدجلال (چمنی): ۲۳۰، ۲۵۱

سیدحسن مدرس: هفده، ۱

سیدضیاءالدین طباطبایی: هفده، ۱۶۵، ۲۲۲، ۲۲۳

«ش»

شاهزاده فیروز: ۲۰۴

شاهزاده نادر میرزا: ۲۳۹

شاه محمدخان: ۷

شوبرگ: ۲۴

شیخ محمدحسن: ۲۲۸

میرزا محمد: ۲۱۸	معاذ الوزاره: ۱۳۹، ۱۵۴
میرزا محمد خان حیدری: ۲۸	معتصم السلطنه: ۱۶۲
میرزا محمدی: ۲۲۸	معتضد الاطباء: ۶
میرزا هاشم خان: ۱۳۲	معزالدوله: ۳۲، ۳۵، ۸۴، ۱۹۶
مینوسکی: ۳۲	معز السلطان: ۹۷
	معین السلطنه: ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۸
«ن»	ملک الشعرا: ۴۴
نریمان نوف: ۲۵۳	منصور الملک: ۱۱۳، ۱۰۷، ۱۳
نصرالدوله: ۱۱	منوچهر: ۱۲۸
نصرت الدوله (شاهزاده): ۱۸۸	مؤمن السلطنه: ۲۱۶
نظام السلطان: ۴۹	مؤید حضور: ۱۲۴، ۱۷۴، ۱۷۷
نوبل (کاپیتن): نوزده، ۵۱، ۵۵، ۶۵، ۷۴	مهدی ساعد السلطنه: ۴۹
نیکی تن: ۱۰۷	مهدی فرخ: ۱۵، ۱۷، ۲۴، ۲۶، ۲۸، ۳۰، ۴۳، ۴۴
	۷۶، ۷۷، ۸۰، ۱۰۵
«و»	میرابوطالب: ۲۲۸
وثوق الدوله: شانزده، نوزده، ۱۶۸، ۱۶۹	میرزا احمد خان آذری: نوزده، بیست، ۱۶۷، ۱۶۸
وحید السلطنه: ۱۳۰	۱۶۹
وکیل الدوله: ۱۰۰	میرزا اسماعیل جنگلی: بیست و یک
	میرزا اسمعیل خان: ۲۲۳
«ه»	میرزا کریم خان: ۲۲۸، ۲۲۹
هژبر السلطان: ۳	میرزا کوچک خان (جنگلی): پانزده، شانزده،
هوتن: ۱۲۸	هفده، نوزده، بیست، بیست و یک، ۱، ۶، ۲۲،
هیگ (کلنل): ۱۰۹، ۱۱۶	۴۹، ۵۱، ۶۱، ۷۲، ۷۴، ۷۷، ۹۷، ۹۹، ۱۰۹، ۱۶۷،
	۱۷۴، ۱۷۸، ۱۸۰، ۱۸۵، ۱۹۶، ۲۰۰، ۲۱۸، ۲۲۳،
	۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۳، ۲۴۴، ۲۴۸، ۲۶۵، ۲۶۷،
	۲۶۹، ۲۷۱، ۲۷۵، ۲۷۷

فتح اله کشاورز: هفده	«ص»
فسین کو (ژنرال): ۱۹، ۳۰، ۴۳	صارم الدوله: ۶
	صمصام الکتاب: ۷۴
«ک»	
کاوه آهنگر: ۱۷	«ض»
کیریوز: ۲۲۰	ضرغام السلطنه: ۲۷۲
«گ»	
گریگوروف: ۳۰	«ط»
	طومانیا: ۱۲۸
«م»	
ماک لارن: نوزده، ۵۱، ۷۴، ۸۲، ۹۹	«ع»
مایر: ۱۳۸، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۰	عالوش بیک: ۷
مجیب الملک: ۱۳۸	عبدالرحیم خان: ۲۷۹
محمد علی: ۱۷۶، ۱۸۱، ۱۸۳، ۱۸۵	عبدالکریم: ۱۱۱
محمد علی شاه: شانزده	عزت اله خان: ۴۴، ۱۳۶
محمود خان (کاپیتن): ۲۲	علی قلی: ۲۸۶
مستوفی الممالک: ۱۵، ۳۴	عموار علی: ۲۶۵
مسعود: ۱۳۴	عمید السلطان: ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۸۳
«غ»	
مسیطوتر (کلنل): ۱۵۰	غلام: ۱۷۷
مشار السلطنه: ۲۰۹	غلامحسین میرزا صالح: هفده
مشاور السلطنه: ۲۰۴	
مشاور الممالک: ۲۰۲، ۲۰۴، ۲۲۵	«ف»
مشیر الدوله: ۳۴	فاخر الدوله: ۱۲۶
مصطفی قلی: ۲۰۰	فتح اله: ۲۰۲
معاذ السلطنه: ۲۲۵	

«غ»	۱۰۹، ۱۱۶، ۱۱۸، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۵۴، ۱۵۶
غازیان: ۷۶	۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۳، ۱۷۸، ۱۸۵، ۱۸۷، ۱۹۲، ۱۹۴
	۱۹۶، ۱۹۸، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۷، ۲۰۸، ۲۰۹
«ف»	۲۱۶، ۲۲۳، ۲۲۵، ۲۳۰، ۲۳۳، ۲۳۵، ۲۳۷، ۲۳۹
فرانسه: ۲۴، ۱۳۶	۲۴۲، ۲۴۴، ۲۴۶، ۲۴۸، ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۶۱، ۲۶۳
فومن: ۷، ۲۳۰	۲۷۹، ۲۸۱، ۲۸۳
«س»	
ساری: ۲۰۶	
سوند: ۲۰۹، ۲۲۹	
سیاه دهن: ۲۲۳	
سیستان: ۱۲۶، ۲۰۷	
«ش»	
شوروی: هفده، نوزده، ۲۰۵، ۲۲۳، ۲۴۲، ۲۴۴	
۲۸۵، ۲۴۶	
شهرار: ۲۲۷، ۲۳۹، ۲۴۲، ۲۴۴، ۲۵۳، ۲۶۱	
«ص»	
صوفیان: ۲۰۷	
«ط»	
طالش: ۱۲۸، ۲۶۷، ۲۷۱، ۲۷۲	
«ع»	
عثمانی: ۱۲۴	
عراق: ۷۶	

«ن»	۸۹، ۹۱، ۹۳، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۱۳، ۱۳۰، ۱۳۳
نقل و راه: ۱۱۸	۱۳۷، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۸، ۱۵۰، ۱۵۴، ۱۶۲، ۱۶۵
	۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۸، ۱۹۶، ۲۰۰
«ه»	۲۰۲، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۱۸، ۲۲۳، ۲۲۵، ۲۲۸، ۲۲۹
همدان: ۴۹، ۷۶، ۱۳۴	۲۳۰، ۲۳۷، ۲۳۹، ۲۴۴، ۲۴۶، ۲۵۶، ۲۶۱، ۲۷۲
هندوستان: ۷۴	۲۸۱، ۲۸۳، ۲۸۵
«ل»	
لاهیجان: ۷، ۲۱۸	
لندن: ۲۷۵	
لنکران: ۲۳۳، ۲۳۵	
«م»	
مازندران: ۲، ۲۵۳	
ماوراء خزر: ۲۰۸	
محلات: ۶	
مسکو: هفده، نوزده، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۴، ۲۰۲	
	۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۹، ۲۲۵، ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۷۹
۲۸۵، ۲۸۳، ۲۸۱	
مشهد: ۳۳، ۱۱۱، ۲۰۷، ۲۱۶	
مغان: ۲۳۳	
منجیل: ۵۳، ۶۳، ۷۲، ۷۶، ۸۰، ۹۵، ۱۰۹، ۱۱۱	
	۱۱۳، ۱۳۴، ۱۵۹، ۱۸۱، ۲۱۶، ۲۲۳، ۲۲۵، ۲۲۸
«ک»	
کرج: ۳۴	
کردستان: ۲۷۲	
کرمانشاه: ۳۳، ۴۹، ۹۷	
کسما: ۷، ۱۵، ۱۹، ۳۹، ۴۳، ۴۴، ۶۵، ۱۳۰	
۲۲۸، ۲۲۳، ۱۵۴	
«گ»	
گرجستان: ۲۷۹، ۲۸۵	
گنجه: ۲۰۸	
گیلان: شانزده، هفده، ۱، ۵، ۷، ۱۱، ۱۵، ۱۷، ۱۹	
عراق: ۲۴، ۳۰، ۴۷، ۵۵، ۷۰، ۷۲، ۷۶، ۸۰، ۸۲، ۸۶	

روزنامه وطن: ۱۳۲	«ن»
	نهضت جنگل (جنگلیها): ۱۳، ۱۹، ۲۶، ۴۷، ۴۹، ۵۲، ۵۵، ۵۷، ۶۱، ۶۲، ۷۲، ۷۴، ۸۰، ۸۲، ۹۵، ۹۷، ۱۰۹، ۱۱۱، ۱۱۳، ۱۱۶، ۱۱۸، ۱۲۴، ۱۲۶، ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۲، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۶۲، ۱۶۵، ۱۷۲، ۱۹۴، ۲۲۰، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۳۰، ۲۳۳، ۲۶۱، ۲۶۷
	نهضت ملی ایران: ۱۹۴
	«ه»
	هیئت اتحاد اسلام: پانزده، شانزده، هفده، ۱، ۵، ۶، ۲۲، ۲۴، ۲۶، ۲۸، ۳۰، ۴۱، ۴۳، ۴۴، ۵۵، ۵۹، ۶۳، ۶۵، ۷۰، ۷۶، ۸۰، ۸۴، ۸۶، ۸۹، ۹۱، ۹۳، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۵، ۱۲۲، ۱۲۸، ۱۳۰، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۵۲، ۱۵۴، ۱۵۸
	«ع»
عهدنامه ترکمانچای: ۳۵، ۴۴، ۸۷، ۹۱، ۲۰۶	
عهدنامه ۱۹۰۷: پانزده، ۳۵، ۱۵۷، ۱۵۸	
	«ق»
قرارداد ۱۹۱۹: شانزده، هفده	
قوای احمر (گارد): ۳۲، ۳۴، ۲۳۵، ۲۳۷، ۲۴۴	
	«ک»
کاپیتولاسیون: ۷، ۱۵۴	
کشتی روزا: ۲۵۹، ۲۶۳	
کمونیست: هفده، نوزده، ۲۷۹، ۲۸۱	
کمونیست ایرانیان: ۲۷۹، ۲۸۱	
کمیته مساوات: ۱۷	
کودتای سرخ: هفده	
کودتای سوم اسفند ۱۲۹۹: هفده	
	«م»
مجمع اتفاق ملل: ۱۵۸، ۱۸۷، ۱۸۸، ۱۹۲	
مجمع عالی متفقین: ۱۹۲	
مدرسه سوزاقیه: ۲۳۰	
معاهده ۱۹۱۵: ۴۳	

فهرست اسامی خاص

ارتش سرخ: نوزده، ۱۸۷، ۱۹۲، ۲۳۵، ۲۳۷، ۲۴۴، ۲۴۶	«ا»
	امپریالیست: ۱۵۷
	انقلاب اکتبر ۱۹۱۷: شانزده
	انقلاب مشروطه: شانزده
	اینتلیجنت سرویس: نوزده
	«ب»
	بالتشویک: نوزده، ۳۲، ۳۴، ۳۵، ۴۳، ۴۴، ۸۰
	بانک استقراضی: ۲۰۷
	بانک شاهنشاهی: ۳۹، ۱۸۳
	بورژوازی: ۱۵۷
	«پ»
	پلیس جنوب: ۲۶۷
	«ت»
	تزارسم: ۱۵۷
	«ج»
	جمهوری قفقاز: ۲۷۹
	جنگ جهانی (بین الملل) اول: پانزده، شانزده
	«د»
	دولت جمهوری آذربایجان قفقاز: ۲۸۱
	«ر»
	روزنامه آذربایجان: ۱۵۸
	روزنامه ایزوسیئای: ۲۴۸
	روزنامه تایمز: ۲۷۵
	روزنامه تیمس: ۲۶۷
	روزنامه جیل المتین: ۱۰۹، ۱۱۶
	روزنامه دلی: ۲۶۷
	روزنامه رعد: نوزده، ۱۶۷
	روزنامه رویترا: ۲۷۱
	روزنامه ژورنال ادبا: ۱۵۸

فهرست اقوام، ملل، ادیان

«آ»	«ر»
آذربایجانی: ۲۵۳، ۲۵۶	روس: شانزده، ۱۹، ۴۳، ۷۲، ۸۴، ۱۱۶، ۱۱۸
آذربایجانی‌های قفقاز: ۲۳۰	۱۹۴، ۲۰۵، ۲۰۸، ۲۳۹، ۲۷۱
آلمانی: ۱۰۹، ۱۱۶	
«ا»	«ش»
ارامنه: ۳۳، ۱۳۰	شاهسون: ۲۳۳، ۲۳۵
اسلام: ۱	
اکراد: ۲۶۵	
انگلیسی: نوزده، ۳۰، ۳۳، ۴۴، ۴۹، ۵۹، ۶۱، ۶۵	
۷۰، ۷۴، ۷۶، ۷۷، ۹۹، ۱۰۷، ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۲۲	
۱۲۶، ۱۳۶، ۱۳۸، ۱۴۶، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۸۱، ۲۲۹	
ایرانی - ایرانیان - ایرنیت: پانزده، ۱، ۴۳، ۸۹، ۹۳	
۱۵۸، ۱۶۵، ۱۸۰، ۱۹۴، ۲۰۵، ۲۳۰، ۲۶۹، ۲۷۵	
ایلات ترکمان: ۱۸۸	
«ت»	«م»
تراکمه: شانزده	مسلمین (مسلمان): ۲۰۸، ۳۳

فهرست مناصب

کارگزاری همدان: ۴۹	امین مالیه: ۶، ۷، ۱۷
کفیل کارگزاری رشت: ۱۷۶، ۱۸۳	کارگزاری آستارا: ۲۵۳، ۲۵۶، ۲۵۹
وکیل حکومت گیلان: ۱۰۰، ۱۶۷	کارگزاری اردبیل: ۳، ۱۲۴
معاون ایالت گیلان: ۱۴۸	کارگزاری انزلی: ۲۲
	کارگزاری رشت: ۱۳، ۱۵، ۱۷، ۱۹، ۲۴، ۲۶، ۲۸
	۳۰، ۴۳، ۴۷، ۶۵، ۶۸، ۷۶، ۸۰، ۸۴، ۹۵، ۱۰۵
	۱۰۷، ۱۳۶، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۸۱، ۱۸۵، ۲۲۳
	۲۵۱، ۲۷۷، ۲۷۹
	کارگزاری قزوین: ۴۱، ۵۷، ۵۹، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۳۴
	کارگزاری کرمانشاه: ۹۷
	کارگزاری گیلان: بیست، ۵، ۱۱، ۱۹، ۸۰، ۹۳
	۹۹، ۱۵۴، ۱۶۲، ۲۸۳
	کارگزاری مشهد: ۱۱۱
	کارگزاری مهام خارجه انزلی: ۱۲۸
	کارگزاری مهام خارجه طالش: ۱۲۸
	کارگزاری مهام خارجه قزوین: ۶۳، ۱۵۲
	کارگزاری منجیل: ۲۲۸
	کارگزاری مهام خارجه گیلان: هفده، ۵، ۷۰، ۸۲
	۸۶، ۸۹، ۹۱، ۹۱، ۱۰۱، ۱۳۹، ۱۷۸

از سری مباحث اسناد که به تازگی منتشر شده است

بررسی کتب خطی یا قدیمه وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران

گردآوری: علیرضا سالاری

* * *

شرح احوال سلطان عبدالحمید و اوضاع مملکت عثمانی

تصحیح و تحشیه: محمدحسن کاووسی عراقی

* * *

گزیده اسناد روابط ایران و آلمان (جلد دوم و سوم)

به کوشش: مینا ظهیرنژاد ارشادی

* * *

اسنادی از روند انعقاد عهدنامه دوم ارزنة الروم (۱۲۶۴-۱۲۵۸ ه. ش)

به کوشش: نصر... صالحی

به زودی منتشر خواهد شد:

فهرست اسناد مکمل - تاراج میراث ملی

In the Name of God

*Jangal Movement in terms of the
Historical Documentations of the
IRI's Foreign Ministry*

Roghiyeh Sadat Azimi

The Institute for Political & International Studies

Tebran - 1999